

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 30 april 2015**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht Vergadering 30 april 2015

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 maart 2015, dienst/sector MAO, nummer PS2015BEM03, inzake wijziging Algemene Subsidieverordening naar aanleiding van transitie BRU.

Daartoe besloten

PS2015BEM03

MILIEU, MOBILITEIT EN ECONOMIE

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 maart 2015, dienst/sector FLO, nummer PS2015MME02, inzake vaststelling Provinciaal Uitvoeringsprogramma externe Veiligheid 2015 – 2018.

Daartoe besloten

PS2015MME02

RUIMTE, GROEN en WATER

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 maart 2015, dienst/sector FLO, nummer PS2015RGW05, inzake subsidieverordening Natuur- en landschapsbeheer provincie Utrecht 2016.

Daartoe besloten

PS2015RGW05

Amendement A3, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake wijzigingen eerst langs PS.

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M11, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake resultaat telt.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 30 april 2015, dienst/sector FLO, nummer PS2015RGW04, inzake samenwerkingsovereenkomsten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg.

Daartoe besloten

PS2015RGW04

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 30 april 2015, dienst/sector FLO, nummer PS2015RGW03, inzake grondexploitatie Haalbaarheidsberekening Vliegbasis Soesterberg.

Daartoe besloten

PS2015RGW03

Motie M12, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake realiseren goedkope woningen in project Vliegbasis Soesterberg.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M13, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake realiseren goedkope woningen in project Vliegbasis Soesterberg.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M14, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake onderzoek vóór ondertekening.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M15, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake realiseren goedkope woningen in project Vliegbasis Soesterberg.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Amendement A4, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake rood naar groen doen, groen naar rood nooit.

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

STATEN (provinciale)

Vaststelling agenda.

Beëdiging commissieleden.

Ingekomen stukken.

Vragenhalfuurtje.

Mondelinge vragen van mevrouw Keller (PvdD) inzake gasboringen bij Woerden.

Mondelinge vragen van mevrouw Arissen (PvdD) inzake het festival Zomerkriebels.

Vaststellen van de notulen van 24 en 26 maart 2015.

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 april 2015, dienst/sector SGU, nummer PS2015PS02, inzake benoeming PS- en commissieleden in interne en externe gremia.

Daartoe besloten

PS2015PS02

Interpellatie busvervoer van en naar Utrecht – De Ronde Venen op verzoek van de SP.

Motie M9, ingediend door de fractie van de SP, inzake voorkom verdere neergang busvervoer De Ronde Venen.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Interpellatie geschil binnen HDSR op verzoek van de PVV.

Motie M10, ingediend door de fractie van de PVV, inzake onafhankelijk onderzoek HDSR.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Interpellatie huisvesting statushouders op verzoek van de PvdA (gesteund door de SP).

Presentielijst vergadering 30 april 2015

Voorzitter: W.I.I. van Beek, commissaris van de Koning
Griffier: L.C.A.W. Graafhuis

VVD
mevr. N. Eijsbroek, Utrecht
mevr. A.A. Ens, Amersfoort
drs. J. Germs, Renswoude
W.J. Joustra, Langbroek
drs. A.H.L. Kocken, Utrecht
mr. D.S.L. Tuijnman, Utrecht
mevr. J.C.V. Vaessen, Utrecht
mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein
Z. el Yassini, Utrecht

D66
drs. J.G. Boerkamp, Utrecht
mevr. H. Chidi, Amersfoort
mevr. A.W.T. Dercksen, Baarn
M.C.J. Groothuizen, Zeist
ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik
P.D. Overkleef, Utrecht

CDA
drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading
D.G. Boswijk, Wilnis
mevr. D.J. Dorrestijn, Renswoude
J.M.W. Jansen, Baarn
mevr. T. Koelewijn, Bunschoten
drs. R.W. Krol, Soest
mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist

PvdA
A. Essousi, Utrecht
mevr. J.P. d'Hondt, Utrecht
drs. C. de Kruijf, Leusden
R.G.H. van Muilekom, Amersfoort
mevr. P.J. van Viegen MSc, Utrecht

PVV
mevr. E.J. Broere, Soest
R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin
ir. H. IJssennagger, Bilthoven
drs. W.J. Ubaghs, Maarssen

SP
G.J. Bosman, Loenen aan de Vecht
A.M. Meijer, Amersfoort
mevr. M.G. Noordenbos, Maarssen

GroenLinks
drs. F.H.W. Bekkers, Bilthoven
mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede
H.P. van Essen, Utrecht
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort

ChristenUnie
mevr. N. de Haan, Amersfoort
C.J. van Kranenburg, Driebergen-Rijsenburg
A.J. Schaddelee, Houten

PvdD
mevr. F.M. Arissen, Utrecht
mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg

SGP
G. van Leeuwen, Houten
P.A. van Leeuwen, Rhenen

50Plus
mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland

Afwezig: mevr. A.M. Poppe, IJsselstein (SP)
mevr. A.M. Schneiders, Utrecht (D66)
dr. I.Thonon, Utrecht (D66)

Leden van Gedeputeerde Staten:

drs. R.W. Krol, Soest

J.W.R. van Lunteren, Hoogland

mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort

drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading

Opening.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik open deze vergadering. Ik heet u allen van harte welkom. Het is de eerste Statenvergadering van deze periode. Hier is het allemaal om begonnen. Dit wilde u graag meemaken. Dat gaat nu gebeuren. Het parlement gaat vergaderen.

Ik heb een paar huishoudelijke opmerkingen. Daarna neem ik u mee door een belangrijke, maar niet zo zware agenda.

Een opmerking vooraf is dat Hans Schoen, tot nu toe werkzaam bij de griffie, een andere functie heeft aanvaard. Hij wordt senior adviseur openbaar vervoer. Hij blijft bij de provincie, maar gaat weg bij de griffie. Ik zie hem. Komt u even naar voren, want dan krijg je onder luid applaus bloemen van mij.

Overhandiging boeket. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank u wel voor negen jaar trouwe dienst. Het is leuk om dit mee te maken. Een nieuw gezicht bij de griffie is per 1 mei Diana Strijder. Zij zwaait al. Zij gaat werken als commissiesecretaris. Veel succes. We komen u graag weer tegen.

De afwezigen zijn mevrouw Poppe, mevrouw Schneiders en de heer Thonon.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Ik heb een drietal verzoeken ontvangen voor interpellatiedebatten. Overigens betreft het in alle drie gevallen zaken die uitvoerig en langdurig aan de orde zijn geweest in de commissie. Ik begrijp uw behoefte om een motie over het betreffende onderwerp te kunnen indienen. U zou dat ook kunnen doen met een korte, krachtige stemverklaring, zonder het hele debat opnieuw te hoeven doen. Ik ga ervan uit dat uw collega's precies weten waarover het gaat.

Het eerste verzoek dat ik heb gekregen is van de SP over de busverbinding De Ronde Venen – Utrecht en vice versa. Gaat u akkoord met het invoegen van dit debat? Zo ja, dan stel ik u voor dat te doen na agendapunt 7, als agendapunt 7A.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Zou ik als punt van orde mogen vragen, omdat ik weet dat er hier nogal wat mensen uit De Ronde Venen aanwezig zijn, om dat punt naar voren te schuiven op de agenda?

De VOORZITTER: Ja, dat heb ik zojuist gedaan. Ik moet namelijk eerst een paar stemmingen gehad hebben. Agendapunt 7A is dan het eerste discussiepunt dat wij hebben en het eerste debat dat wij voeren.

De heer MEIJER (SP): Akkoord.

De VOORZITTER: Overigens zal ik na het debat, als het zo mocht zijn dat er een motie wordt ingediend, die motie meteen in stemming brengen, zodat de gedeputeerde zich dan verder kan klaarmaken voor zijn reis.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dit is een vraag voor de heer Meijer. Dit is een nieuw onderwerp en het komt nu aan de orde. Ik vind het altijd wel goed dat wij daarover goed kunnen spreken. Dan behandel ik het onderwerp liever in de commissie. Ik wil graag horen of er een noodzaak is dat wij dit onderwerp nu behandelen, dan wel dat wij het in de commissievergadering van mei zouden moeten behandelen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de vraag van de heer Van Muilekom graag beantwoorden. Onze zorg, die ook de aanleiding is geweest om deze interpellatie aan te vragen – dit onderwerp is namelijk nog niet in de commissie aan de orde geweest –, is dat de aanbesteding bij de laatste ronde van inlichtingen in de afrondingsfase zou zijn. Dat maakt dat wij het van belang vinden om dit moment te kiezen en niet langer te wachten.

De VOORZITTER: Is dat akkoord?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Ja.

De VOORZITTER: Het tweede verzoek komt van de PVV-fractie. Dit betreft het onderwerp van het geschil binnen HDSR. Als u toestemming geeft voor dit debat, wordt dit agendapunt 7B. gaat u akkoord? Dat is het geval.

Verder is er nog het verzoek van de PvdA-fractie, gesteund door de SP-fractie, over de huisvesting van statushouders. Als u ook daarover een debat wenst, dan stel ik u voor om dit onderwerp als agendapunt 7C te behandelen. Gaat u daarmee akkoord? Dat is het geval.

Gaat u verder ook akkoord met de agenda die voorligt? Dat is het geval.

Zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda aldus gewijzigd vast.

Beëdiging commissieleden.

De VOORZITTER: Ik stel u voor deze beëdiging als volgt te doen. Eerst zal ik de leden naar voren vragen die te kennen hebben gegeven de belofte te willen afleggen. Daarna zal ik de groep naar voren vragen die de eed zal afleggen. Ik zal de tekst voorlezen als de leden hier vooraan staan. De griffier leest de namen van de leden voor.

De heer GRAAFHUIS (griffier): Mijnheer de Voorzitter! Degenen die de belofte afleggen, zijn: mevrouw Brinksma, mevrouw Dekker, de heer Van Deun, de heer Koning, mevrouw Kotkamp, de heer Thiadens, de heer Travaille en de heer Wagenmans.

De VOORZITTER: Ik verzoek de aanwezigen te gaan staan. Ik lees u de tekst voor. Als u uw naam hoort, kunt u daarop antwoorden met de tekst: "Dat verklaar en belof ik." Overigens doet u dat met de handen naar beneden. De tekst luidt als volgt:

"Ik verklaar dat ik, om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en belof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik belof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

Mevrouw BRINKSMA: Dat verklaar en belof ik.

Mevrouw DEKKER: Dat verklaar en belof ik.

De heer VAN DEUN: Dat verklaar en belof ik.

De heer KONING: Dat verklaar en belof ik.

Mevrouw KOTKAMP: Dat verklaar en belof ik.

De heer TIADENS: Dat verklaar en belof ik.

De heer TRAVAILLE: Dat verklaar en belof ik.

De heer WAGENMANS: Dat verklaar en belof ik.

De VOORZITTER: Ik feliciteer u van harte en wens u heel veel succes. (Applaus) U krijgt allen straks nog de gelegenheid om te feliciteren. Willen de volgende commissieleden naar voren komen?

De heer GRAAFHUIS (griffier): Mijnheer de Voorzitter! Degenen die de eed gaan afleggen, zijn de heer Buiting, de heer Van den Dikkenberg, de heer De Heer, de heer Nicolaï, de heer Van Ooijen, de heer Van Oosterom en de heer Richter.

De VOORZITTER: Ik verzoek de aanwezigen opnieuw te gaan staan. Ik zal u de tekst van de eed voorlezen. Wilt u daarna antwoorden met de woorden: "Zo waarlijk helpe mij God Almachtig", waarbij u tegelijkertijd twee vingers van uw rechterhand opsteekt? De tekst luidt als volgt:

"Ik zweer dat ik, om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

De heer BUITING: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer VAN DEN DIKKENBERG: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer DE HEER: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer NICOLAÏ: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer VAN OOIJEN: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer VAN OOSTEROM: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer RIGTER: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De VOORZITTER: Ik feliciteer u van harte en wens u heel veel succes met uw werk. (Applaus)

Ik schors de vergadering voor enkele minuten en geef u de gelegenheid de nieuwe commissieleden te feliciteren.

Schorsing van 19.46 uur tot 19.54 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Ingekomen stukken.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalvuurtje.

De VOORZITTER: Er is een tweetal vragen ingebracht door de fractie van de PvdD. Ik geef u graag het woord.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! We zijn heel blij met de mogelijkheid om te spreken tijdens het vragenhalvuurtje. Daarvan maken wij dankbaar gebruik. Wij waren wat verbaasd dat andere partijen dat niet deden. Wij zullen dit echter blijven doen.

De eerste vraag gaat over de gasboringen in Woerden. Vorige week bleek dat er voorlopig in Woerden niet naar gas geboord zal worden. Daar zijn wij uiteraard erg blij mee, want hiermee wordt de omwonenden die op slechts 700 meter van de beoogde locatie wonen, een hoop leed bespaard. Het plan is echter nog niet helemaal van de baan, want het bedrijf kan opnieuw om een vergunning vragen, die vervolgens door Minister Kamp beoordeeld zal worden. Minister Kamp heeft daarbij toegezegd ook de provincie te zullen raadplegen. Wij willen daarom van de gedeputeerde weten of hij bereid is er bij de minister op aan te dringen om deze vergunning niet te verlenen en daarmee te voorkomen dat, net als in Groningen, de veiligheid van de inwoners wordt opgeofferd aan economische belangen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank aan de PvdD voor het stellen van deze vraag. De vraag komt mij namelijk erg goed uit, als ik het zo mag zeggen. Op 2 april heb ik namelijk overleg gevoerd met de wethouders van Woerden en Bodegraven, de heren De Weger en Oskamp. Zoals u weet is de concessie afgegeven voor een gebied dat zowel de provincie Utrecht als de provincie Zuid-Holland bestrijkt. De installatie komt op het grondgebied van Bodegraven, maar heeft

als zodanig wel invloed op het gebied Oudewater – Woerden. Die vergunning is al heel oud; volgens mij is deze al in de jaren '90 van de vorige eeuw afgegeven. Deze is steeds van eigenaar gewisseld. Bij de gemeenten hebben wij aangegeven dat wij aanwezig zouden zijn tijdens de bewonersavond van 16 april. Dat hebben wij gedaan; wij zijn daarbij ambtelijk aanwezig geweest. Ik heb hen toegezegd dat wij hen zullen ondersteunen in de manier waarop zij bij het ministerie hun standpunt willen duidelijk maken.

We hebben echter ook een eigen standpunt. Dat standpunt hebben de Staten een tijdje geleden op die manier vastgesteld in de kadernota Ondergrond. Daarin hebben wij ons uitgesproken dat het provinciaal belang niet strookt met het zoeken naar gas of schaliegas of hoe je het ook noemen wilt, in dat gebied. Dat is ook de inzet geweest om op die manier een zienswijze op de rijksstructuurvisie voor de ondergrond (STRONG) in te dienen, waarin wij hebben aangegeven dat wat ons betreft dit niet de locatie is waarop dit soort activiteiten zouden moeten plaatsvinden. Het college komt op dat gebied geheel tegemoet aan uw wensen en vragen.

De VOORZITTER: Is er nog behoefte aan een reactie? Dat is niet het geval. Dan geef ik het woord aan mevrouw Arissen voor de tweede vraag.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Deze vraag gaat over het festival Zomerkriebels. Op 5 juli 2014 vond het festival Zomerkriebels plaats in het Gagelbos, voor 0,8 hectare in de EHS en grenzend aan het stiltegebied Westbroek en omgeving. Gedurende het festival werden in het stiltegebied behoorlijke overschrijdingen van de geluidsnorm gemeten: 46 dB in plaats van de maximaal toegestane 35 dB. Staatsbosbeheer heeft de schade die het festival heeft aangericht in de EHS en de geluidsmetingen geëvalueerd. Dit jaar is bij de gemeente Utrecht opnieuw een vergunningaanvraag ingediend voor dit festival op dezelfde locatie. De PvdD heeft de volgende vraag aan de gedeputeerde: hoe gaat hij de schade aan de EHS-structuur en de overschrijdingen van de geluidsnormen in het stiltegebied dit keer voorkomen als die vergunning inderdaad wordt verleend?

De VOORZITTER: Het antwoord wordt gegeven door de gedeputeerde Zomerkriebels.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Over de portefeuillevindeling zullen wij het in het constituerend beraad van het college nog een keer moeten hebben. Ik vermoed namelijk dat daar ook nog wel andere gegadigden zijn die de portefeuille Zomerkriebels graag tot hun verantwoordelijkheid zouden willen rekenen. Ik wil dit graag bespreken met mijn toekomstige collega's, alvorens ik daarover vanavond uitspraken ga doen. Dat echter geheel terzijde.

Over het festival Zomerkriebels van 2014 is in een vergadering van Provinciale Staten toentertijd uitgebreid gesproken door de fractie van GroenLinks en naar ik meen ook door de PvdD. Ook is er in 2014 uitgebreid over gesproken door de fractie van de PvdD in de stad. Wij hebben daarover contact gehad met de wethouder van Utrecht. Ook daar hebben ze de portefeuille bij een wethouder belegd. Wij hebben daar expliciet gevraagd om, als een dergelijke aanvraag opnieuw binnenkomt, rekening te houden met het feit dat het terrein voor een deel gelegen is in de EHS, dat het in de buurt ligt van een stiltegebied en dat dat in elk geval betekent dat je, ook al is het voor een eenmalig evenement, je daarvan rekenschap zult moeten geven.

Nu weten wij dat er opnieuw een vergunning is aangevraagd bij de gemeente Utrecht, om precies te zijn voor 27 juni 2015. Het gaat om een zogenaamde evenementenvergunning en een omgevingsvergunning. Die vergunningen zijn nog niet verleend. Wel hebben wij met nadruk gevraagd rekening te houden met de waarden van de EHS en het stiltegebied. Op dit moment krijgen wij van de gemeente als informatie terug dat zij met de positionering van onder meer het podium en een aantal andere dingen, het zodanig willen organiseren dat geluidseffecten en negatieve effecten op het gebied kleiner zullen zijn of er helemaal niet zullen zijn.

Dan kom ik nog even op de Flora- en faunawet. Die is namelijk ook van toepassing. Vorig jaar heeft Staatsbosbeheer een flora- en faunatoets uitgevoerd en geconstateerd dat de ontheffing Flora- en faunawet, die nu nog moet worden aangevraagd bij het departement van Economische Zaken en die in de toekomst een provinciale verantwoordelijkheid wordt – hetgeen nu nog niet het geval is –, vorig jaar niet nodig was voor dit evenement. Wij verwachten dat, aangezien er een aantal aanpassingen aan dit

festival plaatsvinden, dit ook dit jaar niet het geval is. Overigens vindt tussen de wijkraad Overvecht, Natuur en Milieu Overvecht, Staatsbosbeheer en het gemeentebestuur binnenkort nog wel overleg plaats om het festival op een dusdanige manier in te richten, met name hoe het terrein wordt achtergelaten. Dat moet op een manier gebeuren die de schade aan het gebied zo klein mogelijk maakt. Als ik daarover informatie heb van de gemeente, zal ik de PvdD en uiteraard ook alle andere Statenleden daarover berichten.

De VOORZITTER: Is het zo akkoord? Dat is het geval.

Vaststellen van de notulen van 24 en 26 maart 2015.

De VOORZITTER: Er zijn geen amendementen op de tekst ontvangen. Ik stel u dan ook voor om de tekst zo vast te stellen.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen van de vergaderingen van 24 en 26 maart 2015 ongewijzigd vast.

Statenvoorstel Benoeming PS- en commissieleden in interne en externe gremia.

De VOORZITTER: Dit is het statenvoorstel om een groot aantal commissieleden en Statenleden te benoemen in interne en externe gremia. Over die benoemingen is consensus bereikt. Dat zou inhouden dat wij middels één besluit heel erg veel beslissingen tegelijk kunnen nemen. Ik maak daarop echter één uitzondering, namelijk voor het voorstel tot de benoeming van een plaatsvervangend voorzitter. Die procedure loopt even apart. Daarom kom ik straks graag even terug. Ik stel voor om, in verband met de stemmingen van straks, de dames Boelhouwer en Dercksen en de heren IJssennagger en Meijer het stemcomité te laten vormen. Gaat u daarmee akkoord? Dat is het geval. Dan gaat u straks onder leiding van de griffier die kant op.

We gaan eerst kijken of we het grootste aantal benoemingen in één keer kunnen doen. Ik stel u voor om alle commissieleden en PS-leden voor externe gremia, behoudens de plaatsvervangend voorzitter van de Staten, bij acclamatie te benoemen. Gaat u akkoord met het voorliggende voorstel? Dat is het geval. Daarmee bent u allen in de commissies benoemd. Daarmee zijn de meeste besluiten voor vanavond genomen. (Applaus)

Ik heb gezegd dat wij apart spreken over de plaatsvervangend voorzitter, omdat niet iedereen iedereen kent. Daarom wil ik graag de twee kandidaten voor die functie de gelegenheid geven om u even kort toe te spreken.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Collega's, wat een uitstekend idee om deze nieuwe plaatsvervangend voorzitter volgens deze heel open procedure te kiezen, geweldig. Gewoon in alle openheid, met een 'pitch' van een tweetal mensen die er zin in hebben en die vervolgens de keuze aan jullie laten wie het zal worden. Ik zou zeggen: laten wij dat vaker doen. Vergaderingen worden er namelijk interessanter door en misschien daardoor ook wel deze provincie. Wie zal het weten. Ik noem een drietal punten waarom ik vind dat het plaatsvervangend voorzitterschap de moeite waard is en waarom ik het van belang vind. Om te beginnen dan toch maar het feitelijk vervangen van onze echte voorzitter. Dat is het meest zichtbare deel van de functie. Ik denk echter – ik zou bijna zeggen: ik vrees – dat het ook het minst omvangrijke deel van de functie zal blijken te zijn. In de afgelopen twee jaar heb ik namelijk gemerkt dat u als voorzitter een buitengewoon trouw fan bent van deze Statenvergaderingen. U bent zelden afwezig en bovendien dan ook nog van korte duur. Mocht u, voorzitter, echter afwezig zijn, weet dan dat ik daar zit en dat ik er klaar voor ben.

Naar dat voorzitterschap kijk ik dan op de volgende manier. Ik houd van een stevig debat. Er mag wat mij betreft best een beetje reuring zijn in zo'n debat. Uiteraard wel in algemeen beschaafd Nederlands, met respect voor elkaar – dat is hier geen enkel probleem –, maar er mag iets gebeuren. Uiteraard mag je ook heel stevig je mening neerzetten, alhoewel ik op een aantal momenten zal ingrijpen, bijvoor-

beeld als iemand in de derde termijn gaat herhalen wat hij in de eerste en tweede termijn ook al zei. Op dat moment denk ik dat ik daarvan terecht iets zeg.

Daarnaast sta ik voor heldere eindconclusies, uiteraard, zowel inhoudelijk als procedureel. Het moet helder zijn waartoe een debat geleid heeft. Bovendien vind ik dat in het belang van het debat, maar ook in het belang van ons allemaal, dat wij op een redelijk tijdstip eindigen. Die dingen samen geven soms wat spanning; daarvan ben ik mij bewust; het is niet anders. Ik vind echter wel dat dat van belang is. Mijn ervaring van de afgelopen 30 jaar is dat dit, na het even wennen aan elkaar, toch altijd wel weer lukt. Ik kan mij van veel vergaderingen die ik mocht voorzitten herinneren dat de mensen na afloop toch tevreden naar huis gingen. Ik denk dat dat ook hier uiteindelijk zal lukken.

Als tweede punt noem ik het voorzitterschap van de werkgeverscommissie voor de statengriffie. In de afgelopen vier jaar was ik daar lid van. Ik heb gemerkt hoe belangrijk dat is. De griffie is van ons en is er voor ons en doet haar werk uitstekend. Dat durf ik zonder meer te zeggen. Steun vanuit de griffie voor ons statenwerk is van zeer groot belang, zeker ook in het samenspel met de ambtelijke organisatie en het bestuur. Het uiteindelijke doel van zo'n werkgeverscommissie is toch dat de griffie optimaal bijdraagt aan een sterk functionerende Statenvergadering en sterk functionerende Statenleden, die gedurende alle fasen van het proces optimaal in positie zijn. Het lijkt mij ook leuk om in de komende periode namens jullie inbreng te kunnen hebben in de opvolging van de heer Graafhuis, die andere leuke dingen gaat doen. Dan kunnen wij er met elkaar over nadenken wie dan eventueel in staat zou kunnen zijn hem op te volgen. Dat zal een heidense klus zijn.

Tot slot heb ik het over de presidiumfunctie van de plaatsvervangend voorzitter en dus over zijn rol bij de vernieuwingen van onze manier van vergaderen. We hebben de eerste ronde van alle commissievergaderingen achter de rug. Door omstandigheden heb ik er drie van de vier mogen meemaken. Ik durf te zeggen dat wij een prima start hebben gemaakt. We hebben goed kunnen kennismaken met elkaar. Daar is niets mis mee. Tegelijkertijd durf ik echter ook te zeggen dat het op onderdelen nog wel een tandje beter zou kunnen. Daarbij denk ik bijvoorbeeld aan de aantrekkelijkheid van de vergaderingen voor meedenkers uit de samenleving, aan de bredere betrokkenheid van organisaties bij het hele proces, aan het anders organiseren van de rondvraag, hetgeen toch wel efficiënter moet kunnen en ook aan het met elkaar in debat gaan, vooral in plaats van het op touw zetten van toch de geijkte één-tweetjes met het college. Hoe informatief soms ook, is dat toch niet het doel van een Statenvergadering of van een commissievergadering. Daarin gaat het om het in debat gaan met elkaar en niet om het in debat gaan met het college.

Wat is een beter moment om over die veranderingen en dat soort punten na te denken dan aan het begin van een statenperiode? Ik vind het daarom ook heel goed dat wij begin juni daarbij uitvoeriger stilstaan. Het lijkt me ook nog een keer zo dat als je er samen bij stilstaat, dit het beste gebeurt als je dat goed voorbereidt. In die voorbereiding wil ik heel graag als plaatsvervangend voorzitter een belangrijke rol vervullen. Tijdens die voorbereidingen, maar ook daarna nog, zal ik op zoek gaan naar nieuwe werkvormen, die het ook voor burgers, bedrijven en instellingen aantrekkelijk maken deel te nemen aan het proces hier in het provinciehuis en die een goed zicht geven op wat er in de provincie speelt. Laten wij daarin niet te benauwd zijn met elkaar. Laten wij gewoon een beetje gaan experimenteren en vervolgens die vormen kiezen die ons bevallen en die anderen de kans geven om lekker mee te doen.

De plaatsvervangend voorzitter functioneert bij de gratie van een goed contact en een goede samenwerking met velen. Om te beginnen met de echte voorzitter, maar daarnaast met vele anderen, die ik zojuist voor een deel genoemd heb. Ik denk dat ik daartoe in staat bent. Ik zou er in elk geval graag veel tijd en energie in stoppen. Ik reken op jullie steun, beste collega's. Aan mij zal het straks niet liggen. Dank. (Applaus)

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik moet nog veel leren in deze nieuwe zaal. Ik ken alleen de oude.

Bij de uitslag van de verkiezingen waren we allemaal een beetje beducht. Ik zie ons nog staan in de foyer, van welke partij we ook zijn. Niet alleen omdat wij op zo'n avond allemaal een beetje leefden tussen hoop en vrees over de uitslagen van onze eigen club, maar zeker op provinciaal niveau maakten wij ons wat zorgen over de opkomst. In een duidelijk debat, kort na de verkiezingen, hebben alle aan-

wezige partijen hun zorg uitgesproken over inderdaad, wederom, de lage en de wat mij betreft te lage opkomst. Wat is daarvan de oorzaak? Op die vraag zijn vele antwoorden mogelijk. Ik heb niet de illusie dat het handelen van de Staten of breder, de provincie, zelf volledig bepalend zullen zijn voor de mate waarin de inwoners haar waarderen. Het speelt echter wel een rol. Bovendien is het handelen van de Staten nu net iets waarop wij wel zelf invloed hebben. Laten wij dus de komende periode benutten om ons werk als Staten zo goed mogelijk te doen door kaders te stellen, te controleren en te vertegenwoordigen om optimaal recht te doen aan ons kiezersmandaat. Wel denk ik dat sommige dingen daarbij beter kunnen. Nu heb ik geen blauwdruk in gedachten over wat er zou moeten veranderen. Die gedachte moeten wij naar mijn inzicht als Staten gezamenlijk ontwikkelen. Het gegeven dat wij daarover op 5 en 6 juli in groten getale – ik begrijp zelfs bijna volledig als Staten – met elkaar in gesprek zullen zijn, geeft voor mij aan dat dat gevoel breed leeft in de Staten. Van wat ik wat oppervlakkig uit het coalitieakkoord heb begrepen, leeft ook bij de coalitie – dat betekent dus inclusief het college van GS – dat wij moeten streven naar het bevorderen van openheid, betrokkenheid en contact met onze burgers.

Het is goed dat wij daarvoor op 5 en 6 juli de tijd nemen. Ik zie ernaar uit. Ik hoop ook dat wij vormen weten te vinden, waarbij de inwoners slim en tijdig worden betrokken, waar dat zinvol is. Het gaat om werkvormen waardoor de vergaderingen interessant zijn om te volgen en waarbij de democratie alle ruimte krijgt. Vormen waarbij wij efficiënt omgaan met de tijd; die van onszelf en die van de burger, zodat wij meer tijd hebben om naar buiten te gaan als Staten, commissie, fracties of misschien in nieuw te bedenken samenstellingen. Nogmaals: die wegen moeten wij samen vinden. Ik zie ernaar uit om dat proces vanuit de rol van plaatsvervangend voorzitter te dienen en mede vorm te geven.

Wie kiest u als u op mij zou stemmen? U kiest voor iemand die Kees heet. Dat is vanavond niet heel onderscheidend. U zou iemand kiezen met acht jaar statenervaring en een jaar ervaring als plaatsvervangend voorzitter. U zou iemand kiezen met een opleiding en ervaring in het personeelsmanagement en het algemeen management, iemand die gelooft in de kracht van het delen van kennis en in het gezamenlijk meer kunnen bereiken dan alleen.

Wat betreft het politieke werk: ik houd van het politieke debat op hoofdlijnen. Laten wij dat bevorderen. Technische vragen dus alstublieft buiten de commissievergaderingen en informatieve vragen buiten de Statenvergaderingen. Vooral de huidige commissievergaderingen zouden daardoor doelgerichter en korter kunnen zijn. Ik houd van initiatieven uit de Staten zelf, al dan niet geïnspireerd door groepen inwoners. Laten wij ons niet beperken tot de onderwerpen die het college ons voorlegt. Ik houd van het scherp houden van de politieke instrumenten. Gebruik ze dus wanneer ze echt nodig zijn om een bestuurlijk doel, een politiek doel, te bereiken. Er zijn andere middelen om de krant te bereiken. Ik houd niet van mondelinge rondvragen die ook prima schriftelijk gesteld kunnen worden. Ik houd niet van het ter bespreking vragen van stukken ter commissie, zonder dat er een heel concrete vraag wordt gesteld.

Ik houd wel van een open debat, waarbij het de bedoeling is te komen tot een goed afgewogen besluitvorming. Het is evident dat het debat ook gebruikt wordt voor politieke profilering. Dat is uiteraard legitiem. Laten wij die twee zaken van afgewogen besluitvorming en profilering echter niet met elkaar verwarren. U zou iemand kiezen die het gesprek over hoe het beter kan niet uit de weg gaat. U zou ook iemand kiezen die u zo nodig aanspreekt als u zich niet houdt aan de spelregels, geschreven of ongeschreven. Dat is uiteraard een wederzijds proces. Ten slotte zou u iemand kiezen die weliswaar een tikje boos kijkt, maar die dat zelden echt is.

Dat plaatsvervangend voorzitterschap is een stevige, dienende rol in de provinciale democratie. Ik zal die rol graag vervullen. Ik kan daarvoor tijd maken. Ik zie uit naar de uitslag van de stemming. Ik dank u voor uw aandacht. (Applaus)

De VOORZITTER: U kent nu de twee kandidaten. Er worden stembriefjes uitgedeeld, ook bij de drie leden van het college. U brengt uw stem uit. Daarna worden de stembriefjes opgehaald. Het stembureau gaat de telling voorbereiden. Na afloop maak ik de uitslag bekend. Zijn er vragen over de procedure? Dat is niet het geval. Dan wacht ik heel even tot de stembriefjes zijn uitgedeeld. Ik verzoek u uw

stem uit te brengen. Het opschrijven van het woord 'Kees' is onvoldoende. Het is de bedoeling dat ook de achternaam op het briefje staat.

De stembriefjes worden ingevuld en opgehaald.

De VOORZITTER: Ik verzoek de leden van het stembureau om mee te lopen met de griffier. Ik schors de vergadering voor enkele minuten.

Schorsing van 20.22 uur tot 20.25 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. De Staten bestaan uit 49 leden. Daarvan zijn er drie afwezig. Er kunnen dus 46 stemmen worden uitgebracht. Die zijn ook uitgebracht. Van die 46 stemmen is er één blanco. Er is één ongeldige stem. Er zijn drie stemmen uitgebracht op de heer Kees van Kranenburg en er zijn er 41 uitgebracht op de heer Kees de Kruijf. (Applaus)

De VOORZITTER: Dan heb ik nog maar één vraag voor u: aanvaardt u de benoeming?

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ja.

De VOORZITTER: Van harte gefeliciteerd. Heel veel succes. Ik verheug mij op de samenwerking.

Interpellatieverzoek SP Busvervoer van en naar Utrecht – De Ronde Venen.

De VOORZITTER: Dit agendapunt betreft het interpellatieverzoek van de SP over het busvervoer tussen Utrecht en De Ronde Venen. Ik geef graag het woord aan de heer Meijer.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik aan de start van deze interpellatie via u rechtstreeks het woord richten tot de gedeputeerde?

Beste Remco, vier jaar lang hebben jij en ik, leden van deze Staten en in het bijzonder leden van de commissie Milieu, Mobiliteit en Economie, gegijzeld met onze diepgravende, fundamentele discussies over de uitwerking, het functioneren en de betekenis van het openbaar vervoer en in het bijzonder het busvervoer. Wat zou het mooi zijn als jij en ik vanavond, in het belang van al diegenen die vier jaar lang zo geleden hebben, maar vooral in het belang van de mensen in De Ronde Venen, er samen voor zouden kunnen zorgen dat het mogelijk wordt dat er weer een rechtstreekse busverbinding komt tussen De Ronde Venen en Utrecht Centraal. Wat is er aan de hand? Voor 2009 was er sprake van een rechtstreekse busverbinding Mijdrecht – Utrecht: snel, 38 minuten, in de spits acht bussen per uur vol. Vanaf 2009, de bus naar Breukelen, van daar per trein naar Utrecht, de hele dag vier bussen per uur, geen parallelle lijnen, dus geen bus over de A2 naar Utrecht, parallel met het spoor. Per 14 december 2014, de bus naar Breukelen, van daar per trein naar Utrecht, in de spits vier bussen per uur, buiten de spits twee per uur. De gemeente De Ronde Venen wil – dat is toch wel duidelijk – vanaf 2009 de rechtstreekse busverbinding terug. Als er niets verandert, zal er geen directe busverbinding mogelijk zijn tussen de gemeenten De Ronde Venen en Utrecht.

De gemeente De Ronde Venen heeft op basis van de toezegging van de gedeputeerde dat hij, indien de behoefte van een rechtstreekse lijn wordt aangetoond, een directe lijn niet zal tegenhouden, actie ondernomen in de vorm van een behoefte-onderzoek. Het is toch wel heel bitter dat het aangepaste Programma van Eisen een dergelijke verbinding onmogelijk maakt; zo lijkt het toch duidelijk te zijn.

Daarom stelt mijn fractie de volgende vragen:

1. Hoe verklaart u dat de gemeente De Ronde Venen meent op basis van een toezegging, gedaan op 19 november jongstleden, een effectief behoefte-onderzoek te kunnen doen, terwijl het aangepaste Programma van Eisen een directe busverbinding De Ronde Venen – Utrecht onmogelijk maakt?
2. U heeft aan het ontwerp Programma van Eisen toegevoegd: "9. Breukelen. Utrecht (lijn 130) Afspraken tussen Provincie Utrecht en NS bepalen dat rechtstreekse bussen tussen enerzijds Breu-

kelen (en de gemeente De Ronde Venen) en anderzijds Utrecht via de A2 niet zijn toegestaan". Hoe luiden die afspraken exact en waar kunnen wij die afspraken inzien?

3. Onderkent u dat de gemeente De Ronde Venen terecht niet afhankelijk wil zijn van de vervoerder, maar uit strategische overwegingen die ruimte keihard nodig heeft om uiteindelijk te kunnen komen tot die rechtstreekse verbinding?

Dit zijn de vragen in de eerste termijn. Vanuit het oogpunt van efficiency dien ik alvast de motie in, waarin staat die busverbinding niet uit te sluiten.

Motie M9 (SP): voorkom verdere neergang busvervoer De Ronde Venen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 30 april 2015;

overwegende:

dat effectief behoefte-onderzoek door de gemeente De Ronde Venen moet kunnen leiden tot de mogelijkheid om in het fungerend Programma van Eisen alsnog een directe busverbinding niet uit te sluiten;

roepen het college op:

in nauwe samenwerking met de gemeente De Ronde Venen ervoor zorg te dragen dat het fungerend Programma van Eisen een rechtstreekse busverbinding Utrecht – De Ronde Venen niet uitsluit.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M9 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dit verdient natuurlijk een persoonlijke reactie. Lieve Ad, wat zal ik dit soort avonden ontzettend missen, waarbij wij hier zo gezellig met elkaar konden debatteren. Ik ga maar weer over tot de spelregels zoals wij die hier hebben afgesproken.

Het is voor mij wat lastig om te antwoorden op de gestelde vraag. Ik zal kort ingaan op de daaraan ten grondslag liggende argumentatie. Om te beginnen wil ik graag het volgende zeggen over de toezegging. Ik heb hier altijd klip en klaar aangegeven hoe ik in de discussie over paralleliteit sta. Daarover hebben wij regelmatig gediscussieerd. Het gaat dan om paralleliteit tussen bus en trein. De discussie over de buslijn 130 is in dat opzicht niet nieuw. Daarover heb ik telkens hetzelfde standpunt ingenomen. Daarover heb ik op 18 of 19 november jongstleden nog een brief gestuurd aan de gemeenten. Hoewel ik mij kan voorstellen dat in een telefoongesprek dat plaatsvindt iemand misschien een beeld heeft gehad dat ik daarover een toezegging heb gedaan, lijkt het mij zelf erg onwaarschijnlijk dat ik die toezegging zou hebben gedaan. Ik houd er namelijk niet van om te zeggen dat iemand iets niet juist zegt. Ik blijf altijd maar in de veronderstelling dat wij langs elkaar heen gecommuniceerd hebben. Vanuit mijzelf zou het een redelijk onlogisch verhaal zijn. U kent mij volgens mij heel erg goed, beste Ad, dat ik over het algemeen wel redelijk consequent ben voor wat betreft de redenering en dat ik die meestal op die manier wel overeind houd.

Het lastige hierin is de discussie dat je een afweging moet maken. Waar de wethouder zijn afweging maakt in de gemeente, heb je als gedeputeerde de afweging te maken voor de hele provincie. Dat is ook meteen het lastige in een provinciaal bestuur. Dat is niet altijd even fijn, want dat betekent dat je altijd groepen moet teleurstellen. Dat is precies de situatie zoals die zich hier voordoet. De vraag is dan of het niet is toegestaan. We hadden een contract met de NS, waarin staat dat het niet is toegestaan. Nu hebben wij de onwenselijkheid ervan met elkaar afgesproken. Op het moment dat wij het namelijk wel toestaan, hebben wij nog steeds het probleem dat als er reizigers in die bussen gaan zitten die vervolgens verdergaan op het spoor, wij daarmee het risico lopen dat het vervoer op het spoor onder het minimum zal vallen. Dan gaan wij terug van vier naar twee keer per uur, terwijl u mij de opdracht had gegeven om juist weer terug te gaan naar een grotere bediening van het spoor. Daarvoor ben ik nog steeds aan het lobbyen. Ik denk dat je die lobby dan niet meer realistisch kunt inzetten.

De lastige keuze die je op dit moment als bestuurder moet maken is: wat doe je? Bedien je een groep die heel erg graag die rechtstreekse lijn heeft of maak je de afweging te kiezen voor de grotere groep reizigers? Op het moment dat ik een andere keuze maak, denk ik dat ik hier van mevrouw Hoek namens Stichtse Vecht de mededeling krijg dat het aantal treinen op een gegeven moment laag is. Ik heb die afweging gemaakt en daar sta ik achter. Dat is namelijk een afweging die ik heb gemaakt op basis van wat u hier zelf in uw Staten hebt vastgesteld over het onwenselijk vinden van paralleliteit.

Laat heel helder zijn dat ik heel erg goed snap dat de wethouder en het college alles op alles willen zetten om het op dit moment op deze plek met elkaar te willen regelen en niet afhankelijk te willen zijn van de vraag of het wel of niet kan met de vervoerders. Dat is ook logisch, want als de situatie zich voordoet dat de NS zegt dat er niet meer gereden wordt, omdat die bussen daar rijden, dan zit je daarin gevangen en krijg je dat nadien niet meer gerepareerd. Datzelfde geldt de andere kant op. Als ik die beweging nu maak, is dat heel erg mooi voor de gemeenten, want die hebben dat deel dan binnengehaald. De consequentie is dan echter voor de Staten het moeten aanvaarden van het risico – ik zeg risico en niet dat het zo is – dat je uiteindelijk door die ondergrens heen gaat en je van vier naar twee keer per uur gaat, ook in de spits, nog los van de kosten. De kosten zijn daarvan een afgeleide. Dat gaat om een bedrag van ongeveer € 500.000 per jaar dat in die buslijn moet worden geïnvesteerd, wetende dat je daarmee tegelijkertijd het openbaar vervoer in de brede zin uitholt. Dat is de reden, beste Ad, dat ik, hoe spijtig ook en hoe liever ik dat ook anders had gezien in het mogelijk laatste debat dat ik met jou kan voeren, het geheel deze uitkomst heeft. Ik vind echter ook dat ik dat laatste debat naar eer en geweten moet voeren en dat ik eerlijke antwoorden moet geven, waarmee mijn opvolger ook weer uit de voeten kan. Ik had echter veel liever op een andere manier hier met jou het debat gevoerd.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! OK, nu worden we weer ouderwets. Over paralleliteit heeft een discussie plaatsgevonden. Daarover zijn algemene uitspraken gedaan, maar er is nooit een zo direct standpunt geformuleerd dat precies aangeeft wat wij onder paralleliteit verstaan. Er worden overal bewegingen gemaakt die met een alternatief vervoer en ook met de trein gemaakt zouden kunnen worden. Het zo op deze manier keihard toepassen daarvan in deze gegeven situatie is naar mijn overtuiging nooit een harde uitspraak van deze Staten geweest.

Ik moet vaststellen dat het verbod van die rechtstreekse buslijn naar Utrecht over de A2 in strijd is met artikel 2 lid 1 en lid 2 uit het Programma van Eisen. De vervoerder heeft de ontwikkelrol en dient een OV-netwerk te ontwerpen, gebaseerd op de vraag. Hier is de vraag. Waarom wordt een verbod op een rechtstreekse lijn na het concept Programma van Eisen van oktober 2014 in de definitieve versie van februari 2015 er alsnog ingevoegd, terwijl geen van de mensen, organisaties, betrokkenen die op het concept hebben gereageerd, gevraagd heeft om zo'n verbod? Ten derde de hamvraag: hoe is die afspraak met de NS, waaraan de gedeputeerde refereert, nu exact geformuleerd? Waarom krijgen inwoners die aan de provincie inzage vragen in de afspraken met de NS die gelden na 14 december 2014, daarop geen antwoord? Die vragen wil ik op dit moment nog neerleggen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD heeft met verbazing kennisgenomen van het feit dat het Programma van Eisen een directe busverbinding tussen Utrecht en De Ronde Venen niet toestaat. Ook wij zouden van de gedeputeerde graag opheldering willen hebben over deze keuze. Wij verkeren namelijk in de veronderstelling dat het de taak van de provincie is om openbaar vervoer aan te bieden en niet om het te verbieden.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben hierbij een drietal vragen. De eerste gaat over het proces. Die vraag sluit aan bij de vraag van de SP hierover. Het betreft namelijk de last minute toevoeging aan de eisen voor de concessie. Waarom is deze expliciete beperking op zaken die in de concessie worden toegezegd pas last minute toegevoegd? De tweede vraag betreft de meer inhoudelijke argumentatie. De gedeputeerde geeft duidelijk aan dat er een risico is dat de frequentie van de stoptrein verlaagd zou kunnen worden. Wat zijn precies die aanwijzingen dat die frequentie echt verlaagd zal worden als die bus zou doorrijden? Hoe dicht zitten die reizigers aantallen op dit moment bij de grens die de NS hiervoor hanteert? Hoe verhoudt zich dat tot

de aantallen reizigers in de stoptrein die op dit moment afkomstig zijn uit de bus 130? Het lijkt ons heel belangrijk om de relatie daartussen in deze afweging te betrekken.

Als laatste zijn wij ook wel heel erg nieuwsgierig, ook in het licht van de motie zoals die is ingediend door de SP-fractie, of u risico's ziet, lopende de aanbestedingsprocedure, bij het toevoegen of wijzigen van het Programma van Eisen. Ziet u bepaalde risico's met betrekking tot de aanbestedingsprocedure op het moment dat de Staten besluiten om daarin wijzigingen aan te brengen?

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De vraag van de VVD aangaande deze busverbinding is als volgt. Als deze verbinding tot stand zou komen, is het dan mogelijk om de busverbindingen voor de kleine kernen te handhaven?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Er is al een heel aantal vragen gesteld. Ik ben benieuwd naar de antwoorden. Ik heb nog één aanvullende vraag. Het gaat hier over de motie van de SP. De afgelopen dag hebben wij ook een brief ontvangen van het ROCOV Utrecht (Regionaal Overleg Consumentenorganisaties Openbaar Vervoer Utrecht). Het roept de provincie op open te staan voor de wens van de gemeenten en te onderzoeken wat de meest adequate vervoersvoorziening is voor deze vervoersrelatie. Het doel zal moeten zijn dat het openbaar vervoer naar Utrecht een aantrekkelijk alternatief is voor andere modaliteiten of voor andere bestemmingen. Dit gaat minder ver dan wat de SP in de motie vraagt. Is dat iets wat wellicht in relatie tot de concessie die nu bezig is beter past bij datgene wat wij met z'n allen willen met het openbaar vervoer? Is het mogelijk om ook andere opties van vervoer mogelijk te maken op het moment dat wij bijvoorbeeld geen directe busverbinding hebben? Is dat iets wat hier ook een rol zou kunnen krijgen? Wij horen hierover graag de mening van de gedeputeerde.

De heer JANSEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het is vandaag exact 106 jaar geleden dat onze voormalige vorstin koningin Juliana, later prinses Juliana, werd geboren. Ik kan mij zo voorstellen dat zij weinig gebruik maakte van een openbaarvervoerverbinding, maar dat heel veel mensen in onze provincie dat wel doen. Daarvoor wil ik graag goede aandacht vragen. Er zijn hier al veel vragen gesteld. Omwille van de efficiëntie zal ik die niet herhalen. Ik zie de beantwoording graag tegemoet. Er is nog één ding dat ons wel extra intrigeert. Vanuit de provincie horen wij terug dat er onder meer studenten zijn die kiezen voor Amsterdam als plek om te gaan studeren in plaats van Utrecht, omwille van de verbinding in het openbaar vervoer. Ik zou graag van de gedeputeerde horen of hij bekend is met de ontwikkelingen die in dat kader spelen en wat hij daarvan vindt.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn ook enigszins verbaasd over de ingrijpende formuleringwijziging. De heer Meijer zei het al. Ik heb het over de ingrijpende wijziging die is ingevoegd nadat de Nota van Uitgangspunten door ons is vastgesteld. In de Nota van Uitgangspunten staat dat parallelliteit zo veel mogelijk wordt voorkomen. Dat is een redelijk zachte formulering. In het Programma van Eisen staat echter dat parallelliteit niet is toegestaan. Dat zijn twee totaal andere formuleringen. Je kunt niet concluderen dat je zo'n wijziging op basis van de Nota van Uitgangspunten zou kunnen toevoegen. Wij willen hierover graag een verklaring hebben van de gedeputeerde.

In zijn algemeenheid kunnen we zeggen dat een gebroken lijn, waarbij een grote reizigersstroom van de ene plaats naar de andere plaats wil en onderweg moeten overstappen, niet praktisch is. Het levert tijdverlies op, maar we moeten ons ook realiseren dat het station Breukelen op een plaats ligt, waar je 's avonds niet wilt zijn. Het station ligt helemaal in het donker, afgelegen van de plaats zelf. Je zou je dus kunnen afvragen of hier nu wel echt sprake is van parallelliteit, want de bus rijdt een andere route.

De heer Jansen sprak het net ook al uit en ook wij maken ons zorgen over, als je nu al gaat meten, hoe je de – volgens zeggen – enorme wijziging in de reizigersstroom, waarbij veel mensen in de omgeving inmiddels naar Amsterdam zijn gegaan om daar te gaan studeren en niet naar Utrecht, in kaart brengt. Dat vang je niet van de ene op de andere dag. Het is een kwestie van jaren voordat zich die situatie zich herstelt. Deze twee vragen zou ik graag aan de gedeputeerde willen stellen. Wij kunnen de motie volledig ondersteunen. In die zin veel succes aan de heer Meijer.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wie erbij was, herinnert zich die avond nog wel in Vinkeveen, in een tjokvolle zaal met burgers, waar wij als kandidaat-statenlid in debat mochten gaan. Het ging toen over legakkers en over nog veel andere zaken. Die zaal kwam echter echt in beweging toen het ging over de buslijn. Ik denk dat wij vanavond op de een of andere manier iets moeten met de boosheid en de zindering die wij die avond voelden in die zaal met inwoners. Dit raakte de mensen daar heel erg. Het is onze taak om te proberen daaraan een vertaalslag te geven.

We hebben het een paar keer gehad over die buslijn, tenminste over de optimalisatie van twee parallelle lijnen zoals dat dan heet. Ik kan de redenering die de gedeputeerde daarover zojuist hield, wel volgen. Een verbod zoals dat nu in het laatste Programma van Eisen staat, is echter niet volgens de mores van de vrije markt. Het verbod komt ook een beetje uit de lucht vallen. Dat is al door verschillende sprekers gezegd. In januari is in de commissie nog een Programma van Eisen behandeld waar dit helemaal nog niet in stond vermeld. Het is ook niet als zodanig in de Nota van Beantwoording langsgekomen. Ineens krijg je dan in april een Programma van Eisen en daar staat het in. Daar staat niet een beetje in, zoals: vinden we nog een beetje dit of vinden we nog een beetje dat. Nee, er staat gewoon dat er afspraken zijn en dat die lijn dus niet kan worden doorgetrokken. Waarom komt dit zo op het allerlaatste moment op?

Mijn tweede vraag is: hoe hard is de afspraak met de NS? Ik ben daar toch wel heel benieuwd naar; andere sprekers hebben daar ook al naar gevraagd. Is de achtergrond van deze opmerking in het Programma van Eisen een deal tussen de provincie en de NS of niet en hoe hard is die afspraak?

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ten eerste wil ik nog even terug naar de heer Meijer. Wij hebben samen vier jaar lang geknokt voor busverbindingen vanuit de achterlanden van de stad Utrecht. Laten we de Uithof er nog maar even bij noemen en de lijn Amersfoort. De provincie Utrecht is niet alleen de stad Utrecht, de Uithof en Amersfoort. Voor de rest is het eigenlijk allemaal buitengebied. Heel veel mensen gaan vanuit de buitengebieden naar hun werk, naar de Uithof. Het gaat om duizenden mensen. Mijn eerste vraag aan de gedeputeerde is: wat is bij u het verschil tussen de zogenaamde parallelle lijnen tussen Breukelen, De Ronde Venen en Utrecht en de lijn Amersfoort – Utrecht? Er is een geweldig goede treinverbinding tussen Amersfoort en Utrecht. Er is daar echter ook een heel goede busverbinding. Je kunt op de ring in Amersfoort op de bus stappen en een half uur later stap je uit bij de Uithof. Het zou zo mooi zijn voor de inwoners vanuit De Ronde Venen, die daarvan gebruik willen maken, dat je zo ook met de bus rechtstreeks naar Utrecht kunt gaan of ervoor kunt kiezen om dat met de trein te doen; dat kan natuurlijk ook. De buslijn loopt wel een stukje parallel, maar in de stad Utrecht niet. Daar kun je met de bus weer veel verder komen. Mijn vraag is daarom: wat is voor u het verschil tussen de parallel Amersfoort – Utrecht en de parallel voor De Ronde Venen?

Verder vind ik niet zo chique dat u zegt: "Dan komt mevrouw Hoek straks met Stichtse Vecht en gaat zich dan beklagen dat er straks minder treinen gaan rijden tussen Amsterdam en Utrecht." Dat heeft u niet letterlijk zo gezegd, maar dat maak ik er dan maar even van. Ik vind het eigenlijk een enorme kneuterigheid dat in onze provincie, in relatie tussen Amsterdam en Utrecht er geen goede en snelle verbindingen zijn, behalve die met de trein. Kijk naar alle grote steden, de hoofdsteden, kijk naar Parijs, kijk naar Duitsland, kijk overal naar. Overal zijn er in een ring bijna net zo groot als de provincie Utrecht allerlei rechtstreekse, parallelle verbindingen. Waar zijn wij als de zogenaamde draaischijf van Nederland? Dan hoor je toch op allerlei manieren snel overal te kunnen komen, ook vanuit het achterland? Mijn vraag is daarbij: bent u het daar niet mee eens of bent u het daar wel mee eens?

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik vooropstellen dat ik mij kan aansluiten bij het merendeel van wat voor mij al gezegd is. Ik wil één punt nog benadrukken en daarover een vraag stellen aan de gedeputeerde. Dat is het punt dat de concessie is gebaseerd op het bieden van vrijheid aan de concessiehouder om een lijnennetwerk op te zetten. Hoe kan het dan zijn dat wij als provincie bij voorbaat lijnen gaan uitsluiten? In de brief van de gedeputeerde aan De Ronde Venen staat dat het voorbarig is voor De Ronde Venen om het te hebben over één buslijn en vier buurtbussen. Dat zou misschien iets kunnen zijn dat ik zelfs deel. Hoe voorbarig is het echter dat wij als provincie zelf be-

paalde trajecten uitsluiten? Hoe kan zich dat verenigen met de vrijheid die wij aan de concessiehouder willen bieden om zelfstandig met een lijnennetwerk te komen, al dan niet gebaseerd op de behoefte?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik had van tevoren al aangegeven dat het een ongelooflijk lastig punt is langs deze route. De gemakkelijkste manier om dit op te lossen is namelijk om te zeggen dat wij er nog eens goed naar gaan kijken en te zeggen: "We lossen het op". Was het maar zo gemakkelijk, want dan kan ik dat antwoord geven. Ik vind echter niet dat ik hier in mijn laatste Statenvergadering op die manier mij er zo gemakkelijk van af kan maken. Vandaar dat ik toch erop inga en probeer aan u uit te leggen wat de overwegingen zijn van waarom ik hiervoor heb gekozen, denkend vanuit het totale bredere perspectief van de reiziger.

Allereerst beantwoord ik de vraag: waarom nu? De reden waarom wij daar nu mee komen is, omdat wij niet alleen vanuit de inspraak iets doen met het Programma van Eisen, maar omdat wij ook luisteren naar de vraag van de vervoerders. Op dat punt hebben wij veel onduidelijkheid gezien. Het punt van de paralleliteit was daarvan een duidelijk voorbeeld. Omdat het niet scherp genoeg was, is die vraag gesteld en hebben wij die vraag beantwoord, denkend in het perspectief zoals dat hier in het verleden besproken is. Deze buslijn komt hier niet voor de eerste keer als onderwerp ter bespreking voorbij. Vanuit het perspectief van de wens vanuit deze Staten om knooppunten te ontwikkelen, hebben wij gezegd dat als je dat wilt, dit de uitleg is, namelijk de uitleg die wij hebben gegeven over de paralleliteit. Je komt niet tot knooppuntontwikkeling wanneer je er niet ook voor zorgt dat er volumes op die knopen komen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Even voor het goede begrip. Het is ingevoegd, kenmerkend op basis van de vervoerders. Dat hoor ik de gedeputeerde zeggen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er is een explicitering gevraagd van het begrip 'paralleliteit'. Wij hebben de nadruk gelegd op wat paralleliteit is, om te voorkomen dat wij straks in een juridisch getouwtrek terechtkomen, waarbij paralleliteit door ons anders zou worden uitgelegd dan hoe het door de vervoerder wordt uitgelegd. Daarom hebben wij die striktheid aangebracht, omdat het ook mogelijke consequenties heeft voor hetgeen wordt aangeboden. Daarop kom ik straks nog terug.

De heer MEIJER (SP): Bedoelt u daarmee de spoorwegen?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Nee, ik doel daarmee op de busvervoerders. Zij vragen dit aan ons. Wij schrijven een bestek uit. Naar aanleiding van dat bestek volgen er vragen van de vervoerders. Zij vragen om een verduidelijking over wat moet worden aangeboden. Wij scheppen die duidelijkheid om te voorkomen dat als de aanbesteding straks plaatsvindt, wij wel een eenduidigheid hebben over wat er moet worden aangeboden.

De heer MEIJER (SP): Even voor het goede begrip: de woorden worden nu namelijk best belangrijk. U zegt nu dat het probleem van de paralleliteit aan de orde is gesteld door de vervoerders en niet door de provincie. Klopt dat?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Het punt van de paralleliteit zoals wij dat hebben neergezet, is ingegeven door het feit dat wij hebben geconstateerd dat er onduidelijkheid bestond over het begrip 'paralleliteit'.

De heer MEIJER (SP): Juist. Dat betekent echter niet dat de vervoerders om paralleliteit gevraagd hebben. Dat hebt u net gezegd. U zei namelijk: "We luisteren niet alleen naar de inspraak en naar de mensen, maar we luisteren ook naar de vervoerders."

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja. In relatie tot de onderdelen komt dat dan voorbij en zien wij hier de casuïstiek opduiken, waarover wij vaker met elkaar hebben gesproken, namelijk dat als je die knooppuntontwikkeling wilt, je er dan ook voor moet zorgen dat er voldoende aanstroom is. Straks zal ik als u mij die gelegenheid geeft, aangeven hoe het met die aantal-

len zit. Dan hoop ik ook dat u een beetje kunt meevoelen met de afweging die ik als bestuurder heb moeten maken in uw opdracht.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tot slot. Wil de gedeputeerde dan in die afweging ook meenemen dat de tijdstippen waarop de kwestie De Ronde Venen zich op 17 november heeft afgespeeld en die van het verhaal van de capaciteit van het knooppunt Breukelen, die nu een beetje op een hoop worden gegooid, op dat moment weinig raakvlakken hadden? Als je naar de correspondentie kijkt, speelde op dat moment nog de hele opportuniteit van Breukelen als knooppunt – zo van: alles moet naar Breukelen – gelet op de tijdfase waarin de discussies plaatsvonden kennelijk geen rol.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is toch een debat dat u zelf aangeeft en dat wij al sinds 2009 met elkaar voeren op basis van een contract dat al in 2006 is gesloten. Met alles respect, maar hier kan ik niet heel veel mee.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wacht de uiteenzetting even af.

De VOORZITTER: Dat lijkt mij verstandig. De gedeputeerde kan zijn betoog vervolgen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het punt dat wij op die knopen zitten raakt een aantal van u die de vraag hebben gesteld wat die afweging is en over hoeveel reizigers wij het dan hebben. Om daarbij een beeld te geven, wordt over het algemeen door de NS het aantal van zo'n 2000 instappers per dag gehanteerd op een stramien dat nodig is om het verantwoord te maken een stop te maken. Er zitten ook mensen van ROCOV in de zaal en zij kunnen dat bevestigen. We zitten nu op 2100 reizigers. Dat is ook precies de reden dat wij van een dagbediening van vier keer over de hele dag heen zijn teruggegaan naar twee keer, buiten de spits. In die spits zitten wij nog steeds op het randje. Er zitten op dit moment zo'n 400 mensen in die bus. Tel dan maar uit. Het kritieke punt zit daar dus heel erg dicht bij. Op het moment dat je dat toestaat, benadeel je in zijn totaliteit een hoeveelheid reizigers die vele malen groter is. Die afweging moet ik als bestuurder maken. Ik moet de afweging maken van 2100 reizigers versus 400 reizigers die ook in algemene zin op een andere manier bediend worden, maar dan via een iets andere route. Dat is ook wel eens zo met een weg. Dan wil je ook sneller van A naar B, maar die weg kan ook niet altijd worden aangelegd.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het is helder hoe het er thans voor staat. De fractie van GroenLinks is heel benieuwd hoe de ontwikkeling is geweest sinds het moment dat de buslijn niet meer doorrijdt. Een van de redenen om die doorgaande buslijn naar Utrecht Centraal namelijk voortaan niet meer te laten doorrijden – vanaf 2009 met de laatste stop in Breukelen – is om de teruglopende reizigersaantallen in die stoptrein tegen te gaan. Dat is blijkbaar niet gelukt, want de frequentie is omlaag gegaan. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar? Kunt u dat toelichten?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat was nu juist het zure. Dat was de vorige keer ook mijn irritatie, toen ik hier het verhaal moest vertellen dat de NS daarmee stopte, omdat wij een gigantische explosie aan reizigers hebben gezien. Echter net niet binnen die aantallen die binnen de business case met de NS waren besproken. Ik ben in goed overleg met de NS om het buiten die spits weer op niveau te brengen. In de spits zitten wij dus sowieso al op de juiste aantallen die wij willen hebben, namelijk die 2100. De toename is daar aanzienlijk geweest. Van daaruit heeft de NS gezegd dat bereid te zijn die vier keer per uur in de spits te handhaven. Buiten de spits heeft ze hem er echter uitgehaald. Op dit moment zijn wij in overleg om ook weer buiten de spits te gaan rijden als de reizigersgroei komt die wij op langere termijn verwachten. Die lobby wordt op dit moment gevoerd. Die business case loopt. In de spits sluit hij.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat natuurlijk wel een beetje om het inschatten hoe de aantallen zich gaan ontwikkelen en hoe de NS daarop reageert. Ik hoor eigenlijk twee dingen. Aan de ene kant hoor ik dat, op het moment dat die bus weer gaat doorrijden naar Utrecht Centraal, de reizigersaantallen in de stoptrein zouden kunnen teruglopen. Hoe waarschijnlijk is dat? Waarop baseert u dat? In het verleden lijkt het zich namelijk niet op die manier ontwikkeld te hebben.

Ik hoor u nu ook zeggen – en dat is nieuw – dat als wij de huidige situatie handhaven, er mogelijk een kans is dat de frequentie van de stoptrein over de hele dag weer omhoog zou gaan naar vier keer per uur. Begrijp ik dat goed? Wat is ervoor nodig om die frequentie naar vier keer per uur over de hele dag te laten overgaan? Hoe waarschijnlijk is dat?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga nog even terug. Juist met het niet meer laten doorrijden is het aantal reizigers aanzienlijk gestegen. Dat heeft ons geholpen om over die kritische massa heen te komen en om een succesvolle business case op te bouwen. Dat maakt het dus heel aannemelijk dat als ik de lijn laat doorrijden, ik weer in die situatie terechtkom. Nogmaals: voor mij is het het gemakkelijkst om te zeggen dat wij het gewoon gaan doen, omdat iedereen dan aan het einde van het liedje blij is. Dan zie ik echter gebeuren dat ik een grotere groep reizigers ga benadelen. Om die reden handel ik vanuit dit perspectief. Daarnaast zien wij dat op dit moment een aantal ontwikkelingen aan de gang is.

Een van de redenen dat in het verleden reizigers zijn afgehaakt, is dat de kosten aanzienlijk waren toegenomen en je vanuit de bus naar de trein met meerdere opstaptarieven zit. Je zit met een verhoogd tarief omdat je bij de NS terechtkomt. Er waren geen landelijke producten. In de laatste commissievergadering heb ik u een stuk aangeboden, waarin wij hebben aangegeven hoe de decentrale overheden samen met de rijksoverheid nog voor het einde van dit jaar ervoor willen zorgen dat er reizigersproducten komen die over concessiegrenzen en vervoersmodaliteiten heen gaan. Dat moet ertoe bijdragen dat we in zijn totaliteit over die hele lijn ook op de rest van de dag weer een aantrekkelijk alternatief krijgen, omdat je dat bus- en treinvervoer beter gaat doen. Dat is de ambitie die de gedeputeerden met de staatssecretaris hebben geformuleerd.

Dat moet ertoe leiden dat de frequentie verder omhoog gaat. Als je dan echter tegelijkertijd die andere beweging maakt, lopen wij een risico. U kunt het risico nemen. Een andere vraag is: wat kunnen wij doen? We kunnen het risico nemen, maar dan is dat wel de consequentie en dan moet je die wel aanvaarden. Als u zegt dat wij dit nu doen, omdat er nu een aantal reizigers is dat zegt dat zij dat heel erg belangrijk vinden, dan moet u zich wel wapenen dat hier straks waarschijnlijk in de spits twee keer per uur wordt gestopt. Dan komt een grotere groep mensen hier vertellen dat zij dat weer niet plezierig vinden. Dat is de weging die ik heb gemaakt. Ik heb de weging gemaakt dat ik naar de grotere aantallen heb gekeken, in lijn met de opdracht die u mij heeft meegegeven om ervoor te zorgen dat ik zo veel mogelijk mensen in de gelegenheid stel om een aantrekkelijk OV-product te hebben.

Een aantal van u vroeg hoe je als je een marktwerking nastreeft, dit niet kunt doen. Volgens mij hebben wij ook de goede gewoonte – er wordt nog wel eens wat lacherig over gedaan dat een liberaal dat roept – dat u weet dat je soms een goede marktmeester nodig hebt. Ik vind echt dat je die nodig hebt. Dat betekent dat als je ziet dat je ergens op moet sturen, je die sturing moet inzetten als je daarmee grotere groepen kunt bedienen. Dat is per slot van rekening de reden dat de overheid daarop concessiehouder is. Dat is het hele systeem achter de discussie die wij over het openbaar vervoer hebben gehad. We willen zo veel mogelijk mensen in het openbaar vervoer kunnen hebben. Op die manier heb ik de keuze gemaakt zoals ik die gemaakt heb binnen de kaders die door u zijn vastgesteld.

Er is gevraagd hoe je omgaat met een OV-systeem dat vraaggestuurd moet zijn. Dat betekent dat je soms wel degelijk als overheid een taak hebt om daarin sturend op te treden, als het gaat om de aantallen, waardoor je uiteindelijk een beter product hebt. Ook werd de vraag gesteld wat er dan gebeurt als wij dit wel doen. Dat brengt aan de ene kant een consequentie met zich mee met betrekking tot de reiziger. Die consequentie kun je wegen en ik vind dat je dat goed moet doen. De andere consequentie heeft betrekking op de vraag van de VVD in het kader van de kleine kernen. Ik wil het wat breder trekken: als u dit doet, betekent dit over de gehele concessieperiode een tekort van € 3.500.000. Dat bedrag moet ergens vandaan komen. Dat betekent dat het aangezuiverd moet worden en dat er aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld, of dat u aan de andere kant moet zeggen dat u dat niet meer gaat doen. Het kan echter niet van tweeërlei een zijn. Dat betekent het probleem dat ik het meest zwaarwegend vond, want het punt van het geld hebben wij namelijk naar aanleiding van de vragen moeten uitzoeken. Het enige argument dat voor mij gold om dit besluit te nemen was gewoon de gro-

tere groep reizigers. Een bijkomend probleem is tegelijkertijd de kosten die ermee gemoeid zijn. Volgens mij moeten wij het echter hier in een debat over reizigers ook over reizigersaantallen hebben. Dan bedien je hiermee, met dit doel, gewoon een minder grote groep reizigers. Ik begrijp het vanuit het perspectief van de wethouder, maar ik vind dat ik als gedeputeerde naar dat bredere perspectief moet kijken en dus ook naar die andere reizigers die in Breukelen, Maarssen en Utrecht Zuilen opstapen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Eigenlijk zegt de gedeputeerde dat ondanks dat er sprake is van een andere vorm van aanbesteden dan in het verleden, dat we te laat zijn. Die aanbesteding is achter de rug. Dat hoor ik u min of meer zeggen. Verder zegt u dat meteen al definitief die kwestie van het volume aan de orde is. Je moet op dit moment dus al zeggen over de kwestie van de kleine kernen dat als je dit doet, je het ergens anders moet weghalen. Dan praat je over € 500.000, enzovoort. Zegt u dat?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laten wij het debat wel goed voeren. Ik heb gezegd wat ik heb gezegd. Ik heb gezegd dat als u de keuze wilt maken, u die keuze kunt maken. Dan moet u die keuze maken en is de consequentie echter dat u waarschijnlijk – die kans is erg groot – hier over een jaar of twee jaar een grotere groep mensen hebt staan die komt vertellen dat hun trein niet meer rijdt. Die afweging heb ik gemaakt en aan de hand daarvan heb ik mijn besluit genomen. Wanneer heb ik het besluit genomen op basis daarvan? Toen u dit interpellatiedebat heeft aangevraagd, ben ik gaan kijken wat de verdere consequenties zijn. Als deze keuze wordt gemaakt, houdt het een extra investering van € 500.000 per jaar in. Daarvoor bestaan ook mogelijkheden voor de Staten. U hebt het budgetrecht. U kunt daar inderdaad een bedrag bijstorten. U kunt taakstellend meegeven dat ik dat op andere manieren in de concessie moet zoeken. Het staat u vrij om dat te doen. Ik moet u als bestuurder echter wel erop wijzen dat als u dat besluit neemt en als uw motie wordt aangenomen, dit verstrekkende gevolgen heeft.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde spreekt over afwegingen van stromen reizigers. Dat zijn op zich voor ons niet eenvoudig te volgen processen. Gelijktijdig zien wij daarbij dat de gemeente De Ronde Venen op basis van die toezegging waarbij u een iets ander beeld hebt – u ontkent ook niet voor 100% dat u die toezegging mogelijk gedaan hebt – en dat is begonnen met dat behoefte-onderzoek, dat ook een goede indicatie kan zijn van het gebruik van deze lijnen. Dat verhaal van die afspraken met de NS en de relatie met de reizigers hangt nog in de lucht. Ik wil dat u daarop heel concreet en duidelijk reageert. U zegt in uw reactie namelijk dat er afspraken zijn met de NS en dat dit een belangrijke indicatie is om dit te doen. Wat zijn die afspraken? Wanneer zijn die afspraken gemaakt? Waar kunnen wij die afspraken inzien? Dit is allemaal voor veel mensen van belang.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Helder. We moeten het wel even scherp maken. Ik heb nooit een toezegging gedaan die strijdig is met wat ik in brieven heb gezet. Ik vind het heel vervelend om dit hier op deze manier zo scherp te moeten zeggen, maar dan is dat ook maar uit de lucht. De discussie die wij hebben gevoerd ging erover dat er mogelijkwijs lijnen zouden verdwijnen. Ik heb dat in de afgelopen maanden met meerdere wethouders besproken. Tegen al die wethouders heb ik telkens weer hetzelfde als antwoord gegeven. Dat betreft geen behoefte-onderzoek. Ik heb gezegd: "Als u in staat bent om ervoor te zorgen dat er voldoende mensen zijn die daadwerkelijk een product gaan afnemen." Dat is iets anders dan een behoefte-onderzoek. Dat is ervoor zorgen dat je spullen gaat verkopen en dat je het op basis daarvan voor elkaar krijgt. Dat verhaal heb ik hier ook altijd in de Staten gehouden. Dat heb ik bij de wethouders neergelegd. Als iemand daaruit leest dat het op die manier ook voor lijn 130 kan, terwijl de lijn 130 in dat hele gesprek niet genoemd is en op basis daarvan een behoefte-onderzoek doet, waarvan ik heb gezegd dat ik dat onvoldoende vind, dan is het aan de betreffende bestuurder en is dat niet iets wat voor mij enige betekenis heeft.

Dan nog over de afspraken met de NS. In mijn eerste termijn, direct in antwoord op uw betoog, heb ik aangegeven dat wij oorspronkelijk met elkaar een business case hebben gebouwd, op basis waarvan mijn voorganger nog afspraken heeft gemaakt met de NS. Die is op dit moment niet meer direct van toepassing, althans voor wat betreft het feit dat die business case is afgelopen. Het gaat erom dat de

NS in algemene zin uitgaat van een minimaal aantal reizigers dat op een trein moet stappen, voordat zij de bediening doen. Ik noemde u het aantal van 2000 reizigers. Als u het gaat doen, zakt u onder de grens van 2000 reizigers en loopt u het risico dat de frequentie van de NS-lijn wordt verlaagd. Ik zeg niet dat dat gegarandeerd is, want misschien bent u heel erg goed in uw lobby en krijgt u het voor elkaar; dat kan, het is allemaal mogelijk. Ik heb die inschatting gemaakt en de kans is dermate reëel, omdat ik dat nu ook al een keer heb zien gebeuren met spits richting dal en ik de opdracht van u heb om een andere lobby te voeren. Daarom heb ik een ander besluit genomen. Ik heb u ook gezegd dat als u het als Staten anders wilt doen, u dat kunt doen, maar dan bent u degene die daarvoor de verantwoording neemt. Dat mag u doen, maar dan moet u hier niet met mij een woordspelletje spelen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp het natuurlijk heel goed. De gedeputeerde is een beetje gespannen. Dat neem ik hem helemaal niet kwalijk.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Nee hoor.

De heer MEIJER (SP): Het gaat natuurlijk om een paar essentiële vragen. Die essentiële vragen zijn: wanneer en hoe is de afspraak met de NS gemaakt? Niet dus. Die afspraak is niet gemaakt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Die is wel gemaakt.

De heer MEIJER (SP): Het is zijn interpretatie van een bestaande soort modus van samenwerking, zoals die over een langere periode geldt.

Punt twee is de afspraak over wat er nu precies is toegezegd en wat er nu wel of niet is gedaan in De Ronde Venen. De gedeputeerde heeft klaarblijkelijk – dat begrijp ik uit zijn woorden – aan het gemeentebestuur aangegeven: "Als u ervoor zorgt dat er genoeg abonnementen worden afgenomen, dan is er een reële basis om zaken te doen voor in elk geval een busverbinding." Dat hebben wij aldus geïnterpreteerd. Je kunt dan allerlei technische vragen hebben hoe dat onderzoek zou moeten zijn, maar dat is op zich wel een begrijpelijke basis geweest voor de gemeente De Ronde Venen om actie te ondernemen. Dat hebben zij dus gedaan. Dat nuanceert het beeld zoals dat tot dusver bestond natuurlijk wel enigszins.

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer, het moet echt korter.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik hierop iets zeggen? De heer Meijer geeft de hele tijd samenvattingen van de manier waarop hij denkt dat ik hier een verhaal vertel. Ik heb de woorden gebruikt die ik gebruikt hebt. Als de heer Meijer de behoefte heeft om dat nog eens na te lezen, zou ik zeggen: de notulen komen straks. Ik heb gezegd wat ik heb gezegd. Hij hoeft voor mij geen samenvatting te geven van wat ik zojuist heb gezegd. Dat is telkens net iets anders. Dan kunnen wij er heel lang met elkaar over gaan debatteren. Ik heb echter gezegd wat ik heb gezegd. 'That's it.'

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tot slot. De gedeputeerde heeft veel gezegd. Dat is mooi. Het is echter natuurlijk altijd belangrijk om de hoofdlijnen daaruit vast te stellen. Vandaar dat ik voor deze samenvatting kies, zodat wij het allemaal goed begrijpen.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Met het risico dat ik een anticlimax ben, heb ik toch een vraag voor de SP. Welke lijnen zou de SP willen laten vervallen in ruil voor deze lijn? Welke kleine kernen zou de SP willen uitsluiten van busvervoer? Als eenzelfde groep personen in een trein naar Utrecht gaat, heeft de SP dan liever dat diezelfde groep personen in een trein en in een bus naar Utrecht gaat en er parallel vervoer plaatsvindt?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Natuurlijk. De vragen van de heer Joustra zijn eenvoudig. Het antwoord is: stel nu dat het coalitieakkoord vandaag klaar is. Stel nu dat er andere accenten waren gelegd voor de invulling van die buslijnen. Zouden de coalitiepartijen dan hetzelfde antwoord gekregen hebben? Ik denk het niet. Dat hangt samen met het totale volume van de uitvraag, met

het verhaal van de € 500.000, met 'dan moet er gesneden worden, maar dan op andere plekken', enzovoort. Wij zijn helemaal niet voor het korten van andere lijnen. Wij zijn helemaal niet voor het weghalen van bussen bij dorpskernen. Wij denken dat als je het goed onderzoekt en voor een evenwichtige balans zorgt, dit helemaal niet nodig is.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Mobiliteit is best wel een ingewikkeld punt. Dat kunnen wij wel concluderen na wat wij hierover allemaal hebben gezegd. Ik heb wel een beetje moeite met de manier waarop het nu gaat. Zojuist wordt er gezegd dat het toch een beetje typisch is dat De Ronde Venen een behoefte-onderzoek heeft gedaan, dat het allemaal voor eigen rekening is en dat het geen enkele waarde heeft voor de provincie. Volgens mij staat buiten kijf dat er bepaalde verwachtingen zijn gewekt, namelijk met de woorden: "Kunt u genoeg abbonementhouders leveren? Dan gaan wij er eens even goed over nadenken of wij die buslijn kunnen realiseren." Mijn vraag is heel concreet: wat kunnen wij doen voor de inwoners van Vinkeveen die nu gewoon in Utrecht-Noord willen zijn en die vrij massaal gebruik hebben gemaakt van de buslijn die er inmiddels niet meer is, die een beetje hun hoop hadden gevestigd op deze nieuwe concessieperiode en die daar nu een hele dikke streep door getrokken zien. Er wordt een soort blokkade opgeworpen voor iets waarop veel mensen in die regio hebben gehoopt. Wat kunnen doen voor hen?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daar zit nu precies het probleem. Als ik daarop het simpele antwoord zou hebben, dan zou ik u dat hebben gegeven. Het is een consequentiefweging. Nogmaals, ik geef u aan dat u die afweging over die consequentie anders mag maken. Ik heb echter gekeken vanuit het bredere perspectief van de reiziger. Dat is de afweging zoals ik vind dat ik die als bestuurder zou moeten maken. U hebt mij verantwoordelijk gemaakt voor de hele provincie en niet voor die enkele gemeente. Vanuit dat perspectief zeg ik dat het dus geen diskwalificatie is van het werk dat de gemeente heeft gedaan. De boodschap die eronder ligt, is dat ik daar in zijn totaliteit niets mee kan. Dan moet ik namelijk tegelijkertijd weten wat die andere reizigers ervan zouden vinden als wij voor hen eventueel teruggaan van vier naar twee keer in de spits. Dan pas kun je het totaalplaatje maken. Dat is het lastige als één enkele gemeente die gegevens verstrekt.

Het probleem is dat als ik het hier in de Staten niet scherp genoeg zeg, mij woorden in de mond worden gelegd. Laat ik het dan nog maar een keer zo zeggen: ik kan mij niet voorstellen dat ik het op een andere manier heb verwoord, omdat ik de consequentie ervan ongelooflijk goed wist, gelet ook op het feit dat ik die brief heb verstuurd. Ik wil dus niet zeggen dat iemand hier niet de waarheid spreekt, maar voor mij is het wel heel lastig. Als ik volgendelijk zie wat ik in die tijd allemaal heb gedaan, dan kan ik mij niet voorstellen dat ik in een enkel telefoongesprek van ongeveer tien minuten iets anders heb gezegd. U kent mij over het algemeen toch wel als iemand die redelijk consequent is. Als het anders zou zijn geweest, zou ik het hier gewoon hebben gezegd.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vervolgvraag.

De VOORZITTER: Zo kan het niet. Er hadden zich drie mensen ingeschreven voor dit debat. Zij hebben overigens niet alle drie het woord gevoerd, maar er zijn wel tien anderen voor teruggekomen. De heer Van Leeuwen staat daar ook. Hij heeft zich niet ingeschreven voor het debat. U komt nu voor de vierde keer interrumperen. De heer Meijer heeft dat ook al gedaan. We zullen het echt korter moeten houden, want wij moeten naar de agendapunten toe waarvoor wij bij elkaar zijn gekomen. Ik wil dus korte, scherpe vragen en een kort, scherp antwoord. Daarna gaan wij door naar het volgende interpellatiedebat.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Even in reactie op uw woorden: volgens mij hoeft je je niet in te schrijven voor een interpellatiedebat. Volgens mij bestaat daarover een klein misverstand. Anders meld ik mij bij dezen ook aan voor de volgende twee interpellatiedebatten.

Nu terug naar de inhoud van het punt waarmee wij nu bezig zijn. De woorden van de gedeputeerde hebben voor mij grote waarde. Ik dank hem daarvoor. Aan de andere kant erkennen wij allemaal dat mobiliteit geen exacte wetenschap is. Ik ben een beetje op zoek naar het gaatje. In het verleden hebben

wij wel eens experimenten gehad. Die zijn vaak geflopt, maar soms rolt daar ook wel eens iets uit. Zou het op de een of andere manier mogelijk zijn om te zeggen dat wij die buslijn weer eens een paar maanden gaan proberen en te bekijken wat het effect daarvan is op het station Breukelen? Ziet u daarvoor mogelijkheden? Dat is mijn concrete vraag.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer Schaddelee, dat is een beetje een moeilijke vraag. Die ligt namelijk in het verlengde van de vraag van D66 en ook van hetgeen het ROCOV heeft geschreven. U moet even goed naar mij luisteren. Als u mij op dit moment die vraag stelt, in de situatie van de aanbesteding waarin wij nu verkeren, dan is het antwoord nee.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ook wij hebben dit uitgebreid besproken binnen onze fractie. Wij stonden best sympathiek tegenover de punten van de SP. We hebben wel gezegd dat wij de beantwoording van de portefeuillehouder afwachten. Die beantwoording vinden wij dusdanig dat wij niet voor deze motie zullen stemmen.

De VOORZITTER: Gedeputeerde, u kunt uw betoog afmaken. Ik heb net gezegd dat u niet elke keer kunt terugkomen. Dit is al de vierde keer dat u vragen komt stellen over hetzelfde onderwerp. Ik wil nu graag eerst het antwoord van de gedeputeerde een keer in zijn geheel gehoord hebben. Ik denk dat dat antwoord zo compleet is, dat u dan geen vragen meer hebt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er ligt nu wel een zware druk op mij. Ik denk dat ik de vraag van D66 inmiddels ook heb beantwoord. Het CDA noemde het punt van de studenten. Het is mij bekend dat het gaat om scholieren. Dat heeft te maken met een specifieke school die in Utrecht is gevestigd en waar mensen graag naartoe willen. Ik heb begrepen dat die school niet meer op de plek zit waar deze in het verleden was gevestigd. Daarmee zou die stroom sowieso al iets anders lopen. Ik vind het dus heel erg moeilijk om op basis daarvan een antwoord te geven. Vanuit dat perspectief en de korte voorbereiding die ik op dit debat heb gehad, kan ik daarop niet specifiek ingaan. Dat zeg ik ook tegen de PVV. Wel kan ik op de vraag van de PVV ingaan over Breukelen in de avond. Het probleem speelt met name in de spits, wanneer er grote groepen reizigers zijn. Daarover gaat het vraagstuk van de bus. Het gaat niet om daluren waarin mensen reizen. Het gaat echt over de reizigers, de mensen die van en naar school of op een andere plek in Utrecht willen zijn. Het gaat om mensen die naar werk of school gaan. De reizen zijn gerelateerd aan werk of school. Het gaat dus niet om iets van overdag. Volgens mij is het station Breukelen in dat opzicht een goede plek om daar te zijn.

Dan kom ik bij de vraag van de PvdA over het vraaggestuurd zijn. Ik heb geprobeerd daarop het antwoord te geven. Het gaat om het zijn van marktmeester. Soms moet je dan ook kijken, door te sturen met de vraag, dat je ervoor zorgt dat je op andere plekken ook een dusdanig volume krijgt dat daardoor een beter reizigersproduct kan worden aangeboden. U heeft een terecht punt als u vraagt waarom dit op deze manier wordt gedaan, gezien de totaliteit. Ik snap de vraag. Het antwoord dat ik geef is dat wij op die manier ervoor willen zorgen dat die knoop functioneert, waardoor je daar uiteindelijk een beter product kunt aanbieden. Volgens mij heb ik daarmee alle gestelde vragen beantwoord.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb toch een vraag die nog niet gesteld is en daardoor ook nog niet beantwoord is. De vraag sluit heel erg aan op de vragen van de heer Schaddelee. Dat betreft de alternatieven op het moment dat de bus toch niet zou doorrijden naar Utrecht Centraal om te voorzien in de grote behoeften die er leven in De Ronde Venen. Dan denk ik aan twee mogelijkheden. Ziet u mogelijkheden om de aansluiting van bus en trein te allen tijde te verbeteren? Ziet u mogelijkheden om naast de concessie ruimte te bieden voor andere vormen van coöperatieve, door de inwoners mede vormgegeven initiatieven om alsnog een lijn naar Utrecht Centraal of om enige andere vorm van openbaar vervoer richting Utrecht Centraal aan te bieden, ondersteund door de provincie? Ziet u daarvoor naast de concessie mogelijkheden?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voor het laatste punt moet ik doorverwijzen naar het antwoord dat ik zojuist heb gegeven aan de heer Schaddelee. Als u mij die vraag op dit moment stelt, is het antwoord nee.

Het punt van de andere vraag had ik in mijn eerste beantwoording moeten meenemen. Op dit moment hebben wij met zowel het Rijk als de NS heel goede afspraken gemaakt dat wij meer gaan werken aan die aansluiting. Wij nemen dat nu ook weer als een van de criteria op in de aanbesteding. Voor dat punt bestaat dus nadrukkelijk aandacht in de concessie. Nu hebben wij het overleg beter met elkaar georganiseerd dan in het verleden. Op dat punt zijn inderdaad dingen te verbeteren.

De VOORZITTER: Daarmee ronden wij het debat af.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst dacht ik dat je als indiener meestal een laatste reactiemogelijkheid hebt. Ik vraag daarentegen om een schorsing.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn vragen. Wat is het verschil tussen de parallel Amersfoort – Utrecht en de parallel Breukelen – Utrecht.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De grote reizigersaantallen op Amersfoort Centraal. Die aantallen zijn een stuk groter dan op Breukelen – Maarssen en op Utrecht Zuilen.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik schors de vergadering voor een aantal minuten.

Schorsing van 21.27 uur tot 21.39 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! We hebben gewikt en gewogen en met elkaar overlegd. Op basis van alle situatieschetsen: een verbod is een verbod. We kunnen van alles onderzoeken, we kunnen van alles bekijken. Dat zullen we ook steeds moeten doen. Als het echter niet mag, kan het niet en zal het er ook nooit komen. Daarom voel ik mij genoodzaakt om deze minimalistische motie, die slechts vraagt om de rechtstreekse busverbinding niet uit te sluiten, alsnog in stemming te brengen.

De VOORZITTER: Dat gaan wij wat mij betreft dan ook direct doen. Is er onder de fracties behoefte aan een stemverklaring of kunnen wij onmiddellijk stemmen?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog behoefte aan een korte schorsing om ons als fractie te kunnen beraden over wat wij doen.

INTERRUPTIE: Wij hebben ook behoefte aan een schorsing.

De VOORZITTER: We hebben net geschorst.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Ja, maar toen is er tussen alle partijen overlegd en hebben we nog niet als fractie kunnen overleggen.

De VOORZITTER: Akkoord. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing van 21.41 uur tot 21.45 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik ga een rondje maken voor de stemverklaringen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wat ons betreft is het een business dilemma. Op het moment dat je voor deze motie stemt, zul je waarschijnlijk het beste bereiken voor de inwoners

van De Ronde Venen, maar niet het beste voor de inwoners van de provincie Utrecht. Wat dat betreft heeft D66 het idee dat wij in de toekomst ons ontzettend ervoor willen inzetten om een goede verbinding te realiseren, maar als wij deze motie nu zouden steunen, zou dat ten koste gaan van andere inwoners van Utrecht dan de inwoners van De Ronde Venen. Voor De Ronde Venen is dit het beste, maar voor de andere inwoners niet. Wij zullen daarom deze motie niet steunen, maar wij zullen ons er wel voor inzetten om een alternatief voor elkaar te krijgen.

De heer JANSEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van het CDA hecht aan een zorgvuldige procesvoering, ook met betrekking tot deze concessie en de gevolgen voor de gemeente De Ronde Venen. Dat betekent dat het CDA van mening is dat wij de huidige concessie doorgang moeten laten vinden. Het CDA wil juist ruimte geven voor goede oplossingen en voor de problemen die wij tegenkomen. Dat betekent dat wij de effecten van deze concessie in de uitvoering zullen monitoren en kritisch zullen volgen. De CDA-fractie stemt tegen motie M9 van de SP.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hechten er waarde aan om de vrijheid bij de toekomstige concessienemer te laten over het wel of niet afwegen van bepaalde trajecten binnen zijn budget. Om die reden steunen wij de motie van de SP.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Gegeven de actuele stand van zaken in het concessieproces, gegeven het belang van een hoogfrequente spoorcorridor, gegeven de consequenties voor het bredere OV-netwerk van nu door individueel op deze verbinding een afzonderlijk besluit te nemen, gegeven dat wij duidelijk hebben gehoord hoe de gedeputeerde heeft gesproken over het belang van het leefbaarheidsvraagstuk voor de gemeente De Ronde Venen, zullen wij deze motie op dit moment niet steunen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij waarderen en hebben respect voor de redenering die de gedeputeerde heeft gehouden. Het verbod zoals dat nu echter in het Programma van Eisen staat is ons te rigide. Wij zullen daarom voor de motie stemmen, met de aantekening dat, mocht deze motie het onverhoopt niet halen, snel na de start van de nieuwe concessieperiode een proef of onderzoek wordt gedaan naar het alsnog doortrekken van deze lijn.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Mijn standpunt is nog hetzelfde als een kwartier geleden.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van 50Plus is van mening dat als je bepaalde lijnen gaat uitsluiten, dit een start is voor de afbraak van volgende lijnen. We komen dan terecht in een neerwaartse spiraal. De gebruikers van het openbaar vervoer zullen voor bepaalde trajecten dan steeds minder vaste lijnen gebruiken. Ze gaan dan toch de auto nemen, omdat er geen aansluiting is. Ook omdat men niet ingaat op de aangereikte verbeterpunten, niet nu en ook vier jaar lang niet, is dit wederom een gemiste kans waarbij de kiezer de verliezer is.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik ga over tot de stemming.

Provinciale Staten verwerpen hierna motie M9. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Interpellatieverzoek PVV Geschil binnen HDSR.

De VOORZITTER: Wij gaan over tot het tweede interpellatieverzoek, dat is aangevraagd door de PVV. Hierover is overigens wel het debat gevoerd in de commissie. Ik geef het woord aan de heer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt. Wij hebben erover gesproken in de commissie BEM, met een deel van het gezelschap dat hier vandaag aanwezig is. Ik heb dus maar een stemverklaring van een paar minuten.

Nieuwe Staten, maar een demissionair college. Wat ons betreft nog een laatste ultieme poging om gedeputeerde De Vries in beweging te krijgen. Dat is in de afgelopen vier jaar geen sinecure gebleken. Waar gaat het over? Twee partijen in het algemeen bestuur van het HDSR (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden) trokken bij GS van de provincie aan de bel omdat men van mening is dat het waterschap in strijd handelt met het waterakkoord Weerdsloop, een akkoord opgelegd door de provincie, en in strijd met de wettelijke financiële regels. Dat zijn stevige aantijgingen, onder andere gedaan door de fractie van de ChristenUnie; aantijgingen die het verdienen om serieus te worden bekeken.

In een 'nutshell' kwam het waterschap Amstel, Gooi en Vecht met HDSR overeen om voor de waterzuivering in Utrecht € 6.400.000 te betalen, waarvan nog € 2.000.000 betaald moet worden. HDSR boekte die inkomsten op een andere post en gaf dat geld uit aan andere zaken dan de waterzuivering. Het waterschap heeft een gesloten systeem voor verschillende taken. Het gaat om systemen die door verschillende belastingbetalers worden betaald. Voor waterzuivering, de zuiveringsheffing, betalen andere groepen dan voor waterkwantiteit, de systeemheffing. Om alsnog aan die verplichtingen te voldoen, gaat het HDSR nu de lasten voor die waterzuivering verhogen in het eigen gebied, voor een project waarvoor de belastingbetalers in Amstel, Gooi en Vecht al betaald hebben. Dat kan volgens ons niet de bedoeling zijn. Belastingbetalers zijn hiervan de dupe.

Als wij dan kijken naar de Waterschapswet, dan zien wij dat daarin staat hoe je moet boekhouden in gescheiden posten en in gescheiden systemen, dan begrijpen wij de klacht van de ChristenUnie en de inwoners. Ze moeten dan ook serieus gehoord worden. De klacht moet serieus onderzocht worden. De provincie heeft namelijk een toezichthoudende rol. Het is een terughoudende rol. Ja, maar die is terughoudend, tenzij. Ik heb u via de griffie de nota toegestuurd, waarin staat dat de rol terughoudend is, tenzij. Tenzij is natuurlijk als partijen binnen het algemeen bestuur frauduleuze handelingen vermoeden.

De PVV acht zich niet geroepen om te oordelen over die zaak, maar de bezwaren zijn goed onderbouwd. De verwijten zijn stevig en dus moet de provincie dat niet afdoen met een briefje, waarin ook nog tal van onjuistheden staan. Daaraan moet serieus aandacht worden besteed en er moet serieus onderzoek naar worden gedaan. Wat ons betreft moet het ook gaan om een onafhankelijk onderzoek, om te voorkomen dat politieke belangen, politieke lijntjes, vat krijgen op het proces, of in elk geval om de schijn daarvan te vermijden. Wie kan daar nu tegen zijn?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In de commissie BEM hebben wij hierover uitgebreid van gedachten gewisseld. We hebben ook gekeken wat precies de bevoegdheden zijn van de provincie, in het licht van het IBT, het financieel toezicht op de waterschappen. Ik heb daar ook geprobeerd uit te leggen wat hier precies aan de hand is. Ik heb uit en te na aangegeven dat wij als provincie een beperkte toezichthoudende rol hebben ten aanzien van het waterschap. De heer Dercksen beaamt dat ook. Als het nu gaat om het boeken van posten op begrotingen, dan wel het vaststellen van jaarrekeningen, dan is het AB om ervoor te zorgen dat dit op een juiste manier wordt getoetst en vastgesteld. Dat heet horizontale verantwoording. Wij hebben alleen een verticale verantwoording. Die bestaat eruit dat wij een inzichtplicht hebben van het waterschap met betrekking tot de begroting en de jaarrekening. Wij toetsen uitsluitend op de wettelijke voorschriften. We hebben geen sanctiemiddelen dan alleen het voordragen van de besluiten voor schorsing en vernietiging. Dat is iets anders dan bij de gemeenten, waarvoor wij in de plaats kunnen treden en waarvoor wij, zoals op dit moment voor Amersfoort, toezicht houden op de financiën. Dat is niet het geval bij de waterschappen.

Als toezichthouder richten wij ons onder meer op het evenwicht van de begroting en op de meerjarenraming. De taken van de financieel toezichthouder komen rechtstreeks voort uit de wet zoals die is genoemd en zoals die ook wordt genoemd in het stuk dat de heer Dercksen via de griffie heeft doen verspreiden. Het centrale uitgangspunt is een toezichthouder die het waterschap haar eigen verantwoordelijkheid laat, maar die alert reageert op beslissingen met financiële consequenties indien die een bedreiging kunnen vormen voor de financiële continuïteit van het waterschap. Daarvan is hier geen sprake. Doel van de toezichthouder is eraan bij te dragen dat een waterschap financieel in staat is zijn taak te blijven waarmaken, zonder dat de eigen verantwoordelijkheid van het waterschap wordt overgeno-

men. Wij doen dit door gesprekspartner en adviseur te zijn voor het waterschap. De financieel toezichthouder heeft wettelijk geen oordeel over uit te voeren waterschapsbeleid door het waterschap. In de casus van HDSR – AGV geldt dat het besluit door het DB en AB van HDSR is goedgekeurd bij de vaststelling van de jaarrekening in 2011. Het besluit van het DB is opgenomen in lijn met de wettelijke voorschriften. Interventie via het IBT-instrument is daarom niet van toepassing.

Misschien al even vooruitlopend op een eventuele motie van de ChristenUnie die ik al voorbij heb zien komen: vanmiddag heb ik nog contact opgenomen met de dijkgraaf van AGV. AGV zal geen juridische stappen ondernemen richting het waterschap HDSR, aangezien het dit een interne aangelegenheid van het eigen waterschap vindt.

De vragen die de heer Dercksen heeft gesteld over nader onderzoek kan ik niet beantwoorden. Daarnaast zijn de appellanten, zoals zij genoemd worden, zeer serieus genomen. Wij hebben informatie opgevraagd bij hen, alsmede een nadere onderbouwing. Op basis daarvan hebben wij ons antwoord geformuleerd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wie kan daarop nu tegen zijn? Je verwacht het niet, maar er is toch wel iemand die erop tegen is. De partijen in het algemeen bestuur van het waterschap hebben verklaard dat er geen goedkeuring is gegeven aan de desbetreffende handelingen. Dat is nu net het probleem. Dat moet juist volgens die partijen en volgens ons onderzocht worden. Dat het waterschap Amstel, Gooi en Vecht er geen problemen mee heeft, 'so be it'. Dat is niet van belang en dat is niet aan de orde. Het gaat hier om het HDSR.

U hebt de nota gezien. Ik heb hem bij me. Het toezicht op de waterschappen is een stuk uitgebreider dan de gedeputeerde doet voorkomen. Ik wijs u met name op het financieel toezicht dat zou moeten plaatsvinden op de kostentoedelingsverordening. Dat is een taak van de provincie. Dat staat nota bene in de eigen nota van de provincie. Is het dan echt te veel gevraagd om deze mensen te horen en hen niet alleen even te bellen om wat informatie op te vragen? Is het te veel gevraagd om serieus werk te maken van de aantijgingen, als ze al zo goed onderbouwd en zo serieus zijn? Is het te veel gevraagd om te doen wat de provincie zou moeten doen? Wat ons betreft dus niet. Vandaar dat wij een motie indienen om het onafhankelijk onderzoek daadwerkelijk op te dragen. Daarmee voorkomen wij ook dat straks, als de ChristenUnie en de inwonersbelangen ook weer een stap verder gaan naar de minister of misschien zelfs wel naar de rechter, dat de provincie dan wordt terechtgewezen.

Motie M10 (PVV): onafhankelijk onderzoek HDSR.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 30 april 2015, ter bespreking van het geschil binnen het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden;

constaterende:

- *dat de ChristenUnie en Waterschap@Inwonersbelangen de provincie hebben verzocht om als toezichthouder van het waterschap haar toezichthoudende rol op te nemen, onder andere naar aanleiding van een mogelijk onjuiste wijze van boekhouden en belasting heffen;*
- *dat de provincie zich van die taak niet, dan wel onvoldoende gekweten heeft;*

verzoeken GS:

om onafhankelijk extern onderzoek te entameren naar de door de eerder vermelde volksvertegenwoordigers van het Algemeen Bestuur van HDSR naar voren gebrachte zaken.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M10 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wie zich een beetje hierin verdiept en wie ook de commissiebesprekingen heeft bijgewoond, is volgens mij er zich wel tot in zijn haarvaten van bewust dat dit een ontzettend ingewikkeld verhaal is. Hoe zit het bij dat hoogheemraadschap? Hoe zit het met het toezicht? Hoe zit het met die boekhouding daar? Hoe zit het met al die beschuldi-

gingen die over de tafel gaan? Volgens mij zijn wij het daarover allemaal wel eens. Juist daarom steekt het onze fractie zo dat de provincie er met een grote boog omheen loopt en er haar vingers niet aan wil branden. Hoe het zit met het toezicht is razend ingewikkeld. In de afgelopen week heb ik hierover met verschillende juristen gepraat, zelfs met juristen die heel veel weten van hoe het zit met het toezicht en interbestuurlijk toezicht. Allemaal zeggen ze dat het heel moeilijk is om aan te geven waar de grenzen van het toezicht liggen als je het hebt over de verhouding provincie – waterschap. Unaniem zeggen ze ook dat er niets is dat in de weg staat om als provincie wel een onderzoek te doen of daarin een rol te spelen. Die mogelijkheid heb je, dat kun je prima doen. Dat kun je zelfs in goed overleg met het waterschap doen, want daar heeft men naar mijn idee toch ook belang bij het zuiveren van de lucht en het schenken van helder water.

Er is dus alle reden toe om daarnaar een serieus onderzoek te doen. Daarvoor zijn verschillende redenen aan te voeren. Er zijn twee fracties uit het AB van HDSR die de integriteit van het bestuur daar aan de kaak stellen. Zij spreken over boekhoudkundige fraude. Dat zijn heel grote woorden. Ik zou ze inhoudelijk niet voor mijn rekening willen nemen. Ik heb daarover inhoudelijk ook geen oordeel. Volgens mij moet je daar echter wel iets mee. Beide fracties hebben zich inhoudelijk gericht tot de provincie, in de veronderstelling dat de provincie als toezichthouder daarmee wel enigszins iets zou willen. Zij hebben zich in onze armen gestort met de uitroep van: "Alsjeblieft, help ons, doe eens iets." Vervolgens zet het college van GS echter in een schriftelijke afdoening uiteen niet inhoudelijk toezicht te houden, geen inhoudelijk onderzoek te willen uitvoeren en niet te willen ingaan op het verzoek van de fracties om gehoord te worden. Kortom: de provincie wenst zich er in het geheel niet mee te bemoeien. Toch komen wij tot een snoeihard oordeel. Dat verbaast mij zo. Je kunt niet zeggen dat wij er helemaal niets mee willen, dat wij er niets van vinden, dat wij er geen rol in hebben en dat wij dus grote afstand nemen en tegelijkertijd een alinea vullen met een snoeihard inhoudelijk oordeel. Het college schrijft in de brief namelijk dat de integriteitstwijfels flauwekul zijn. Er staat dat alles dat wordt aangedragen niet in strijd is met de wettelijke voorschriften. Kortom: er wordt gezegd dat het niet is onderzocht, maar dat wij zomaar het idee hebben dat het onzin is.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Naar aanleiding van hetgeen de heer Dercksen en de heer Schaddelee aangeven in relatie tot het antwoord van de heer De Vries het volgende. De gedeputeerde heeft aangegeven dat er sprake is van horizontaal toezicht, aan de hand waarvan het AB in 2011 een voorstel heeft geaccordeerd. Dat is een aantal jaren geleden. Verder is er het verticale toezicht, dat vanuit de provincie plaatsvindt en dat bestaat uit een aantal onderdelen. Bent u dan ook niet van mening dat het horizontale toezicht het meest geëigende middel is binnen de waterschappen zelf om dit aanhangig te maken en aan de orde te stellen voor de partijen die hierover nu het gesprek zijn aangegaan? In maart jongstleden hebben wij natuurlijk ook de verkiezingen van de waterschappen gehad. Toen hebben de kiezers en de verschillende partijen toch ook kunnen uitspreken hoe zij over de verschillende situaties denken en daarover toch ook een legitimering gekregen? Ik probeer het even met elkaar te rijmen de waterschappen en het horizontale toezicht dat zij zelf hebben, wat toch het primaat en de democratische legitimatie is van het AB, in relatie tot het toezicht dat de provincie dan nog heeft.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp heel goed wat mevrouw Vlam zegt. Ik denk dat het primaat ook hoort te liggen bij het horizontale toezicht. Ik denk dat het wat te ver gaat om van de kiezers te verwachten dat zij in maart inhoudelijk een oordeel over deze kwestie hebben gegeven, maar zij hebben zich in maart bij de verkiezingen kunnen uitspreken. Dat ben ik helemaal met haar eens. Voor wat betreft het horizontale toezicht is er in de afgelopen jaren nog wel wat ruis op de lijn geweest. Er is een bestuurscrisis geweest bij het HDSR. Er is daar een unanieme motie aangenomen, die het DB opdroeg om dit op een andere manier boekhoudkundig te verantwoorden. Die motie is door het DB terzijde gelegd. Kennelijk heeft het AB dit daarna laten lopen. Daar zit wel een ruis op de lijn.

Het gevoel dat deze twee fracties hebben, is dat zij een beetje klokkenluiders zijn, waardoor zij binnen dat bestuur paria's zijn geworden. Zij zeggen: "Wij komen hier gewoon niet mee verder, dus wij willen daarin op een of andere manier een soort toezichtesalatatie aanbrenge." Daarom wendden zij ons

allereerst tot de provincie, omdat de provincie daarbij als eerste van belang zou kunnen zijn. Vervolgens hebben zij daarbij andere stappen in gedachten. Ik denk dat het netjes zou zijn dat de provincie die handschoen oppakt en daar op zijn minst een beetje serieus naar kijkt. Ik vind dat wij daar nu te gemakkelijk overheen stappen en dat wij er vervolgens wel inhoudelijk van alles van vinden. Het steekt mij het meest dat het procedureel heel merkwaardig is dat GS de zaken inhoudelijk niet onderzoekt, maar wel een oordeel heeft. Ik ben heel benieuwd of het college daarop een reactie heeft naar aanleiding van de vragen.

Vanmiddag hebben wij inderdaad een motie verspreid. Daarna hebben wij contact gehad met de PVV. Wij hebben besloten dat wij ons aansluiten bij de motie van de PVV. De PVV kan alvast rekenen op de steun van de ChristenUnie.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een korte vraag. Wij vinden dat horizontale toezicht vrij belangrijk. De heer Schaddelee noemt integriteit en fraude. Vindt u en de gedeputeerde dat de aan de orde zijnde integriteit en fraude aanleiding kunnen zijn om wel verder te gaan in het toezicht zoals u dat hebt beschreven? Op zich gaat het om heel zware beschuldigingen. Is het dan nog steeds zo dat het toezicht, zoals u dat hebt beschreven, op een gegeven moment stopt?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat lijkt mij een heel goede toevoeging. Dat is precies de reden dat wij er hier op aanslaan. Wij zeggen dat dit zulke zware termen zijn, dat je die op de een of andere manier moet ontladen. Op het moment dat er over fraude, boekhoudkundige fraude en integriteit wordt gesproken, dan moet je die bal volgens mij ergens oppakken.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Nog even naar aanleiding van hetgeen de heer Schaddelee zojuist zei. Ik moest er even over nadenken: onder het mom van: je gaat erover of je gaat er niet over. Dat maakt ook dat wij de vraag hadden welke rol je daarin oppakt. We zien de noodkreet van de diverse partijen. Ik moet toch zeggen dat de VVD in het waterschap hierover ook behoorlijk wat signalen en noodkreten over uitgestoten in de afgelopen jaren. Wij herkennen dat dus wel. Ik worstel echter toch een beetje met onze rol als Staten en de rol van de gedeputeerde in de zin van de functie van toezichthouder. U zegt: "Je gaat erover of je gaat er niet over." Wij maken eerder de afweging van: gaan we hier wel over? Het is namelijk bij uitstek een taak die gelegitimeerd is voor het horizontale toezicht van het waterschap en het AB zelf. Is er geen mogelijkheid om het daar nog een keer aan over te doen? Dat kan ik de verschillende partijen en de gedeputeerde nog meegeven dat je periodiek in gesprek bent en vraagt hoe het eigenlijk loopt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het met mevrouw eens dat het normaliter gewoon via het horizontale toezicht zou moeten plaatsvinden. Voor mij zijn er nu echter twee dingen die het anders maken. Allereerst is er in dat horizontale toezicht al heel veel gebeurd. Dat heb ik net al gezegd. Ten tweede zijn er nu binnen het AB twee partijen die zich nadrukkelijk tot de provincie wenden. Daardoor is de provincie, of wij dat nu willen of niet, er toch partij in geworden. Dan is vervolgens voor mij de principiële vraag: wat doen wij ermee als die bal hier wordt neergelegd? Zeggen wij dan dat wij er een schop tegen geven, dat wij een onderzoek gaan doen en dat wij er daarna iets van gaan vinden? Of zeggen wij dat dit zo principieel is dat wij er heel ver van af blijven en dat wij er dan ook inhoudelijk niets van vinden? Dat is de dubbele boodschap die wordt uitgezonden in de brief van GS. Daarmee heb ik heel veel moeite.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Vlam vraagt zich af of wij erover gaan of dat wij er niet over gaan. Ik zou zeggen: op de website van de provincie Utrecht staat: "Heeft u een probleem met het waterschap? Kom bij ons, want wij kunnen bemiddelen." De nota die ik u via de griffie heb doorgestuurd, heb ik geplukt van de website van de provincie Utrecht. Dus: gaan we erover? Ja, wij gaan erover, want wij hebben de rol als toezichthouder. Ik wil er echt nog een keer op wijzen dat dit niet zomaar een toezichthoudende rol is van: laat maar waaien. Prima, het ligt bij het algemeen bestuur. Als dit soort zwaarwegende zaken naar voren worden gebracht, dan staat er: "toezicht op hoofdlijnen, tenzij". Dat is het credo. Vandaar dat wij hier staan via een interpellatie.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! In 2007 heeft het algemeen bestuur een besluit genomen over de afdoening van de gelden van AGV. Daarmee is één fractie het niet eens geweest. Die persisteert nu nog steeds. Die is zojuist genoemd. Je kunt er van alles van vinden. Je kunt het een dom besluit vinden; dat vind ik allemaal prima. Fraude gaat ook bij mij veel te ver. Uiteindelijk ligt er een democratische legitimatie onder. Er is een unanieme motie geweest in het HDSR. Het college heeft gereageerd op die motie en heeft er een uitleg aan gegeven. Het AB heeft die uitleg in meerderheid overgenomen, behalve die twee fracties. Die gaan nu deze weg. Ik vind het dan geen rol voor de provincie om daar in te treden. Er zijn gewoon twee partijen die het er niet mee eens zijn. Er is een onafhankelijk onderzoek geweest. Uiteindelijk heeft het AB van HDSR namelijk gezegd dat er een onafhankelijk onderzoek zou worden gehouden. Dat onderzoek heeft plaatsgevonden. Waarom accepteert u dat niet?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet of het mijn rol is om dat onderzoek wel of niet te accepteren. Ik heb daartoe niet de opdracht gegeven. Wel weet ik dat er aan de opzet en uitvoering van het onderzoek is getwijfeld. Dat is mij ter ore gekomen. Dan kunnen we ook wel weer vragen of je je daar bij moet neerleggen, ja of nee. Het is niet aan mij als Statenlid om een mening te hebben over dat onderzoek. Het is echter wel aan mij als Staten en de provincie om een oordeel te hebben over wat wij doen met twee AB-fracties die zich hier melden met de stelling dat hier sprake is van boekhoudkundige fraude en dat er een integriteitskwestie speelt. Volgens mij moeten wij het helemaal niet over de inhoud hebben. Wij moeten hier geen mening hebben over de vraag of het allemaal wel of niet juist is wat er is gebeurd. Wij moeten een mening hebben over hoe wij onze rol als toezichthouder invullen. Dan zeg ik dat de manier waarop wij die rol nu invullen mij niet bevredigt. In de commissie is ook al door het CDA voorgesteld om daarover in de toekomst eens wat dieper te spreken. In het afgelopen jaar hebben wij veel gesproken over onze toezichthoudende rol en de escalatieladders die daarbij horen, maar dat ging natuurlijk steeds over onze taak richting de gemeenten en niet over onze taak richting de waterschappen. Wij zouden daarover nog eens goed moeten nadenken. Nu hebben wij echter een concrete casus. Wij moeten daar iets mee. Dan zeggen wij hier wat mij betreft: ofwel we doen nu een onderzoek, ofwel wij vinden er niets over, maar dan geven wij even netjes aan dat wij er niets van vinden.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Tijdens de commissievergadering heb ik het ook al gezegd: 50Plus vindt het nogal ernstig dat je het woord fraude uitsprekt en dat het feit dat klokkenluiders hebben uitgesproken dat het fraude zou zijn nu dus de basis is om verder te gaan. De fractie van 50Plus vindt dat dat niet de basis mag zijn. Fraude moet sowieso worden uitgesproken door een rechter en niet door klokkenluiders. Je kunt het wel denken, maar je kunt het niet voorleggen als het uitgangspunt waarmee wij verder gaan. Dan komen wij als Staten terecht in een glijdende schaal. Dan gaan wij oordelen over iets waarover wij niet mogen oordelen. Wij hebben wel een toezichthoudende rol, maar het uitspreken van fraude en dat gebruiken als basis om verder mee te gaan, lijkt 50Plus iets als hoe wij niet te werk moeten gaan. Laat dan maar eerst een rechter een uitspraak doen. Dan hebben wij daarna handvatten om ermee verder te gaan. Dan kunnen wij terug naar de gedeputeerde.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als de fractie van de ChristenUnie in het waterschap fraude vermoedt, hoe moet zij dat dan formuleren? Kan mevrouw Hoek dat aangeven?

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Dan wordt het vragend naar voren gebracht. Nu wordt het gebracht alsof het zo is. Iets vragen is iets anders dan concreet zeggen dat het fraude is. Nu wordt het gesteld alsof het fraude is. Wij kunnen dat niet als basis gebruiken om ermee verder te gaan.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het probleem met de fracties van de PVV en de ChristenUnie is dat zij de opvattingen van de Inwonerspartij en de ChristenUnie in het waterschap HDSR onderschrijven en het ook kwalificeren als zijnde fraude, terwijl – ik ben de heer Van Leeuwen daarvoor erkentelijk – vanuit het onafhankelijk onderzoek, zoals dat in het verleden heeft plaatsgevonden, is gebleken dat er geen sprake is van fraude. Dan is mijn punt, zoals ik dat al eerder heb aangegeven, dat er dan geen aanleiding is voor het bestuur, zijnde de provincie, om IBT toe te passen bij het waterschap. Daarom hebben wij voor deze lijn gekozen.

Overigens wil ik ook zeggen dat de suggestie die u wekt dat er niet onderzocht is en dat wij er ons met een Jantje van Leiden ervan af maken niet aan de orde is. We hebben de stukken van de Inwonerspartij en de ChristenUnie goed bestudeerd. We hebben er met hen over van gedachten gewisseld, maar wij komen niet tot dezelfde conclusie als waartoe zij komen, namelijk dat het hier gaat om fraude. Er is een post geld binnengekomen. Dat geld is geboekt op een post die door de ChristenUnie en de Inwonerspartij niet als zodanig wordt erkend, omdat zij vinden dat dat geld daar niet op geboekt moet worden. Het is echter wel geaccordeerd door het algemeen bestuur van het waterschap. Daarmee, zoals ook door anderen al is gezegd, is er een democratisch gelegitimeerd besluit genomen en daarmee heeft de provincie vanuit de IBT-rol geen functie of rol om daarop in te grijpen. Dat is hier aan de hand.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik maak hiertegen grote bezwaren. Door de gedeputeerde wordt nu gezegd dat wij instemmen met wat door die twee fracties binnen het waterschap naar voren wordt gebracht. Daarvan is geen sprake. Ik heb nooit gezegd dat er sprake is van fraude. Ik heb gezegd dat er zich twee fracties hebben gemeld die die mening zijn toegedaan en dat wij daarmee iets moeten doen. Die kwalificatie werp ik verre van mij. Ik vind er inhoudelijk helemaal niets van, echt nul, noppes. Vervolgens zegt u dat er een degelijk onderzoek is uitgevoerd. Dat is echt flauwekul. Binnen twee weken was er een reactie op de beschuldigingen. Dat is voor de provincie onwaarschijnlijk snel. In die twee weken heeft u helemaal niets gedaan aan onderzoek. U zegt dat u met hen van gedachten hebt gewisseld. Ook dat is niet waar. Ze zijn niet gehoord en er is niet met hen gesproken. U hebt er zich echt met een Jantje van Leiden vanaf gemaakt. Dat is werkelijk schandelijk.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Dat zijn uw woorden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Zelden kan ik mij zo hartstochtelijk aansluiten bij de heer Schaddelee. Dat doe ik hier graag. Ik herhaal dat ik net heb gezegd dat ik niet wil oordelen, maar dat ik een onderzoek wil. Wat gedeputeerde De Vries nu over mijn betoog zegt, is inhoudelijk dus gewoon onzin.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag aan de heer De Vries. Zijn de gewenste maatregelen uitgevoerd? Ik heb het idee dat er boekhoudkundig wat onhandigheden hebben plaatsgevonden. Ik durf bijna niet te zeggen of het wel of niet gebeurd is. Zijn uiteindelijk wel de maatregelen uitgevoerd die het waterschap AGV met het HDSR heeft afgesproken?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarover heb ik vandaag nog contact gehad met het waterschap HDSR en dat het van plan is die maatregelen, zoals die zijn afgesproken in het dijkgravenakkoord, op die manier uit te voeren. Zij zullen die waterzuivering op die manier aanpakken en ervoor zorgen dat daarmee de waterkwaliteit wordt aangepakt. Dat is afgesproken en men zal dat op die manier uitvoeren.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik constateer dat de gedeputeerde De Vries aangeeft dat de provincie haar toezichtsrol heeft vervuld, de kwestie heeft bekeken en op basis van haar toezichtsrol tot een oordeel is gekomen. Ik constateer ook dat de heer Schaddelee aangeeft dat hij het niet onderbouwde oordeel van de ChristenUnie-fractie in het waterschap over fraude overneemt, maar dat hij hier ter vergadering wel evenzo onderbouwd verklaart dat er niet naar gekeken is, dat er geen onderzoek heeft plaatsgevonden en dat de provincie niet in staat zou zijn om in twee weken een degelijk onderzoek te verrichten. Dat overtuigt mij niet.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Aansluitend op de discussie zoals deze ook in de commissie BEM is gevoerd. Ik vind het altijd belangrijk dat de gedeputeerde de kwestie van de gerede twijfel meeneemt. Er is een procedure gevolgd. Strikt formeel kun je zeggen dat er een legitimatie is door de uitspraak van het algemeen bestuur en dat wij dus geen rol hebben. Wij weten niet hoe het inhoudelijk is, ik ook niet, u niet, niemand. Stel nu dat er wel sprake zou zijn van fraude en dat dit achteraf alsnog zal blijken, 'you never know'. In dat geval zal er volgens mij niet geheel ten onrechte naar de provincie worden gekeken en zal aan de provincie worden gevraagd: "Hebben jullie dan niets gedaan?" Is het niet zo dat als er ook gerede twijfel is over de degelijkheid van het onderzoek dat intern

is uitgevoerd, je de verplichting hebt om in elk geval elke onzekerheid weg te nemen en je ongeacht de bevindingen of verdenkingen wilt weten hoe het in de rede is gegaan en je daardoor een oordeel kunt vellen? Het gaat natuurlijk niet gewoon om een geschil; dit gaat om een integriteitskwestie. Dat vraagt natuurlijk om een bijzondere nauwgezetheid.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik verschil van mening met de heer Meijer dat er enige gereede twijfel zou moeten zijn. Het is gewoon een kwestie van boekhouden, waarbij er binnen het waterschap een keuze is gemaakt om het geld dat men van AGV heeft gekregen op een bepaalde post te zetten. Daarvan zeggen de ChristenUnie en de Inwonersbelangenpartij dat zij dat niet terecht vinden en dat het geld daar niet terecht had moeten komen. Die keuze is gemaakt en die is gesanctioneerd door het AB. Dat kun je geen fraude noemen. Dat is voor mij dus ook geen reden om te zeggen dat ik twijfel heb, dat er misschien sprake is van fraude en dat de integriteit hier aan de orde is. Dat geeft mij dus ook geen basis om te zeggen dat ik hierop via het IBT moet ingrijpen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De laatste keer. Wij moeten er geen lang verhaal van maken. De gedeputeerde zegt dat het een kwestie van boekhouden is. Er zijn heel veel fraudezaken die ook een kwestie van boekhouden zijn. Het gaat met name om de beoordeling of er rechtmatig is gehandeld, of er zorgvuldig is gehandeld en of er geen sprake is van belangenverstrengeling. Dat moet natuurlijk onomwonden worden vastgesteld. Alleen al het feit dat daarover kennelijk twijfel bestond en bestaat bij een deel van het algemeen bestuur zou voor ons reden kunnen zijn om te zeggen dat wij aan die onzekerheid een einde maken.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Daarover ben ik het niet met u eens, omdat ik vind dat ook als een accountant hiervoor een accountantsverklaring heeft afgegeven, het niet aan ons is om dat werk nog eens over te doen. Daarom ben ik het er niet mee eens dat wij een nader onderzoek moeten doen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Er werd mij zojuist iets in de schoenen geschoven door de heer Bekkers, waarop ik graag wil reageren, namelijk dat ik te snel een oordeel zou hebben over dat onderzoek. Misschien is dat onderzoek wel heel degelijk gedaan en heeft er twee weken lang honderd man op gezeten. Prima, dat kan. Wel is het een feit dat de fracties vanuit het AB nadrukkelijk hebben gevraagd gehoord te mogen worden. Zij zijn niet gehoord. De gedeputeerde zegt hier echter dat er wel met hen van gedachten is gewisseld. Dat is niet waar. Dat kan ik hier feitelijk neerzetten. Het steekt mij bijzonder dat dat hier op deze manier gezegd moet worden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Daarop aansluitend: wij hebben zelfs nagevraagd wat het onderzoek precies behelsde. De heer Schaddelee had een exacte weergave van wat er gebeurd is en voor het grootste deel wat er dus niet is gebeurd. Ik kan dat daarom onderschrijven. Overigens is het zo dat als een gedeputeerde hier € 100.000 in zijn zak steekt en de meerderheid in PS dat geen fraude vindt, dit natuurlijk niet wil zeggen dat het geen fraude is. Dat het algemeen bestuur in meerderheid iets zou hebben goedgekeurd, werkt hier dus niet.

Tot slot merk ik op dat wij hier ook staan omdat andere belastingbetalers de rekening betalen voor een rekening die al betaald is. Dat is een beetje ondergesneeuwd in het hele debat. Mensen zijn simpelweg de dupe. Reden genoeg om er serieus naar te kijken.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik maak toch bezwaar tegen de verschillende insinuaties die nu worden gepleegd. Ik denk dat wij wel man en paard moeten noemen, maar dat wij het ook moeten laten waar het thuishoort. Op het moment dat er andere aanwijzingen zijn, zijn er binnen het waterschap voldoende redenen en voldoende mogelijkheden om de zaken daar aan te kaarten. Hier is er sprake van het IBT-toezicht. Daarop heeft de gedeputeerde al uitgebreid een antwoord gegeven. Hij heeft toegelicht hoe het gegaan is en hoe de informatie is. We kunnen met z'n allen wel iets van het antwoord vinden, maar dan moeten de partijen het op een andere manier aankaarten. Ik zie niet de mogelijkheid om er hier nog verder op in te gaan.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb noch de PVV, noch de Christen-Unie iets horen zeggen wat ook maar een aanwijzing geeft dat iemand iets in zijn zak heeft gestoken.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat is nu juist het punt. Ik heb daarover geen mening. Het enige wat mijn punt steeds is, is: vinden wij dat wij er iets van moeten vinden en gaan wij het onderzoeken en een mening naar voren brengen of vinden wij dat wij geen rol hebben en vinden wij er dan dus niets van? Ik heb er geen mening over.

De VOORZITTER: Dit is echter echt een herhaling van zetten. We stoppen er echt mee.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Ja, maar ik krijg dingen voor mijn voeten geworpen die mij raken en die niet juist zijn.

De VOORZITTER: Nee, mevrouw Vlam, nee, mijnheer Dercksen. Ik beëindig het debat. Het is volstrekt helder hoe u erin staat.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het college wat dat betreft ook helder is over de toepassing van het IBT-instrument en hoe wij in deze casus willen handelen. Er rest mij alleen nog te zeggen dat ik de ingediende motie dan ook ontraad.

De VOORZITTER: De motie komt aan het einde van de vergadering in stemming.

Interpellatieverzoek PvdA Huisvesting statushouders (gesteund door de SP).

De VOORZITTER: Aan de orde is het interpellatieverzoek van de PvdA, gesteund door de SP. De heer Van Muilekom zal het woord voeren.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! In de afgelopen weken heb ik gesproken met diverse gemeenten. Ook heb ik gesproken met een directeur van een woningbouwcorporatie. Die directeur vroeg: is de provincie partner of is de provincie inspecteur? Die vraag ligt op tafel. De brief van de regio Amersfoort was op zich duidelijk. Haar oproep was eigenlijk: provincie, kom op, doe mee. Het beeld is nadrukkelijk dat diverse gemeenten en eigenlijk alle gemeenten worstelen met huisvesting voor de vergunninghouders. Die huisvesting voor vergunninghouders is niet niks, omdat dat in de meeste gemeenten, zeker in een provincie als Utrecht, er al behoorlijke wachtlijsten bestaan. Als je niet urgent bent, zullen die wachtlijsten alleen nog maar langer worden. Dat vergt dus dat er een aanpak komt en dat er oplossingen komen. Wat zou een provincie nu kunnen doen? Heel veel. Dat reiken de gemeenten aan. Er zijn namelijk provincies waar krimp is en waar ze zelfs woningen afbreken. Waarom zou je daarom niet als provincie een rol kunnen spelen om bij het Rijk het verdelingsvraagstuk, zoals dat er nu is, aan de kaak te kunnen stellen?

Een andere belangrijke rol is dat elke individuele gemeente het vraagstuk op haar eigen wijze oppakt. Wat is er nu mooier, als je kijkt naar de woningen in de woningmarkt, dan te kijken waar het aanbod ligt. Dat aanbod is in de ene gemeente, groter of kleiner, totaal anders dan in de andere gemeente. Hoe ga je dat oplossen? Hoe kun je als provincie je rol pakken om samen met die gemeenten te bekijken waar aanbod is van woningen, waar transformatiemogelijkheden zijn en dit samen op te pakken?

Naast die sociale voorraad kun je ook nog het initiatief nemen door te zeggen dat ook op andere manieren voor huisvesting kan worden gezorgd. Wat zou er dan kunnen? We zien dat verzorgingstehuizen leeglopen. Sterker nog: mensen hebben daar geen plek meer. Je hebt ook nog vastgoed dat ergens leeg staat en dat je kunt transformeren. De zorginstellingen zijn bijvoorbeeld regionaal georganiseerd en hebben een regionaal vastgoed. Zij kunnen afwegen wat zij met dat soort vastgoed gaan doen. Je zou daar ook kunnen kijken naar een aanpak zoals bij de kantoren. Als provincie zou je de rol kunnen pakken om met garantstellingen en transformatie beweging te krijgen en huisvestingsmogelijkheden te creëren.

Een ander knelpunt, zoals ook alle gemeenten ervaren, is dat zij soms bij bepaalde vormen van bestaand vastgoed dat moet worden hergebruikt aanlopen tegen knellende regelgeving bij bouwbesluiten. Dat is niet iets van één gemeente, nee, daar lopen zij allemaal tegenaan. Wat zou het toch mooi zijn als je als provincie een rol pakt om, misschien wel samen met die gemeenten, een lobby richting het Rijk te voeren om dit soort dingen aan de orde te stellen. Wat zou het nog mooier zijn als je met die gemeenten gaat nadenken over de woning- en huisvestingsvraagstukken in deze provincie. Hoe kunnen wij op regionaal niveau kijken naar wie welke huisvesting kan bieden? Het zou mooi zijn als u dan tot afspraken komt en dat dit een voorbeeld kan zijn van hoe gemeenten dit in de prestatieafspraken met de corporaties handen en voeten geven. De provincie kan dan tegelijkertijd proberen met andere bouwpartners initiatieven te ontlokken om het huisvestingsvraagstuk op te pakken.

Wij vragen met name: probeer die rol in te vullen en probeer die rol echt op te pakken als partner van de gemeenten. Dit wordt nadrukkelijk gevraagd. Het gaat erom te vragen mee te denken, collectief te handelen, initiatief te nemen en problemen op te lossen. Daarover heb ik een aantal vragen gesteld. Dit wordt allemaal van harte ondersteund door de heer Meijer, maar hij wil graag nog iets toevoegen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is een inmiddels opgedane ervaring dat het niet verstandig is om als fractie meerdere interpellaties in één Statenvergadering in te dienen. Als gevolg van dat inzicht zijn wij bijzonder blij dat de PvdA dit onderwerp oppakt. Wij kunnen volmondig ja zeggen tegen de stelling die de heer Van Muilekom nauwgezet heeft aangegeven, namelijk dat er meer sociale woningen nodig zijn om het probleem te tackelen en dat wij als provincie een rol hebben om waar mogelijk te bemiddelen. In die zin sluit ik graag aan bij de eerste indiener.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dit is ook een onderwerp dat wij in de commissie BEM al besproken hebben. Ik maak het mijzelf enigszins gemakkelijk door de vragen te beantwoorden zoals die zijn gesteld in het interpellatieverzoek. Daarmee zullen ook heel veel dingen die u eromheen hebt gevraagd en verteld beantwoord worden.

Uw eerste vraag is: vindt u dat de vraagstukken rondom de huisvesting van vergunninghouders een bovenlokale dimensie hebben en dat de provincie als bovenlokaal bestuur hier moet laten zien dat ze dit soort vraagstukken wil oppakken en mee helpen oplossen? Het antwoord daarop is: het college vindt regionale samenwerking belangrijk bij huisvestingsvraagstukken. We zijn graag bereid de verschillende partijen hierbij te faciliteren. Vanuit het thema Wonen kunnen wij een faciliterende rol spelen bij de vraagstukken over programmering en afstemming op de woningmarkt. Wij komen daarop in de komende vergadering van de commissie WMC te spreken, omdat dan ook het jaarverslag van de kadernota terugkomt.

Wij participeren reeds in overleggen over vraagstukken rond de huisvesting van vergunninghouders, zoals bij de gemeente Utrecht en in de regio Food Valley en er komt eind mei ook een werksessie met de gemeente Amersfoort. Wij ondersteunen het netwerk waar mogelijk met inhoudelijke en bovenlokale kennis en ervaringen vanuit andere gemeenten. Inmiddels hebben wij er al een tiental afzonderlijk bezocht. Er zijn ook regio-overleggen, er is een interprovinciaal overleg over dit onderwerp en er is een overleg met het COA en de betrokken ministeries. Edoch, met de nieuwe Huisvestingswet en de landelijke afspraken over interbestuurlijk toezicht is het uitvoeren van de taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders nog explicieter bij de colleges van burgemeester en wethouders gelegd en is de bemiddelingsrol vanuit GS veel beperkter geworden dan voorheen. In lijn hiermee heeft het college er vorig jaar uitdrukkelijk voor gekozen om het toezicht op de huisvesting van vergunninghouders sober en proportioneel uit te voeren, zoals vastgelegd in het met PS besproken beleidsplan en het uitvoeringsplan IBT. Wel proberen wij zo veel mogelijk de gemeenten te ondersteunen door die kennis te delen, door actief een platform te vormen waarbij gemeenten ervaringen kunnen uitwisselen over die huisvestingsproblematiek.

Uw tweede vraag is: bent u bereid als bovenlokaal bestuur te laten zien dat u naast uw toezichthoudende rol nadrukkelijk een pro-actievare, meedenkende en probleemoplossende rol wilt vervullen voor de kortere en langere termijn? Zo ja hoe? Via het programma Wonen en Binnenstedelijke ontwikkeling werkt de provincie samen met de gemeenten, marktpartijen en eindgebruikers om te komen tot een passend en voldoende woningaanbod in de hele provincie. Via dit programma is er een flexibel

inzetbaar fonds dat mogelijkheden biedt voor het ondersteunen van projecten die passen binnen de door ons gestelde ambities en prioriteiten. Dit fonds biedt mogelijkheden om bijvoorbeeld ook de transformatie van leegstaand vastgoed, zoals kantoorgebouwen, via garantstellingen of subsidies te ondersteunen. Daarnaast faciliteren wij regionale samenwerkingen op dit onderwerp als dit door gemeenten actief wordt voorgesteld. Zoals ik net zei zal de Statencommissie daarover op 11 mei nader geïnformeerd worden wanneer wij de voortgangsrapportage van het programma WBO bespreken.

Dan uw derde vraag: bent u bereid actie en lobby richting het Rijk, COA en Platform Opnieuw Thuis op te nemen om op korte termijn vraagstukken op te pakken, zoals knellende regelgeving bij transformatie van vastgoed en verdeling van vergunninghouders en mede op basis van aanbod van accommodaties voor huisvesting te pleiten en dit te regelen? Er is regelmatig overleg in IPO-verband, waarbij ook het COA en het Rijk aanwezig zijn, evenals een actieve betrokkenheid binnen het Platform Opnieuw Thuis. De problematiek bij de huisvesting van vergunninghouders in deze provincie, ook in relatie tot andere provincies en de knellende regelgeving, wordt daar actief aan de orde gesteld. In juni aanstaande vindt mede op verzoek van onze provincie een thematisch overleg plaats tussen een aantal provincies, over de vraag in hoeverre de instrumenten en de insteek van interbestuurlijk toezicht, sober en terughoudend, zoals bepleit in het rapport van de commissie Oosting, zich verhouden tot de toenevende achterstanden bij de huisvesting van vergunninghouders. In een later stadium worden daarbij ook de ministeries van BZK en Veiligheid en Justitie betrokken. Het grootste deel van de provincies, zoals terecht opgemerkt, worstelt namelijk met de vraag hoe vanuit het Rijk de opgelegde taak van terughoudendheid zich verhoudt tot het noodzakelijk worden van het uitvoeren van de toezichtstaken voor dit onderwerp en de roep die daaraan vanuit gemeenten is gerelateerd. Ik heb het al gezegd: de transformatie van vastgoed is een onderdeel van het programma Wonen en Binnenstedelijke ontwikkeling en de kantorenaanpak zoals dat hier door de Staten is vastgesteld.

Uw vierde vraag is: bent u bereid om met de Utrechtse gemeenten in gesprek te gaan om tot een regionale woonvisie te komen om op de langere termijn tot afspraken te komen voor de bouw van voldoende betaalbare woningen die de gemeenten op lokaal niveau regelen met hun corporaties en andere bouwers van woningen, als ook met herbestemmers en transformateurs van vastgoed? Ik heb net al aangegeven dat de kadernota Wonen en Binnenstedelijke ontwikkeling er juist op is gericht om dit te stimuleren en te faciliteren. We willen daarbij ook de regionale samenwerking vormgeven. Wij proberen dat te doen door met hen te kijken of er een regionale woonvisie kan worden opgesteld. We hebben dat recent in de regio Amersfoort geprobeerd. Daar hebben wij onderzoek naar gedaan. Daar kwam men echter tot de conclusie dat er feitelijk geen sprake is van een regionale woningmarkt en dat er toch te grote verschillen zijn om daarmee in eensluidendheid iets te doen. Daarom hebben wij ervoor gekozen om meer per gemeente afspraken te maken en die samenwerking op te zoeken.

Uw laatste vraag is: wilt u voor de eerste commissievergadering BEM na het zomerreces 2015 rapporteren over de door u uitgevoerde acties en maatregelen en de geboekte resultaten? Ja, dat wil ik. Er is reeds eerder een toezegging gedaan om na het zomerreces te rapporteren over de ontwikkelingen op het terrein van de huisvesting van de vergunninghouders. De voortgang van het programma WBO staat, zoals ik al heb gezegd, op de agenda voor 11 mei.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij met de toelichting van de gedeputeerde. Het klinkt zo compleet, maar hoe kan het dan toch dat de regio Amersfoort een brief stuurt naar Provinciale Staten? Hoe kan het dan toch dat de gemeenten die ik zelf gesproken heb, of het nu gaat om Houten of om de stad Utrecht of welke gemeente dan ook, allemaal zeggen dat zij met een aantal problemen zitten en dat zij vragen aan de provincie om iets te doen. Dan lijkt het net alsof die gemeenten onvoldoende geïnformeerd zijn over de acties die de gedeputeerde zojuist beschreven heeft. Vandaag sprak ik nog mevrouw Cnossen, die een brief heeft gestuurd. Ik heb gezegd dat de provincie binnenkort bij haar op bezoek komt. Toen zei ze: "O, daar weet ik helemaal niets van." U vertelt het hier, maar die gemeenten zitten blijkbaar op meer informatie te wachten.

Ik heb u gehoord, maar ik zou toch nog het volgende willen noemen. U gaf aan dat de nota op 11 mei wordt besproken in de commissie BEM. Dan moeten wij op dat moment nog eens met elkaar scherp

maken wat er exact gaat gebeuren. Ik weet niet of het nieuwe college er dan al zal zijn. Het moet dan ook gaan over het vraagstuk van het aantal voldoende betaalbare woningen in deze provincie. U moet zich er als college echt verantwoordelijk voor voelen dat mensen een woning kunnen krijgen. Ik denk dat er echt acties en maatregelen nodig zijn, of het dat is op het gebied van transformatie, het bouwen of het stimuleren bij de gemeenten, om dat voor elkaar te krijgen. In die zin ben ik zelf redelijk tevreden met het antwoord. Ik ben ontevreden over de reacties die ik van buitenaf krijg. Daardoor denk ik dat uw reactie nog niet voldoende is aangekomen bij de gemeenten, althans bij de gemeenten die ik heb gesproken. Ik denk dat het goed is om in de commissievergadering van 11 mei eens goed te kijken welke acties er plaatsvinden, zodat voldaan wordt aan de wens die ik heb om het scherp te maken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik verzoek om een schorsing van een minuut.

De VOORZITTER: Een schorsing van een minuut? Hoezo?

De heer MEIJER (SP): (zonder microfoon)

De VOORZITTER: Zijn er meer fracties die behoefte hebben aan een schorsing?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik mag toch als mede-indiener even overleggen met de eerste indiener?

De VOORZITTER: Jazeker, maar daarvoor hoeven wij toch niet te schorsen?

De heer MEIJER (SP): Nou, op het moment even.

De VOORZITTER: Daarvoor hebben wij wandelgangen.

De heer MEIJER (SP): Ik wil graag even overleggen met de heer Van Muilekom, voordat de behandeling van dit onderwerp is afgerond.

De VOORZITTER: Dit gaat echt te lang duren. U hebt even overleg met elkaar en ik kijk of er anderen zijn die de behoefte hebben om het woord te voeren.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Deze schorsing is voorbij.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb rustig gelopen voor de heer Meijer. Toch maar even woordvoering, want wij staan er toch een tikje anders in. Dat zal u wellicht niet verbazen. Wij vinden namelijk dat de schrijvers van de brief namens regio Amersfoort boter op het hoofd hebben. In de commissie BEM heb ik het al een 'huilie-huilie-brief' genoemd. Een aantal collega's raakten daarvan een beetje van de leg, maar het zij zo.

De regio Amersfoort vroeg aandacht voor een probleem waarvoor de briefschrijvers zelf, althans hun eigen politieke partijen, verantwoordelijk zijn. Het gaat namelijk over het probleem van de huisvesting van statushouders als gevolg van de ongebreidelde instroom van veelal kansloze asielzoekers. Asielzoekers die mensenhandelaren betalen om hier te komen. Mensenhandelaren die op hun beurt het terrorisme wereldwijd financieren, ook in Europa. Daarmee financiert de EU en faciliteert de EU het terrorisme tegen de eigen inwoners. Op de markt in Eritrea koop je een kaartje, een enkeltje EU. Als je de oversteek overleeft, dan staat de asielindustrie klaar met gratis advocaten, gratis huizen, gratis telefoons met abonnementen, een gratis uitkering en een gratis inboedel. Als dank word je uiteindelijk slechts geacht D66 of PvdA te stemmen, maar misschien ook SP.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik was niet van plan om heel ingewikkeld te gaan doen. Ik vind dat wat hier nu gezegd wordt, recht geeft op een weerwoord. Ik vind dat de heer Dercksen een enorme quatsch verkoopt. Hij weet er de ballen van wat daar gebeurt. Heeft hij zich ooit verdiept in de processen die plaatsvinden in Eritrea? Ik toevallig wel. Ik heb namelijk wel gesproken met mensen die van daaruit gevlucht zijn en die een lijdensweg hebben doorgemaakt om hier te komen, die

een uitermate ingewikkelde asielprocedure door moeten en die dan uiteindelijk een beroep doen op een woning als statushouder en hier mogen zijn. Het is helemaal geen kwestie van welwillendheid naar mensen die hier met te lichte motieven terechtkomen. Ik wil de heer Dercksen hier voorhouden dat hij uit zijn nek kletst. Hij weet niet waarover hij het heeft. Hij kiest voor een onheuse aanpak in de richting van een aantal mensen die recht hebben op een verblijf hier in dit land.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In aansluiting daarop geef ik aan dat de statushouders ook van harte welkom zijn om op GroenLinks te stemmen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb geen enkel woord gelogen, want de mensen die uit Eritrea komen, reizen door tal van veilige landen die ertussen liggen. Ik noem ze op: je kunt naar veilige delen in Tunesië, je kunt naar Algerije, je kunt naar Marokko, naar Saudi Arabië, naar de Verenigde Arabische Emiraten. Er is keuze te over. Waarom komen zij dan naar Europa? Natuurlijk, u weet het.

De regio Amersfoort had dan ook geen brief moeten schrijven aan de provincie, maar aan het kabinet. De mededeling had moeten luiden: sluit de grenzen. Voor Nederlanders – daarover hebben wij het hier vandaag – zijn er namelijk nauwelijks nog sociale woningen. Het gros van de asielzoekers neemt een voor Nederland wezensvreemde ideologie met zich mee, namelijk de Islam. Door die botsing van culturen wordt Nederland steeds onleefbaarder. Een asielzoeker, mijnheer Meijer, kost € 26.500 per asielzoeker per jaar. Dat is twee keer de AOW, bruto.

Kortom, iedereen met een klein beetje gezond verstand weet of zou op zijn minst moeten weten dat de verzorgingsstaat niet samengaat met massa-immigratie. Als deze mensen al gehuisvest moeten worden, waarom dan niet in de krimpgebieden? Wat dat betreft sluit ik mij aan bij de woorden van de heer Van Muilekom. In Groningen worden 1620 sociale woningen gesloopt. In Limburg zijn dat er 5000. In Zeeland gaat het om 1500 woningen. Waarom huisvesten wij de statushouders daar dan niet? Studenten in onze provincie zitten antikraak in kantoorpanden. Waarom kunnen statushouders dat niet? Inwoners van onze provincie moeten soms tien jaar wachten op een sociale huurwoning. Waarom kunnen statushouders dat niet?

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik was bijna alweer kwijt wat ik wilde zeggen. Mijnheer Dercksen gaat maar door. Hij baseert zich echter totaal niet op cijfers en onderzoeken. Hij draagt bij aan een tendens, waarvan u weet dat een deel van het publiek dat graag hoort. Het zijn echter geen terechte cijfers. Er is hier geen sprake van massa-immigratie. Er is een terugloop van mensen die Nederland binnenkomen. Daarnaast is het zo dat wij enkele statushouders, mensen die hier in het verleden een procedure hebben doorlopen, huisvesten. Zij zijn hier welkom. U heeft het over zaken die niet gaan over het onderwerp waarover wij nu spreken. Ik verzoek u de onderwerpen niet de hele tijd door elkaar te halen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ten eerste ga ik over mijn eigen tekst. Ik heb niet gehoord welke cijfers dan niet zouden kloppen. Ze zijn allemaal verifieerbaar. Ik zou mevrouw Boelhouwer dan ook willen vragen om dat zelf eens te checken. De cijfers zijn allemaal openbaar. U kunt het geen massa-immigratie vinden, maar vorig jaar kwamen er 24.500 asielzoekers Nederland binnen. U kunt dat geen massa vinden, maar volgens mij is het een aantal ter grootte van het aantal inwoners van IJsselstein. Zij komen hier dan in één jaar tijd. U kunt dat een rimpeling in de oceaan vinden, maar wij vinden dat een massa, omdat die mensen uiteindelijk allemaal in een uitkering belanden. Van Somaliërs gaat uiteindelijk 17% werken. De andere 83% blijft in een uitkering zitten.

De VOORZITTER: Zou u uw eigen tekst weer willen oppakken?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De lobby van de provincie zou zich moeten richten op het herverdelen van die statushouders binnen ons land. Ik heb net de cijfers genoemd van de te slopen sociale woningen elders in het land. Beter nog zou het zijn dat de provincie en ook de regio Amersfoort het kabinet het bericht overbrengen dat het zo niet langer kan en dat wij de grenzen moeten sluiten.

Mevrouw DE HAAN (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik gebruik dit moment om toch even mijn maidenspeech te houden. De aanleiding is de spreker voor mij.

Wij leven in een land van vrijheid en vrede. We vieren bijna 70 jaar bevrijding van ons land. Mijn moeder heeft de oorlog meegemaakt. Ze was vijf jaar oud toen de Duitsers ons land binnenvielen. Nog altijd hangt mijn moeder met tranen in haar ogen de vlag uit op 5 mei. Tranen van blijdschap: de oorlog was voorbij, maar ook tranen van jarenlange spanning vanwege de onderduikers bij hen op de boerderij; een spanning die zij nu nog kan voelen. Daarom moet de vlag uit op 5 mei, elk jaar. Dan wordt er in ons ouderlijk huis ook nog een tekst gememoreerd van een inscriptie, gevonden op een keldermuur in Keulen, waar Joden zich hadden schuilgehouden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Die wil ik jullie niet onthouden: "Ik geloof in de zon, zelfs als ze niet schijnt. Ik geloof in de liefde, zelfs als ik niets voel. Ik geloof in God, zelfs als hij helemaal stil is." Vandaag is er niet overal vrede en vrijheid. Vrede is niet vanzelfsprekend. In mondiale beelden komen die berichten dagelijks binnen.

Vandaag spreken wij over de huisvesting van vergunninghouders in de provincie Utrecht, een thema dat door de ChristenUnie meerdere malen aan de orde is gesteld vanwege de achterstand in de realisatie van de taakstelling door gemeenten. Op schriftelijke vragen van de ChristenUnie, en in een later stadium van de PvdA, is door de gedeputeerde uiteengezet op welke wijze GS invulling geeft aan die toezichthoudende taak. De ChristenUnie is van mening dat verdere achterstand in de realisatie zo veel mogelijk moet worden voorkomen. Vanwege het feit dat 23 van de 26 gemeenten problemen ervaren in de uitvoering van de taakstelling en met achterstanden over 2014 kampen, is huisvesting van vergunninghouders niet alleen een lokaal probleem, maar heeft deze ook een bovenlokale dimensie. De ChristenUnie is van mening dat GS vanuit het eigen instrumentarium een toezichthoudende rol moet vervullen en zich samen met de gemeenten nog meer kan inspannen, teneinde het verder oplopen van de achterstand te voorkomen.

Wij zijn blij met de toezeggingen van de gedeputeerde van vandaag. Ik wil dit punt echter nog graag verbinden aan Kompas 2020, waarin het vooropstellen van maatschappelijke opgaven centraal wordt gesteld. Ik citeer: "De verschillende rollen die de provincie kan vervullen, altijd vanuit de provinciale kerntaken, maken creativiteit in de taakvervulling noodzakelijk. Dat is geen gemakkelijke opgave. Het stelt hoge eisen aan de wendbaarheid van alle betrokkenen. Dat vraagt om een flexibele provinciale rolopvatting, waarbij het bovenal van belang is dat de overheden en hun partners maatschappelijke opgaven samen aanpakken."

De ChristenUnie heeft nu nog de volgende vragen, na de vragen die al gesteld zijn. Vanuit de verzoeken van de gemeenten: welke rollen, gekoppeld aan Kompas 2020, wil GS inzetten om deze maatschappelijke opgave het hoofd te bieden? In de beantwoording van de vragen van de PvdA geeft GS aan dat de problematiek integraal wordt besproken, maar dat er op dit gebied nog geen concreet resultaat is geboekt. De ChristenUnie wil graag weten welke resultaten u nastreeft en wanneer de eerste resultaten op dit gebied mogen worden verwacht.

De VOORZITTER: Gefeliciteerd met uw spontane maidenspeech.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Tegen de PvdA zeg ik dat het mij verbaast dat een aantal gemeenten aangeeft dat zij geen weet hebben van het programma dat wij draaien binnen Wonen en Binnenstedelijke ontwikkeling. Met de gemeente Amersfoort heb ik bijvoorbeeld een samenwerkingsagenda opgesteld, evenals met de gemeente Veenendaal. Natuurlijk niet met de gemeente Woudenberg, maar daarmee hebben wij ook contacten. Het verschil tussen de brief die mevrouw Cnossen namens de regio heeft gestuurd en de wijze waarop wij daaraan invulling geven, is dat daar een expliciete vraag onder lag om financiële steun te verlenen. Daarover hebben wij ook in de commissie van gedachten gewisseld. Daar zit voor mij een grens. De provincie kijkt vanuit het WBO-programma mee en vraagt zich af of zij de opgave kan verzachten door te kijken in hoeverre er mogelijkheden voor transformatie zijn of voor het realiseren van meer woningen, die voor een deel kunnen worden ingezet voor de opvang van vergunninghouders. Het kan echter niet zo zijn dat wij rechtstreeks een cheque uitschrijven en zeggen dat men dat geld kan gebruiken om de statushouders of ver-

gunninghouders een plek te geven. Dat is niet de opgave die wij hebben. Dat zou namelijk betekenen dat de provincie eenzelfde rol krijgt als de gemeenten. Het is vanuit het Rijk heel duidelijk aangegeven dat de colleges van b. en w. verantwoordelijk zijn voor het plaatsen en huisvesten van de vergunninghouders. Daarin breng ik dus heel duidelijk een censuur aan.

Ik heb echter ook in mijn beantwoording aangegeven dat, vanuit het programma dat wij op 11 mei zullen bespreken, het niet zozeer gaat om wat wij op dit moment al hebben gedaan bij het helpen van statushouders, maar dat wij het hebben gedaan vanuit hetgeen wij in de afgelopen jaren met het programma hebben gedaan. Dan gaat het dus om de vraag met wie wij hebben samengewerkt, met welke gemeenten, wat zijn de resultaten daarvan geweest en welke CPO-projecten (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) er zijn geweest. Dat is dus een veel breder scala dan alleen het verhaal van hoe wij de vergunninghouders kunnen huisvesten op basis van het WBO-programma. Ik hoop dat wij daarover op 11 mei ook in een bredere context van gedachten kunnen wisselen en dat wij ons dan niet alleen focussen op de stelling dat het hele programma gericht moet zijn op het huisvesten van vergunninghouders.

Mevrouw De Haan heeft twee vragen gesteld, waarop ik geen antwoord kan geven. Het zijn namelijk twee vragen die aan het volgende college moeten worden gesteld. Dat zijn opdrachten die u hier stelt ten aanzien van hoe u straks omgaat met het invullen van Kompas 2020 in een nieuw collegeprogramma en hoe u daaraan invulling denkt te geven bij de uitvoering van bijvoorbeeld een nieuw kaderprogramma Wonen en Binnenstedelijke ontwikkeling. Ik vind het niet gepast om daarover over mijn graf heen uitspraken te doen. Ik vind dat mijn opvolger u daarin moet bedienen en daarop een antwoord moet kunnen formuleren. Ik houd mij daar dus even verre van.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Zowel de heer Van Muilekom als ik hebben aangegeven dat elders in het land sociale woningen worden gesloopt. Heeft de gedeputeerde in de afgelopen periode iets met dat gegeven gedaan, waardoor er wat minder druk is op de sociale woningen in het Utrechtse?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): In welke zin vraagt u dat? In de zin dat de provincie woningen sloopt of in de zin dat de gemeenten woningen slopen?

De heer DERCKSEN (PVV): Ik probeer het gewoon nog een keer. Zowel de heer Van Muilekom als ik hebben aangegeven dat elders in het land sociale woningen worden gesloopt. Ik heb de aantallen genoemd. De gemeenten vragen ook om gehoor bij u om iets te doen aan de druk op de sociale woningmarkt. Heeft u in de afgelopen periode ook met de gedachte gespeeld – laat ik het voorzichtig formuleren – om in te haken op deze gegevens, namelijk dat er elders in het land sociale woningen worden gesloopt en dat wij hier een waanzinnige druk hebben op de sociale woningvoorraad?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Als u dat probeert te koppelen aan het plaatsen van vergunninghouders, wat u impliciet doet, dan is dat niet aan de orde. De verdeling van het aantal vergunninghouders is geregeld via het Rijk. Er wordt dan gekeken naar de omvang van de gemeenten. Zij krijgen dan de opdracht om een bepaald aantal mensen te plaatsen binnen die omgeving. Dat betekent dus ook dat het Rijk kijkt naar de regio's waar het Rijk dat wil doen. Het is natuurlijk zo dat de sterkste schouders de meeste vergunninghouders moeten plaatsen. Je ziet dat ook in Amsterdam en Utrecht. De grote steden hebben wat dat betreft de grootste opgave. De kleinere gemeenten, maar ook de kleinere gemeenten in het noorden van het land, waar sprake is van een krimp en waar dus gesloopt wordt, hebben dan een kleinere opgave. Daar zal de impact dan ook minder groot zijn. Wel wordt in landelijk overleg bekeken hoe ervoor kan worden gezorgd dat in elk geval de sociale woningbouw op niveau blijft. Het heeft echter geen zin sociale huurwoningen te laten bestaan in Groningen als daarvoor geen bewoners zijn. Dat is natuurlijk wel zo. Daar ga ik ook niet over. Ik ga over de woningen in de provincie Utrecht. Het Rijk zou die afspraken met een provincie als Groningen moeten maken aan de hand van de vraag in hoeverre zij denkt dat daar anders gevestigd zou moeten worden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De stelling is juist dat er voldoende mensen zijn om erin te kunnen wonen. Zeker statushouders, want zij komen uit Eritrea. Zij zouden best ook heel graag in Groningen willen wonen, zo heb ik begrepen. Uw antwoord bevatte veel tekst, maar klaarblijkelijk is er dus binnen het IPO, of in elk geval binnen de provincie Utrecht, niet iets gedaan om dat onder de aandacht te brengen, zodat de druk op de Utrechtse woningmarkt wordt verminderd. Dat is jammer. Ik zou dat zeker willen aanraden aan het nieuwe college.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Zoals ik al in mijn eerste beantwoording aan de heer Van Muilekom heb aangegeven is er bij regelmaat overleg op IPO-niveau, zowel met de ministeries als met de corporaties en dergelijke. Daarbij komt dit soort onderwerpen ook aan bod.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is volstrekt helder dat dit alles te maken heeft met de rol die de provincie voor zichzelf ziet in relatie tot de gemeenten in het punt van de sociale woningbouw. Ik denk dat wij dit volop moeten behandelen op het moment dat hier bijvoorbeeld het coalitieakkoord aan de orde is. Wij vinden – dat is algemeen bekend – dat het commitment aanzienlijk groter moet zijn en dat de provincie daarin een actieve rol heeft ter ondersteuning. Ik denk dat wij dat in dat verband aan de orde moeten stellen en niet specifiek in relatie tot de statushouders, op de manier zoals de heer Dercksen daar tegenaan kijkt.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De PvdA vindt dat iedereen een dak boven zijn of haar hoofd verdient. Wat dat betreft ga ik daarin niet mee met de heer Dercksen. Ik vind wel dat je op landelijk niveau best mag kijken waar er meer of minder mogelijkheden zijn. Ik wil op 11 mei graag het debat voeren aan de hand van het nieuwe coalitieakkoord, genaamd "In verbinding", over de vraag hoe de provincie zich gaat opstellen. Wij zouden graag zien dat de provincie misschien soms wel iets meer doet dan een wettelijke taak of hoe het verdeeld is. Ik zie dat vooral kleinere gemeenten allemaal taken erbij krijgen, waardoor zij soms meer behoefte hebben aan een lokale overheid dan u misschien zult denken. Wat dat betreft is het echt heel erg nodig dat die provincie dat proactieve, het meedenkende en het oplossende allemaal gaat oppakken, dat de provincie initiatief durft te nemen, dat zij landelijk het verdelingsvraagstuk aan de orde gaat stellen en dat zij tussen de gemeenten iets gaat doen. Ik ben blij dat wij op 11 mei over dat programma gaan spreken.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): U gaat het over de jaarrapportage hebben. De jaarrapportage is iets anders dan een programma. U gaat met de nieuwe gedeputeerde praten over het programma Wonen en Binnenstedelijke ontwikkeling. Ik laat u zien wat wij in het afgelopen jaar hebben gedaan met het huidige kaderprogramma.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Ik begrijp dat wij dan het coalitieakkoord daarvoor moeten benutten.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Dat heb ik ook geprobeerd aan te geven tegen mevrouw De Haan. Dat is het moment waarop u accenten kunnen leggen en waarbij u kunt zeggen of u een onsje meer of minder wilt.

De VOORZITTER: Akkoord. Daarmee besluiten wij het derde interpellatiedebat.

Statenvoorstel wijziging Algemene Subsidieverordening naar aanleiding van transitie BRU.

De VOORZITTER: Er is het advies gegeven dit een sterstuk te maken. Dat wil zeggen dat hierover geen debat hoeft te worden gevoerd. Ik stel u voor daarover straks besluitvorming te plegen.

Statenvoorstel Vaststelling Provinciaal Uitvoeringsprogramma externe Veiligheid 2015 – 2018.

De VOORZITTER: Dit voorstel is ook aangemerkt als sterstuk. Dat is akkoord. Er kan straks worden overgegaan tot besluitvorming.

Statenvoorstel Subsidieverordening Natuur- en landschapsbeheer provincie Utrecht 2016.

De VOORZITTER: Dit voorstel was aangemerkt als sterstuk. Ik heb gehoord dat de PvdD er toch een opmerking over wil maken.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD staat zeer kritische tegenover agrarisch natuurbeheer. Ook GS zelf geeft in het natuurbeleid 2.0 toe dat agrarisch natuurbeheer de achteruitgang van de natuur niet heeft kunnen stoppen. De Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur kent het als een groot fiasco. Er is nog maar 15% van de oorspronkelijke biodiversiteit over en met de weidevogels gaat het slechter dan ooit. Toch is dit niet al te verwonderlijk, want de reguliere landbouw gebruikt ontzettend veel gif en de intensieve veehouderij produceert veel te veel ammoniak. De intensieve landbouw is daarmee de grootste veroorzaker van de achteruitgang van de weidevogelstand, zoals onder andere blijkt uit het meerjarig onderzoek van SOVON, Alterra en Landschapsbeheer Nederland. Als wij de natuur in de agrarische gebieden echt willen verbeteren, zullen wij de landbouw drastisch moeten hervormen. Het liefst pakken wij het probleem bij de bron aan. Wanneer er dan toch wordt gekozen voor het verlenen van subsidies, is de PvdD van mening dat dit geld niet zonder resultaatverplichting in de bodemloze put van agrarisch natuurbeheer gestort mag worden.

Tijdens de behandeling van het stuk in de commissievergadering heeft de gedeputeerde ons er ook niet van kunnen overtuigen dat het nieuwe collectieve beleid veel soulaas zal bieden. Zo zei hij dat hij weliswaar hoopt dat dit tot betere resultaten zal leiden, maar dat hij daarvoor geen garanties kan bieden. Wij begrijpen niet waarom er geen nulmeting is gedaan en er ook geen resultaatverplichtingen zijn. Dat moet toch anders kunnen? Daarom wil de PvdD graag de toezegging van de gedeputeerde dat hij een onafhankelijke nulmeting laat uitvoeren, dat hij een concrete resultaatverplichting als voorwaarde stelt voor de subsidieverlening en dat hij de behaalde resultaten tweejaarlijks laat evalueren. Wij hebben een motie achter de hand.

Tot slot vindt de PvdD het zeer onwenselijk dat er nog meer bevoegdheden op het gebied van natuur- en faunabeheer bij PS worden weggehaald. Wij dienen daarom een amendement in op artikel 4.1.

Amendement A3 (PvdD): wijzigingen eerst langs PS.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 30 april 2015, ter bespreking en vaststelling van de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer provincie Utrecht 2016;

overwegende:

dat het niet wenselijk is dat GS nog meer bevoegdheden op het gebied van natuur- en faunabeheer bij PS wegneemt;

besluiten:

in de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer provincie Utrecht 2016 de tekst onder artikel 4.1:

"Deze verordening en de bijlagen kunnen door Gedeputeerde Staten worden gewijzigd of ingetrokken na overleg met de andere provincies."

te wijzigen als volgt:

"Deze verordening en de bijlagen kunnen door Gedeputeerde Staten worden gewijzigd of ingetrokken na overleg met de andere provincies en nadat instemming van Provinciale Staten is verkregen."

De VOORZITTER: Het amendement A3 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Aanzienlijk minder kriebelig dan aan het begin van de avond. De vragen die mevrouw Keller zojuist heeft gesteld heb ik in de commissievergadering ook gekregen en ik heb ze toen ook beantwoord. Gezien het tijdstip van de avond zou het het

meest zinnig zijn om te zeggen dat ik verwijs naar de notulen van de commissie RGW. Voor deze ene keer zal ik de antwoorden toch even sober herhalen.

1. Agrarisch natuurbeheer moet anders.
2. Er zijn in Nederland en met Europa afspraken gemaakt dat wij dat gaan doen via het systeem van de collectieven.
3. Dat garandeert niet dat het per se beter gaat. Dat kun je pas zien als je het zo een aantal jaren gedaan hebt.

Het systeem van de resultaatverplichting in het agrarisch natuurbeheer ging ervan uit dat er inderdaad werd geteld hoeveel weidevogels er zaten. Als er een op het perceel van de buurman zat, dan kreeg de agrariër op zijn kop als die vogel op het verkeerde perceel zat. Dat was het oude systeem. Daar stapten wij vanaf. Wij gaan naar het systeem van het collectief. Het collectief dat met elkaar, samen, zegt dat men op bepaalde percelen de meeste kansen ziet voor bijvoorbeeld het weidevogelbeheer en op welke percelen men daarvoor minder kansen ziet. Het collectief heeft ook de mogelijkheid te corrigeren in de jaren dat het programma loopt. Dat gaat aanmerkelijk beter werken. Dat is afgesproken met alle twaalf provincies en het is met Europa afgesproken. 50% van dit budget is rechtstreeks Europees geld. Het gaat om € 4.000.000 per jaar. € 2.000.000 daarvan is rechtstreeks Europees geld voor het agrarisch natuurbeheer.

De opmerking dat het een fiasco is geworden, heb ik overigens ook in de commissievergadering al bestreden. Ik heb gezegd dat het agrarisch natuurbeheer niet op alle punten een succes is geweest in de afgelopen jaren, maar het woord fiasco laat ik graag voor uw rekening. Die woorden zou ik niet willen onderschrijven.

Dan behandel ik de motie en het amendement in een keer, in het kader van de efficiëncy. O, het amendement is nu nog als enige ingediend. Even voor de onderlinge verhoudingen: we zitten hier niet met elkaar om zo veel mogelijk bevoegdheden – dat zijn uw letterlijke woorden – op het gebied van het natuurbeleid weg te halen bij Provinciale Staten. Dat vind ik ook niet de terminologie waarover wij moeten praten. In de afgelopen vier jaar heb ik met de PvdD en met uw voorganger, de heer Willem van der Steeg, buitengewoon vaak van mening verschilt, maar wij begrepen altijd wel wat wij bedoelden. Laat dan ook heel helder zijn dat op dit onderwerp er alleen maar staat dat als er heel kleine dingen veranderen met Europa of met z'n twaalven, ik dat meld aan PS. Dan geeft u GS de gelegenheid om dat te doen. Dan hebt u altijd nog de gelegenheid om te zeggen dat het niet zo'n kleine verandering is en dat we er toch op moeten terugkomen. Dat is prima. Dit gaat echter om ondergeschikte kleine punten die niets met het stelsel te maken hebben zoals dat met de twaalf provincies en Europa is afgesproken. Gezien de tijden die wij nodig hebben om Provinciale Statenvergaderingen voor te bereiden en met elkaar te voeren, lijkt het mij zeer onverstandig om dit amendement aan te nemen. In dat kader ontraad ik het amendement.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD zal het dan vaker oneens zijn met de gedeputeerde. We zijn nu met z'n tweeën en we zullen er voller ingaan dan onze vorige fractie. Ik heb niet gezegd dat u hebt gezegd dat het een groot fiasco was; dat heeft de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur gezegd. U heeft gezegd dat agrarisch natuurbeheer de achteruitgang van de natuur niet heeft kunnen stoppen. Dat wilde ik graag even rechtzetten.

We zijn toch niet helemaal tevreden met uw antwoorden en willen daarom toch graag onze motie indienen.

Motie M11 (PvdD): resultaat telt.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 30 april 2015, ter bespreking van de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer provincie Utrecht 2016;

constaterende:

- dat Agrarisch Natuurbeheer tot nu toe weinig effectief is gebleken;
- dat sinds 1960 meer dan 60 procent van alle weidevogels is verdwenen;

- dat er nog maar 15 procent van de oorspronkelijke biodiversiteit over is;

overwegende:

- dat de intensieve landbouw de belangrijkste oorzaak van de afname van de weidevogelstand en de biodiversiteit is;
- dat natuurbeheer een kerntaak van de provincie is;
- dat subsidiegelden goed besteed moeten worden;

verzoeken het college van GS om:

een resultaatverplichting te verbinden aan subsidies voor Agrarisch Natuurbeheer.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M11 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Nu is er een amendement en is er ook een motie ingediend. Mijnheer Krol, zou u kunnen reageren op de motie?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nu alleen het amendement gekregen en niet de motie.

De VOORZITTER: Ik geef u hierbij de motie.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik reageer even heel kort. Het is prettig als moties en amendementen van tevoren worden rondgestuurd, zodat wij er allemaal over hebben kunnen nadenken. De motie van de PvdD verzoekt het college een resultaatverplichting te verbinden aan subsidies voor agrarisch natuurbeheer. Daarop heb ik al geantwoord, in die zin dat het dan over de oude systematiek gaat, waarbij individuele agrariërs individuele contracten hadden met een resultaatverplichting. Dat systeem heeft niet gewerkt. Ik ga het vanavond toch een keer proberen: daarover zijn wij het eens dat dat niet gewerkt heeft. Het nieuwe systeem, waarbij het geld niet naar één agrariër gaat, maar naar het hele collectief, waarbij dat collectief niet de resultaatverplichting, maar een inspanningsverplichting krijgt – zij moeten hun best doen –, gaat in elk geval beter werken. Mijn advies aan de Staten is om deze motie niet aan te nemen, omdat hij in strijd is met wat wij in Nederland op dit punt met elkaar hebben afgesproken en dit zou betekenen dat wij teruggaan naar het systeem dat in uw eigen ogen niet effectief was.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Kan de gedeputeerde aangeven waarom met het collectief geen resultaatafspraken gemaakt kunnen worden?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is om de reden die ik in mijn eerste termijn heb aangegeven. Laten wij even de weidevogels als voorbeeld noemen; dat is het gemakkelijkste. Je kunt namelijk niet precies aangeven hoe de weidevogels zich zullen gedragen als je er vreselijk je best voor wilt doen. Er is een heel bewuste keuze gemaakt door te zeggen dat wij een financiële prikkel gaan geven op de inzet die gepleegd wordt omdat wij de indruk hebben – dat is een aanname hier in Nederland – dat dat uiteindelijk meer effect zal hebben op het aantal weidevogels, maar ook op het botanisch beheer en op allerlei andere vraagstukken die er in dit kader spelen. Om die reden is er gekozen voor een inspanningsverplichting, in plaats van voor een resultaatverplichting. Dat is ook een resultaatverplichting.

Laat ik vanavond ook een beetje optimistisch zijn. Voor de goede orde: ik ga ervan uit dat het nieuwe systeem, waarbij agrariërs elkaar corrigeren en aanspreken op hoe zij omgaan met agrarisch natuurbeheer, uiteindelijk zal leiden tot betere resultaten. Dan moet ik toch een zin meer zeggen dan waar ik vanavond zin in had: laat dan ook helder zijn dat op die plekken in de provincie Utrecht, waar terreinbeherende organisaties, in dit geval Natuurmonumenten in Eemland, intensief samenwerken met agrariërs in de Agrarische Natuur Vereniging Ark en Eemland, om goed voor de weidevogels te zor-

gen, dat de enige plek in Utrecht is en misschien zelfs wel in Nederland, waar de weidevogelstand in de afgelopen jaren niet is achteruitgegaan. Dat zijn goede voorbeelden. Als je het op dat soort manieren aanpakt is het succesvol. Ik zou zeggen: we moeten goed ons best doen. We moeten goed kritisch zijn over of het wel werkt. Vervolgens moeten wij deze motie dan maar niet aannemen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! In de afgelopen twintig jaar is er € 1.000.000.000 besteed aan agrarisch natuurbeheer en het heeft niet het gewenste resultaat gehad. Dan lijkt mij toch dat na twintig jaar er dan toch wel een verplichting voor prestatie kan worden gevraagd. Daarnaast krijgt men een zak geld. Men kan zeggen dat men ontzettend zijn best heeft gedaan en dat het niet gelukt is. Weg geld en de natuur is niet verbeterd. Daarop komt het dan in het kort neer? Begrijp ik dat goed?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voor de goede orde: wij geven in Utrecht in de komende tien jaar € 200.000.000 uit voor natuur. Die € 200.000.000 gaat zitten in het aankopen en beheren van onze grootschalige natuurgebieden, met name door terreinbeherende organisaties, maar ook door particulieren. Wij geven in diezelfde periode € 2.000.000 aan provinciaal geld uit aan agrarisch natuurbeheer. Dat even voor het perspectief. Dat gaan wij nu op een nieuwe manier doen, die wij in Nederland met Economische Zaken en alle provincies, alle agrarische natuurverenigingen en Europa hebben afgesproken vanuit het perspectief dat het beter moet dan het de afgelopen jaren was. Dus wel in het perspectief: er gaat heel veel geld om in natuur. Er gaat heel veel geld om in de provincie Utrecht en in haar natuur. Er gaat relatief weinig geld om in het agrarisch natuurbeheer. Het moet wel goed besteed worden. Dat deel ik met u. Het geld moet goed besteed worden. Mijn vaste overtuiging is dat de afspraken die wij daarover gemaakt hebben in Nederland, meer kans hebben om effectief te zijn dan in de afgelopen jaren de afspraken effectief zijn geweest. Dat u zegt dat het in de afgelopen jaren niet goed was en dat er veel geld is uitgegeven en het niet werkte, is geen reden om het niet op een nieuwe manier te doen. Dat is juist dé reden om het op een nieuwe manier te doen.

De VOORZITTER: Daarmee rond ik dit onderwerp af. We komen er straks bij de stemmingen op terug.

Statenvoorstel Samenwerkingsovereenkomsten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg.

Statenvoorstel Grondexploitatie Haalbaarheidsberekening Vliegbasis Soesterberg.

De VOORZITTER: De agendapunten 11 en 12 worden in combinatie behandeld. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Ens. Zij spreekt haar maidenspeech uit.

Mevrouw ENS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De uitdrukking 'met je neus in de boter vallen' heb ik in de afgelopen week vaker gehoord dan ooit te voren. Zo voelt het ook. Als nieuwbakken statenlid voor de VVD mag ik mij buigen over de ruimtelijke ordeningsvraagstukken in de provincie en dan direct over het indrukwekkende programma Hart van de Heuvelrug en het project Vliegbasis Soesterberg. Het zijn geweldige projecten, waarin natuurontwikkeling, recreatie en wonen een plek krijgen waardoor het gebied een grote toegevoegde waarde voor de provincie krijgt. We willen de kracht daarvan graag bewaren. Tegelijkertijd willen we er van kunnen genieten. Daarom is in de afgelopen jaren stevig geïnvesteerd in natuurontwikkeling en zijn de recreatieve gebruiksmogelijkheden verhoogd.

Het gaat om een prachtig gebied dat in de commissievergadering een Vermeer werd genoemd. We zijn blij met zo'n prachtig gebied in de provincie en ook met de manier waarop het met diverse partijen samen tot ontwikkeling kan komen. Dat kan alleen als iedereen zich aan de afspraken houdt. Ik heb dan ook niet minder dan bewondering voor de gedeputeerde en iedereen die voor hem en met hem zijn best heeft gedaan om deze afspraken te maken. Die afspraken staan nu in de voorliggende overeenkomsten opgetekend. Het zijn overeenkomsten waarin de rol van de provincie verbeterd is ten opzichte van het verleden en waarin de partijen Zeist, Soest en de provincie een meer evenwichtige bijdrage le-

veren in de zin van risico's en rendementen. Het vooruitzicht op de rode plannen, op de toekomstige woningbouw op de vliegbasis, heeft ervoor gezorgd dat de provincie al veel heeft kunnen investeren in het gebied. Het is daarom ook niet meer dan logisch om de rood-groene balans zoals gepland tot stand te brengen en om ook de financiële balans te waarborgen.

Om de zaken in het juiste perspectief te zien, heb ik in de commissievergadering van maandag 20 april goed naar de gedeputeerde geluisterd. Het gebied is 380 hectare groot, waarvan negentien hectare voor woningbouw bestemd wordt. Dat wordt volgens mij prachtig wonen als je daar terecht komt. De eerste bewoners hebben zich afgelopen weekend al bij mij gemeld. Ik denk dat het gebied een onweerstaanbare aantrekkingskracht krijgt. Het wordt een gebied met een heel bijzondere woonkwaliteit.

De VVD-fractie ziet gezien al het voorgaande in het geheel geen reden om wensen of bedenkingen te uiten voor dit voorstel en het vaststellen en aangaan van de beide samenwerkingsovereenkomsten. Wij complimenteren de gedeputeerde met het behaalde resultaat. Wij wensen hem heel veel succes met dit programma in de komende vier jaar.

De VOORZITTER: Gefeliciteerd met uw maidenspeech. Ik was vergeten te zeggen dat bij de stukken ook een aantal geheime stukken zitten. Ik neem aan dat u allen begrijpt dat u daarvan wel kennis draagt, maar deze niet in het debat mag gebruiken.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie acht minuten staan. Dat klinkt als behoorlijk wat tijd als ik zo naar mijn spreektekst kijk. We zijn vanavond al behoorlijk lang bezig. Als ik dan terugkijk, is er ook al heel lang gesproken over deze samenwerkingsovereenkomst tussen de provincie Utrecht en de gemeenten Soest en Zeist. Dat is logisch als je bedenkt dat de belangen en de risico's groot zijn. Veel groter dan ooit gedacht toen de gesprekken over de ontwikkelingen begonnen. In die tijd leken de bomen nog tot in de hemel te groeien. Door deze overeenkomst komen de belangen en risico's van dit uitzonderlijke project meer in balans, waar voorheen de financiële last vooral op de provincie leek te drukken, zonder de mogelijkheid om daarop veel invloed uit te oefenen. De afspraken bieden nu veel meer houvast om het algemene en gedeelde belang na te streven. Aanpassing van de plannen is mogelijk, als dat nodig is, maar dan wel met instemming van de anderen. Of je draagt de gevolgen zelf. Daarop moeten wij als Provinciale Staten toezien. Mijn eerste vraag aan GS is dan ook: op welke wijze wil GS PS hierover informeren over de voortgang en de eventuele aanpassingen van alle onderdelen? De gehele samenwerkingsovereenkomst heeft dus ook betrekking op de activiteiten van Soest en Zeist.

Dan kom ik op de inhoud van de projecten die in de komende tien jaar zullen worden afgerond. Een belangrijk onderdeel van de afspraken is het woningbouwproject op de vliegbasis bij Soesterberg dat nog wel zal worden gerealiseerd. Het vormt een onderdeel van diverse ontwikkelingen om juist die kern te versterken. Daarnaast moet het bijdragen aan de financiering van het gehele project op de vliegbasis en nu dus ook voor Hart van de Heuvelrug. D66 is van mening dat je op zo'n locatie, midden in de natuur, niet zomaar een woonwijk moet bouwen. Als je gaat bouwen, dan zoek je de aansluiting bij de unieke omgeving. Dat is net al gezegd door de vorige spreker. Het gebied heeft bijzondere kwaliteiten. In de commissie hebben wij er ook al opmerkingen over gemaakt. Er moet worden gezocht naar de mogelijkheden om de natuur en de woonwijk zo veel mogelijk in elkaar te laten overlopen en met elkaar te verbinden. Daarmee maak je gebruik van de bijzondere waarde in die omgeving. Dat doe je naar onze mening als overheid niet door allerlei regels op te stellen, maar juist door de potentiële ontwikkelaars uit te dagen en hen hiervoor te belonen. In de commissie gaf de gedeputeerde Krol al aan hier positief tegenover te staan. Mijn tweede vraag is daarom: welke mogelijkheden voorziet GS hier? Welke rol kan de provincie hier pakken binnen de samenwerkingsovereenkomst?

De VOORZITTER: Het woord is nu aan mevrouw Dorrestijn. Zij spreekt haar maidenspeech uit.

Mevrouw DORRESTIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dit is wel wat andere koek dan ik gewend ben in de raadszaal van Renswoude. Dat geldt ook voor de hapjes die heel erg lekker en welkom waren. In Renswoude komt volgens mij een keer per jaar een kroket, als de vergadering langer duurt dan tot 23.00 uur.

Het onderwerp van vanavond, rood voor groen, komt mij wat bekender voor. Dat komen wij namelijk ook tegen in mijn woongemeente. Daar zijn behoorlijk wat rood-voor-groenprojecten, vaak in combinatie met ruimte-voor-ruimte. Je ziet dan dat landschappen veranderen. Sommigen vinden dat dit niet zo is, maar de meeste inwoners zie je daarvan profiteren doordat zij heel mooi kunnen wandelen. Dan komen er inderdaad vaak ook wel grote woningen te staan, maar als je bedenkt dat je daarmee gebieden ontsluit waar je anders nooit zou komen en waarvan je nu allemaal kunt genieten, dan is dat een groot voordeel. Nu wil ik de natuur van Renswoude niet gaan vergelijken met de natuur van het Hart van de Heuvelrug en in het bijzonder van Vliegbasis Soesterberg; het is een andere schaal, maar er zitten ook raakvlakken in. Ik heb de geschiedenis van Hart van de Heuvelrug met veel interesse gelezen. Dan zie je dat de provincie behoorlijk haar nek heeft uitgestoken in de afgelopen jaren om het groen allemaal in stand te houden, aan te leggen en te betalen. Dat is in elk geval de bedoeling met rood. Zeist en Soest worden nog mooier dan ze al waren en er komt een prachtig recreatiegebied. Dat is er al voor de inwoners van onze provincie en daarbuiten.

Dat is natuurlijk allemaal heel erg mooi, maar toch dreigde ook Hart van de Heuvelrug, als je er zo naar kijkt, wat te veranderen. Ik heb opgeschreven: het is een beetje een veelkoppig monster. Dat is misschien niet zo aardig als wat ik net allemaal zei, maar er zaten toch ook wel wat dreigingen in. Wat in 2004 nog de gewoonste zaak van de wereld leek, bleek anno 2013 niet meer te kloppen. Als je tot je laat doordringen wat er allemaal gebeurde, dan zie je de provincie toch ook wat met lege handen staan om het hele proces in goede banen te leiden. Je ziet oplopende risico's en oplopende tekorten. Het is dan ook belangrijk dat er vorig jaar een afsprakenkader is aangenomen. Daarin heeft onze fractie ook stevig gehamerd op een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en provincie. De CDA-fractie vindt dit geslaagd. Het is de gedeputeerde namelijk gelukt om niet met heel veel wisselgeld toch onze samenwerkingsovereenkomsten voor te leggen, waarbij de gemeenten Zeist en Soest zich meer partner hebben getoond. Natuurlijk zou het het meest ideaal zijn wanneer je geen risico's meer zou hebben of wanneer je alles met elkaar zou delen en helemaal geen open einden meer zou hebben. De provincie neemt echter ook een flink stuk sturing op zich. Wij vinden het ook heel erg belangrijk dat daarop stevig wordt ingezet. Wie het meeste betaalt, bepaalt ook het meeste. Zo is het ook in de overeenkomsten vastgelegd.

De provincie rekent geen rente meer. Dat levert geen dekkingsprobleem op, zo is ons verzekerd. Dat wil echter niet zeggen dat het helemaal lood om oud ijzer is. Het is daarom ook hard nodig dat de provincie voldoende meeropbrengsten haalt. Wij vinden het dan ook op dit moment geen goed idee, met de blik op de toekomst, waarbij het lijkt of de economische perspectieven beter worden, om te gaan schuiven met locaties of met soorten woningen. De optimale grondopbrengsten zijn nog steeds heel erg belangrijk. Het is een unieke locatie. De vorige spreker heeft het ook al gezegd. Je kunt daar prachtig gaan wonen. Dat moet zeker benut worden.

Wat ons betreft dus geen bedenkingen met betrekking tot de tekst van de samenwerkingsovereenkomsten. Wij zien dat de provincie meer risico's gaat delen en wij zien daarbij een versterking van de sturing, waardoor de kans dat de risico's zich gaan voordoen kleiner wordt.

De gedeputeerde heeft zijn huiswerk uitstekend gedaan. Hij heeft al de nodige complimenten gehad. Dat is terecht. Wat ons betreft geen enkel beletsel om de ingeslagen weg verder in te gaan. Wij vinden het ook naar de gemeenten toe van groot belang dat de gemaakte afspraken nu ook uitgevoerd worden. Wij stemmen in met de verdere samenwerking.

De VOORZITTER: Gefeliciteerd met uw maidenspeech.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! In de commissie RGW hebben wij uitvoerig gesproken over beide samenwerkingsovereenkomsten. We hebben niet de behoefte om die discussie over te doen. Dat gaan we ook niet doen. Wel benoem ik nog graag de volgende aspecten. Om te beginnen: de fractie van de PvdA staat buitengewoon positief tegenover beide projecten. Vanaf het allereerste moment, in 2003, 2004, zijn wij ervan overtuigd geweest dat er een enorm positieve impuls zou kunnen uitgaan van deze projecten – toen nog van dit project – op de natuur in de provincie Utrecht en op

de mogelijkheden voor recreatie in de provincie Utrecht. Wij vinden ook bij uitstek dat bij zo'n project een bestuurslaag als de provincie aan zet is. We zijn blij dat de provincie in de afgelopen jaren die verantwoordelijkheid heeft gepakt. De gedeputeerde Landelijk gebied heeft zich er persoonlijk voor ingezet; dat is al eerder genoemd. Wij zijn hem daarvoor erkentelijk. Ik begrijp dat hij daarmee de komende vier jaar mag doorgaan. Dat weet ik nog niet zeker, maar ik las vandaag iets in een rapport. We zouden daar tevreden mee zijn.

Bovendien is de volgorde, van eerst het groen en daarna het rood, ook wel heel erg aangenaam. Meestal zijn de groene projecten het sluitstuk van projecten. In dit geval is dat heel duidelijk anders. Dat vinden wij een goede zaak. De nieuwe samenwerkingsovereenkomsten zijn een grote stap vooruit, vergeleken met wat er lag vanuit 2004. De taken en verantwoordelijkheden zijn beter omschreven. De risico's zijn beter in beeld gebracht en er ligt een meer realistische berekening onder de verschillende projecten. Het is daarbij wel heel erg opmerkelijk en overigens ook wel te begrijpen dat Zeist en Soest heel erg tevreden zijn over deze overeenkomsten. Ik denk dat dit sterk heeft te maken met het feit dat het risico nog steeds, zeker boven een bepaalde grens, gewoon bij de provincie ligt. Gezien de cijfers van dit moment en het betere sturingsmodel schatten wij de risico's overigens in als acceptabel. De fractie van de PvdA zal dan ook akkoord gaan met de beide samenwerkingsovereenkomsten.

Ik maak nog wel de volgende opmerkingen. Op de vliegbasis komt een woonwijk met bijzondere woonkwaliteit, uniek. Ik heb er van alles van gehoord. In die woonwijk komen echter alleen maar dure en nog duurdere woningen te staan. De PvdA is daarover teleurgesteld. We zijn een groot voorstander van gevarieerde en daarmee naar onze opvatting duurzame woonwijken. We doen een poging om die alsnog ook daar gerealiseerd te krijgen. Daartoe hebben wij een tweetal moties voorbereid en rondgestuurd. Ik zal ze kort toelichten, met alleen deze opmerking dat de tekst volledig aansluit bij hetgeen in de gemeenten Soest en Zeist in stemming is gebracht. In Zeist is de motie unaniem aangenomen en in Soest is de motie verworpen, zo heb ik begrepen. Qua inhoud sluiten de moties aan bij wat daar gebeurt. Qua financiering sluit de tekst aan bij wat hier gebeurt, namelijk dat wij zeggen dat de financiële gevolgen van die 10% goedkope woningen betrokken zouden moeten worden bij de opstelling van de jaarrekening 2014. Dat is volledig identiek aan wat het college doet bij de financiële afronding van het project Hart van de Heuvelrug. Daarnaast hebben wij een motie opgesteld die wat anders van insteek is. Die gaat niet precies in op die onderste betaalbare woningen, maar net op het segment daarboven met een huur van € 700 tot € 1.000, in de hoop dat daarmee doorstroming bereikt zal kunnen worden en ook weer die lagere categorie bereikbaar wordt voor de groep waarvoor die bedoeld is. Beide moties heb ik al rondgestuurd, maar ik deel ze nu alsnog even rond. Ik hoop dat ze deel kunnen uitmaken van de beraadslagingen. Ik dien ze hierbij in.

Motie M12 (PvdA): realiseren goedkope woningen in project Vliegbasis Soesterberg.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 30 april 2015, ter bespreking van het statenvoorstel grondexploitatie haalbaarheidsberekening Vliegbasis Soesterberg;

constaterende:

- *dat in de plannen voor Vliegbasis Soesterberg op dit moment volstaan wordt met een bouwprogramma van middeldure en dure woningen;*
- *dat in de regio Utrecht de wachtlijsten voor goedkope woningen oplopen door een gebrek aan dat type woningen;*
- *dat de grondexploitaties van de projecten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg een positief beeld schetsen en tonen dat de woningmarkt in Utrecht zich aan het herstellen is;*
- *dat dit herstel van de Utrechtse woningmarkt bevestigd wordt in het rapport 'Economie Utrecht komt op stoom' van het ING Economisch bureau van april 2015;*

overwegende:

- *dat er op dit moment geen financiële en inhoudelijke redenen zijn om bij meevallende opbrengsten en kosten van het project Vliegbasis Soesterberg (bij een verder aantrekkende woningmarkt) ook niet het aantal goedkope woningen te doen toenemen;*

- dat de provincie Utrecht voorstander is van sterke, veelzijdige woonwijken met een gevarieerde woningsamenstelling;
- dat het bouwen van woningen in het segment net boven goedkoop de doorstroming vanuit sociale huurwoningen kan bevorderen;

verzoeken het college:

in te brengen in de stuurgroep: het binnen het project Vliegbasis Soesterberg realiseren van 20% woningen in de categorie vrije sector huur € 700 – € 1.000 en goedkope koop, als de opbrengsten en kosten van dit project de komende jaren meevallen en dit dus financieel mogelijk maken.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M13 (PvdA): realiseren goedkope woningen in project Vliegbasis Soesterberg.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 30 april 2015, ter bespreking van het statenvoorstel grondexploitatie haalbaarheidsberekening Vliegbasis Soesterberg;

constaterende:

- dat in de plannen voor Vliegbasis Soesterberg op dit moment volstaan wordt met een bouwprogramma van middeldure en dure woningen;
- dat in de regio Utrecht de wachtlijsten voor goedkope woningen oplopen door een gebrek aan dat type woningen;
- dat de grondexploitaties van de projecten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg een positief beeld schetsen en tonen dat de woningmarkt in Utrecht zich aan het herstellen is;
- dat dit herstel van de Utrechtse woningmarkt bevestigd wordt in het rapport 'Economie Utrecht komt op stoom' van het ING Economisch bureau van april 2015;

overwegende:

- dat de provincie Utrecht voorstander is van sterke, veelzijdige woonwijken met een gevarieerde woningsamenstelling;
- dat het moeilijk uit te leggen zal zijn aan woningzoekenden dat bij een aantrekkende huizenmarkt geen sprake is van de bouw van extra goedkope woningen in het project Vliegbasis Soesterberg;

verzoeken het college:

- het realiseren van ten minste 10% goedkope woningen in te brengen in de stuurgroep van het project Vliegbasis Soesterberg;
- de financiële gevolgen hiervan te betrekken bij de opstelling van de jaarrekening 2014 en de voorjaarsnota 2015.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties M12 en M13 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb even een vraag over de motie die wordt uitgedeeld. Ik heb hem nog niet helemaal scherp. Wat zouden volgens de heer De Kruijf de gevolgen zijn voor de opbrengst in dit gebied?

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn schattingen gemaakt. Ik weet niet wat ik hierover mag zeggen. Er is berekend wat het ons kost als wij daar 25% sociale woningbouw realiseren. Dat zou ons dan € 4.600.000 kosten, uitgaande van de cijfers van nu. De afrekening komt pas in 2025. Het zijn dus allemaal aannames. Als het gaat om die 10%, dan zal het ergens tussen de € 1.500.000 en € 2.000.000 kosten.

Mevrouw ENS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De grondexploitatie is op dit moment in evenwicht. Er zitten veel risico's in het project. Waarom stelt de PvdA dan voor om meer risico's toe te voegen in het project? Dan mijn tweede vraag. Het samenspel in de overeenkomsten gaat ervan uit dat er geoptimaliseerd wordt op de vraag in de woningmarkt. Volgens mij is dat dus helemaal in orde. Als je inspeelt op de vraag, dan optimaliseer je zowel het aanbod van de woningen als de opbrengsten. Dat lijkt mij hier precies de bedoeling.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! We steken er een beetje anders in. Je kunt zeggen dat het financieel keurig in evenwicht is, dat we er blij mee zijn en dat we het zo laten. Wij zeggen iets anders. Wij hebben het over een schitterende locatie; die wordt echt schitterend. Wij gunnen iedereen, ook mensen met een lager inkomen, daar een mooi plekje. Dat is het eerste punt. Bovendien zijn wij er echt van overtuigd dat wijken en steden die gevarieerd zijn opgebouwd en waar allerlei typen woningen aanwezig zijn en waar allerlei typen mensen kunnen wonen, jong, oud, arm en rijk, betere wijken en steden zullen zijn dan wijken die eenzijdig zijn samengesteld. Er is wel de opmerking gemaakt dat Soest of Soesterberg voor het overige wat eenzijdig is, maar dat los je niet op door er een anders gekleurde eenzijdige wijk tegenover te zetten. Om die reden kiezen wij in elk geval voor een gevarieerde wijk.

Mevrouw ENS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil hier nog een vraag aan toevoegen. Volgens mij is het belang van de provincie in dit geval vooral gediend met een zo goed mogelijke rood-groene balans en een goed financieel evenwicht. Het toevoegen van goedkopere woningen levert geen bijdrage aan die rood-groene balans en ook niet aan het financiële evenwicht. Ik vraag mij daarom echt af welk provinciaal belang de heer De Kruijf hier ziet.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt mij dat, zeker bij zo'n groot project, er vele belangen te dienen zijn als overheid. In dit geval gaat het om een woonwijk. Dan vind ik ook dat je vanuit dat perspectief mag kijken naar de belangen die je als overheid nastreeft. Wij denken – althans, dat is onze inzet – dat een van die belangen is dat je gevarieerde woonwijken bouwt op mooie plekken, waar iedereen een plekje kan vinden en niet alleen de mensen met een goed en stevig inkomen.

Mevrouw DORRESTIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Zeist heeft deze motie aangenomen en Soest niet. Vindt de heer De Kruijf niet dat wij dit zouden moeten overlaten aan Zeist? Zij hebben die motie ingediend en zij hebben de mogelijkheden om eigenstandige besluiten te nemen als zij daarvan ook de consequenties dragen.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat vind ik niet. Daarom kom ik met deze moties. Wij zijn een trekker van het project en zijn ook eindverantwoordelijk voor het project. Ik vind het vanzelfsprekend dat als daar vanuit ons gezien de wens ligt om daarin veranderingen aan te brengen – en vanuit ons ligt die wens er –, dat wij dan ook degene moeten zijn om dat op te pakken. Vandaar deze moties.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als u mij toestaat noem ik een zin die niet over Hart van de Heuvelrug gaat. Mevrouw De Haan sprak eerder over vrijheid en hoe zij daarover denkt en hoe zij daarin staat. Ik denk dat ik vanavond de enige ben die de fakkel van de vrijheid draagt, de fakkel van 4 en 5 mei. Ik roep iedereen op zo'n speldje te kopen en in de komende dagen te dragen. Ik begin ermee om de commissaris er nu alvast een aan te bieden.

Hart van de Heuvelrug en de vliegbasis: we raken er niet over uitgepraat. Hopelijk keert de rust nu een beetje weer. Tenminste, als de vergadering over deze agendapunten positief stemt.

We weten dat mensen die te lang in de sneeuw rondbanjeren en hun ogen niet goed beschermen sneeuwblind kunnen worden. Hetzelfde geldt voor mensen die te lang in de rijstvelden werken. Zij lopen de kans kleurenblind te worden. Daarom plant men tegenwoordig rode planten tussen de rijstplanten. Dat hadden wij nu in het Hart van de Heuvelrug ook moeten doen. Ik vermoed dat daardoor som-

mige mensen onder ons lijden aan kleurenblindheid. Het maakt niet uit wat het kost, als het maar groen is.

Tijdens de vergadering van de commissie RGW van 20 april werden we weer overspoeld met inbreng die uitsluitend groen betref. Over rood werd niet of nauwelijks gesproken, alleen als het minder, andere of het verplaatsen van de geplande woningen betref. De vliegbasis kreeg de bijnaam Parel van Vermeer. De PVV noemt het Hart van de Heuvelrug een huishouden van Jan Steen. De afgelopen jaren zijn meerdere oplossingen de revue gepasseerd: van een tanker die vanzelf tegen een kade zou lopen en vergaan of een vechtscheiding. Zoals bekend is de PVV niet blij met het verloop van het Hart van de Heuvelrug. Dat is zacht uitgedrukt. Ik noem alleen al het feit dat men zich pas in 2011 realiseerde dat het crisis was.

In de nu voorliggende, nieuwe overeenkomst is de rente weer op 0 gesteld en dat voor tien jaar lang. Soest en Zeist zullen hierover niet protesteren. De PVV pleit ervoor om in elk geval rente te berekenen, al is het maar 1%. Het argument van treasury met externe partijen is niet van toepassing op een project. Wil je het helemaal netjes doen, dan moet je eerst de afgesproken 4% verrekenen die over de afgelopen tien jaar was afgesproken en dan 1% over de komende overeenkomst. Het berekenen van een rentepercentage zorgt in elk geval voor een stok achter de deur en houdt de betrokkenen alert.

Nu de verrassing voor mijnheer Krol. Ondanks alle bezwaren zullen wij voor stemmen, zodat het realiseren van rood nu eindelijk van start kan gaan. Hopelijk wordt er tempo gemaakt nu het erop lijkt dat de huizenmarkt gaat aantrekken.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Noordenbos. Zij spreekt haar maidenspeech uit.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! De Vliegbasis Soesterberg was vroeger een heleboel herrie. Veel mensen in de provincie hebben daarvan wel eens last gehad. Toen is die vliegbasis gekocht door de provincie en daaraan hebben alle mensen in de provincie meebetaald. Het terrein moest schoongemaakt worden, want het was zwaar vervuild. Misschien liggen er zelfs nog wel NGE's. Dat kost weer een heleboel geld en daaraan betaalt dus weer iedereen mee. Nu is er een mooi, veelbelovend stuk natuur gekomen en zijn er een paar locaties gekomen om woningen te bouwen. Dan kan het toch niet zo zijn dat daar dan alleen de rijken en de nog rijkere mensen van gaan genieten? De SP mist in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst, net als de PvdA, de prikkel van de provincie voor sociale woningbouw. In de regio Utrecht is hieraan een groot en oplopend tekort. De gemiddelde wachttijd in de provincie Utrecht is zes jaar. Ook in de gemeenten Soest en Zeist is het een probleem voor mensen met een kleine beurs om een betaalbare woning te vinden, zowel in koop als in huur. De woningbouwcorporaties wachten voor het bouwen van nieuwe, betaalbare huur- en koopwoningen op prikkels van de gemeenten. Die gemeenten worden hierin nu tegengehouden door de verdienwensen van de provincie. Nu het toch over geld gaat: wat betekent het precies in euro's dat de financiële risico's van de projecten uiteindelijk bij de provincie liggen? Wij hebben de scholing voor het lezen van de begroting nog niet gehad. Wij vragen ons ook af hoe wij nu al grote besluiten kunnen nemen over uitgaven, als wij de jaarrekening van 2014 nog niet gezien hebben. We weten dus niet wat er over is of wat er tekort is. Ik heb begrepen dat Provinciale Staten het laatste woord hebben over hoe wij het geld gaan uitgeven in de voorjaarsnota. Om deze redenen stemt de SP nu tegen deze samenwerkingsovereenkomsten van Vliegbasis Soesterberg en Hart van de Heuvelrug. De SP-fractie is wel heel blij met onder meer het project Sterrenburg en natuurlijk met de mooie natuur die op veel plekken is ontstaan, met dank aan de samenwerking die er tot nu toe was. In de commissievergadering werd de natuur inderdaad vergeleken met een Vermeer. Nu schilderde Vermeer vooral rijtjeshuizen en interieurs. Met die vergelijking moeten wij misschien dus nog even wachten.

Stop met het schaken op de Heuvelrug. Misschien zit er nog een goede remise in. Daarna gaan wij aan de slag met onze kerntaken ten behoeve van alle mensen van deze mooie provincie Utrecht.

De VOORZITTER: Gefeliciteerd met uw maidenspeech.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst namens de fractie van GroenLinks complimenten voor het voorliggende besluit en de overeenkomst met de gemeenten Soest en

Zeist. We zijn blij dat het partnerschap met de gemeenten behouden is gebleven. We zijn er ook blij mee dat het risico deels gedeeld wordt en dat het grootste risico dat nog bij de provincie dreigt, is vertaald in zeggenschap over de projecten. Dank daarvoor dat dit met de gemeenten tot stand is gebracht.

De Vliegbasis Soesterberg is een groot succes. Het is schitterend. Ik kan inderdaad zeggen: Vliegveld Soesterberg blindheid; zo mooi is het daar. Als je op die grote asfaltvlakte staat, dan zie je niets anders meer dan die prachtige natuur. Je hoort alleen nog maar veldleeuweriken. Je hebt dan de onweerstaanbare drang om over dat hek te klimmen, ondanks dat je weet dat het niet mag, want je gaat die veldleeuweriken verstoren en dan gaan ze weg. Je wilt erheen om ze te zoeken, te knuffelen en tegen je aan te drukken. Mevrouw Broere heeft volledig gelijk: dat effect heeft de Vliegbasis Soesterberg. Het punt is wel dat er net op die plek in oorsprong woningen zijn gepland en dat het succes van de natuurontwikkeling zodanig is dat de fractie van GroenLinks toch wel denkt: dat is het plan geweest. Het is eigenlijk zo waardevol. Zouden we dat daar eigenlijk wel moeten hebben? Het antwoord is wat ons betreft dat het een unieke plek is om een woonmilieu te creëren. Dat kan ook naast de vliegbasis en dat gaat daar ook gebeuren, maar dat draagt niets bij aan de kosten van het project. Om het uiteindelijk financieel draaglijk te houden, lijkt er geen andere optie te zijn dan te blijven bij het oorspronkelijke plan. De moeite die wij daarmee hebben is dat je dan toch wel iets voor de eeuwigheid aan het vernietigen bent. Wij vragen de gedeputeerde dan ook of, ondanks dat het bestemmingsplan onherroepelijk is, hij in de samenwerking mogelijkheden ziet om in de regio andere locaties te vinden die dus niet al in grondexploitaties zitten en waar geen hoge verwervingskosten tegenover staan, maar waarbij wel een deel van de woningbouwopgave op de vliegbasis eventueel ontlast zou kunnen worden.

De tweede vraag is geïnspireerd door het voorstel van D66. Kunnen bij de aanbesteding van het deel dat dan wel wordt gebouwd toch ook punten gegeven worden die kunnen meetellen in de wijze waarop het plan goed is voor de aanwezige natuur in zijn inpassing en wellicht voor het behoud van de waarden die zich hebben ontwikkeld? Zijn er mogelijkheden om daarin zo te bouwen dat wij dat wat wij bouwen tegen een zo hoog mogelijke prijs wegzetten, zodat degenen die het geluk hebben dat zij daar mogen wonen daadwerkelijk de hoofdprijs betalen, zodanig dat er wellicht minder gebouwd hoeft te worden dan waarmee nu rekening wordt gehouden?

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Vindt de heer Bekkers echt dat zo'n plek dan ook alleen maar bereikbaar zou mogen zijn voor degenen die de hoofdprijs kunnen betalen?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In de vorige periode heeft de fractie van de PvdA geprobeerd haar imago groener te laten zijn dan dat van GroenLinks.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat is geen enkele moeite.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat is heel ad rem. In elk geval: op dit moment toont de PvdA zich toch wel weer een bouwpartij. Het gaat om het bouwen van woningen, ook al is er prachtige natuur. Ik kom zo op uw moties. Op dit moment ben ik echter bezig met het stellen van vragen over hoe wij zo veel mogelijk van wat zich aan natuur heeft ontwikkeld kunnen behouden.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Uw opmerking was dat als je op die plek wilt wonen, je dan toch de hoofdprijs zou moeten betalen en dat dat redelijk zou zijn. Misschien kunt u reageren op mijn vraag: vindt u dat dat een plek is waar je alleen mag wonen als je de hoofdprijs kunt betalen?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijn vraag aan de gedeputeerde is: welke mogelijkheden zijn er om voor de kavels die uitgegeven worden een zodanige prijs te krijgen dat er minder gebouwd hoeft te worden dan waarmee nu rekening wordt gehouden, waardoor er meer van die natuurwaarde behouden blijft? Dat is mijn vraag.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Ja dus, begrijp ik ...

De heer BEKKERS (GroenLinks): Ik heb er nog geen oordeel over. Ik ben alleen geïnteresseerd in de mogelijkheden daartoe.

Dan kom ik op uw moties, want die houden daar wel verband mee. De eerste motie gaat over de categorie vrije sector huur en goedkope koop. De vraag aan de gedeputeerde is of onze informatie correct is dat dat in dit gebied inderdaad een segment is dat van een grote toegevoegde waarde zou zijn in die woningmarkt. Wij hebben begrepen dat dat wel zo is en dat het een doorstroming teweeg zou brengen waardoor de sociale woningbouw elders in de kern weer beschikbaar kan komen, et cetera. Onze vraag is ook of de gedeputeerde problemen ziet met het exacte percentage van 20% of dat dit naar zijn inschatting accommodatiebaar is, dan wel of de motie beter uitvoerbaar wordt op het moment dat wij niet met een exact percentage werken, maar met een soort aanzienlijk aandeel daarin of onderdeel daarvan. Ten aanzien van de tweede motie is de vraag over het percentage dezelfde. Levert dit percentage van 10% een probleem op?

De VOORZITTER: Het woord is nu aan de heer Van Kranenburg. Hij spreekt zijn maidenspeech uit.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Een maidenspeech heeft ook enige voordelen, al is deze in mijn geval wat bijzonder. Ten eerste dit: voorheen hadden wij het goede gebruik om op de maandag te vergaderen. Als de vergadering dan vervelend lang begon te duren, dan greep ik eens links in mijn colbertje en rechts in mijn colbertje, in de hoop dat ik hetzelfde pak had aangetrokken als op de dag des Heeren, waarop ik het huis des Heeren had bezocht, op zoek naar mijn rolletje pepermunt. Als de preek namelijk zo goed was geweest, dan zou het rolletje waarschijnlijk onaanbroken zijn gebleven. Dames en heren, ik stel één ding vast: de pepermunt zou vanavond om 21.30 uur schoon op zijn geweest.

Ten tweede: ik wil ook even van de gelegenheid gebruik maken om collega De Kruijf publiek te feliciteren met zijn verkiezing. Ik wens u veel succes, veel wijsheid en veel inzicht om bepaalde dingen hier te helpen oplossen.

Dan ga ik nu over tot het onderwerp. Het is de gedeputeerde gelukt om partijen met grote belangen achter deze samenwerkingsovereenkomsten te krijgen. Die overeenkomsten leiden hopelijk tot de afronding van een groots project. Ik vind het namelijk echt groots. Het is een groots project voor groen, met een exploitatie die wij hopelijk in zwarte cijfers kunnen schrijven. Dat verdient op zichzelf een compliment. Ook zijn deze overeenkomsten, gezien de economische ontwikkelingen van de laatste jaren, de oorspronkelijke uitgangspunten bij de verwerving van de vliegbasis en het oorspronkelijke plan Hart van de Heuvelrug, logisch en consistent. De systematiek van de plannen, namelijk eerst het groen en dan het rood, hebben sommigen iets anders gekwalificeerd dan hoe ik dat doe, want ik vind het geweldig. Het groen is, zij het niet zo uitbundig als in oorsprong voorzien, wel gerealiseerd. Voor de balans moet het rood nu volgen. Niettemin stemt het de fractie van de ChristenUnie treurig dat de geplande woonwijk op de basis gepaard dreigt te gaan met het verlies van natuurwaarde. Zoals de zaken er nu echter voorstaan, ligt het bestemmingsplan er zoals het er ligt. Dat is ook een realiteit.

Wat de ChristenUnie betreft had thans de oplossing kunnen zijn – daarvan hebben wij de laatste tijd geen geheim gemaakt –: het afzien van het rood op die plek en wellicht het nemen van de kosten. In de kern van de zaak komt het erop neer of wij bereid zijn enkele tientallen miljoenen euro's verlies te nemen of zijn we dat niet? Daarvoor lijkt in de Staten geen meerderheid te bestaan, zoals in de afgelopen tijd is gebleken.

Ik houd het kort. Ik ben benieuwd naar de antwoorden van het college op de eerder door de andere fracties gestelde vragen, vooral die van GroenLinks.

Tot slot nog even dit: een huishouden van Jan Steen wil ik best aan de muur.

De VOORZITTER: Gefeliciteerd met uw maidenspeech.

Het woord is nu aan mevrouw Arissen. Ook zij spreekt haar maidenspeech uit.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Hart van de Heuvelrug werd bij de start van het project als een kans voor de natuur getypeerd. Met de uitvoering van de rode projecten zoals die nu gepland zijn voor de Vliegbasis Soesterberg is die kans voor de natuur echter voorgoed verkeken.

Vliegbasis Soesterberg ligt namelijk letterlijk midden in het Hart van de Heuvelrug en is dus essentieel voor het realiseren van twee ecologische corridors, natuurverbindingen, tussen het zuidelijke en noordelijke deel van de Heuvelrug. De ecologische waarde van de vliegbasis is dus zeer hoog en voor Nederlandse begrippen heel erg uniek.

De PvdD vindt het bizar dat een natuurgebied met een extreem hoge ecologische waarde wordt opgeofferd voor woningbouw voor the happy few, met 440 woningen in het duurdere segment, midden in de ecologische hoofdstructuur. De PvdD is absoluut geen voorstander van deze situatie. De natuur die wordt opgeofferd komt immers nooit meer terug. Het compenseren van deze natuurwaarde is onmogelijk. De woningbouw op en rond Vliegbasis Soesterberg zorgt ervoor dat de natuurwaarde ernstig geschaad wordt en dat het functioneren van de corridors in gevaar komt. De PvdD vindt dat de provincie de EHS juist moet versterken in plaats van willens en wetens afbreken. De Universiteit Wageningen gaat, zoals de insprekers tijdens de commissie RGW aankondigden, een uitgebreid ecologisch onderzoek doen. De PvdD is van mening dat er op de uitkomsten van dit onderzoek gewacht dient te worden, voordat er ook maar iets met dit gebied gebeurt. Wij verzoeken de gedeputeerde daarop een toezegging te doen en zijn uitspraak tijdens de RGW-commissie dat dit gebied een Vermeer is, recht te doen door de ondertekening uit te stellen tot de onderzoeksresultaten van Wageningen binnen zijn. Wij dienen daartoe de volgende motie in.

Motie M14 (PvdD): onderzoek vóór ondertekening.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 30 april 2015, ter bespreking van de Samenwerkingsovereenkomsten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg;

constaterende:

- dat Vliegbasis Soesterberg een unieke ecologische waarde heeft;
- dat de Wageningen Universiteit vanaf juni een drie maanden durend ecologisch onderzoek zal uitvoeren op Vliegbasis Soesterberg;

overwegende:

- dat het zeer onwenselijk is dat unieke ecologische waarden worden opgeofferd aan woningbouw;
- dat eenmaal verdwenen natuur niet meer terugkomt;
- dat ook omwonenden ervoor pleiten om de uitkomst van het onderzoek van Wageningen Universiteit af te wachten;

verzoeken het college van GS om:

de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomsten Hart van de Heuvelrug en Vliesbasis Soesterberg uit te stellen tot na het verschijnen van de resultaten van het ecologische onderzoek van Wageningen Universiteit.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dan de rood-groenbalans. Het idee dat de natuur niet uit belastinggeld betaald zo mogen worden, maar alleen uit opbrengsten van woningbouw getuigd volgens de PvdD van een fundamenteel onjuiste benadering. De natuur is namelijk geen luxe; deze is van levensbelang. Investerings in de natuur betalen zichzelf uit: er is sprake van een betere luchtkwaliteit, een hogere biodiversiteit, een gezonde leefomgeving en zo kunnen we nog wel even doorgaan. Dat terwijl de provincie slechts 6% van haar begroting aan natuur besteedt, versus 38% aan verkeer. Het is dus niet zo dat er geen geld is, maar het gaat erom of de provincie verstandige keuzes durft te maken voor de leefbaarheid van de provincie en de gezondheid van haar inwoners. Het liefst zou de PvdD daarom de hele rood-groenbalans willen schrappen uit dit project. Omdat het daarvoor echter jammer genoeg te laat is, pleiten wij ervoor om alleen nog bestemmingswijzigingen van rood naar groen toe te staan. Daarvoor dienen wij een amendement in.

Amendement A4 (PvdD): Rood naar groen doen, groen naar rood nooit.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 30 april 2015, ter bespreking en vaststelling van Samenwerkingsovereenkomsten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg;

overwegende:

- *dat Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg unieke natuurwaarden kennen;*
- *dat eenmaal verdwenen natuur nooit meer terugkomt;*
- *dat het niet wenselijk is dat er nog meer natuur aan woningbouw wordt opgeofferd;*

spreken als hun mening uit:

dat natuur een kerntaak is van de provincie en dat realisatie van natuur niet afhankelijk mag zijn van verdienmodellen;

besluiten:

in de Samenwerkingsovereenkomst Hart van de Heuvelrug 2015 de tekst onder artikel 10.1:

"De rood-groenbalans dient bij het in ontwikkeling nemen van projecten in acht te worden genomen, waarbij geldt dat de som van de oppervlakten gemoeid met bestemmingswijzigingen van "rood" naar "groen" ten minste gelijk moet zijn aan de som van de oppervlakten gemoeid met bestemmingswijzigingen van "groen" naar "rood".";

te wijzigen als volgt:

"De rood-groenbalans dient bij het in ontwikkeling nemen van projecten in acht te worden genomen, waarbij geldt dat er wel bestemmingswijzigingen van "rood" naar "groen" kunnen plaatsvinden, maar geen bestemmingswijzigingen van "groen" naar "rood"."

De VOORZITTER: Gefeliciteerd met uw maidenspeech.

De motie M14 en het amendement A4 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Ze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Ik geef nu het woord aan de heer P. van Leeuwen. U raadt het al: de heer Van Leeuwen spreekt zijn maidenspeech uit.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Vanavond spreken wij over een belangrijk onderwerp. We spreken ook over een kostbaar onderwerp; kostbaar in meer dan één opzicht. Kostbaar in financiële zin, maar ook kostbaar in de zin van de natuur. Teruggaand in de historie hebben wij wel eens anders tegen deze materie aangekeken. Ooit was er de angst dat dit project heel veel geld zou opleveren dat niet uitgegeven zou worden, oftewel: het rood zou gerealiseerd worden, maar het groen zou ver achterblijven. Dat was de stand van zaken in 2004. Hoe anders is het nu. Het feit dat de perspectieven door de tijd heen in financiële zin zo desastreus zijn gewijzigd, is een les voor ons allen. We hebben geen van allen voorzien dat een dusdanig ernstige crisis zo langdurig de woningbouw zou verlammen. Nogmaals, het is voor ons allen een les. Idealistische programma's voor het realiseren van natuur op basis van nog te verdienen geld, moeten met de grootst mogelijke voorzichtigheid worden bekeken en ingestoken. Er moet dus zo min mogelijk worden uitgegeven voordat het verdiend is. Liever nog eerst in de knip en dan pas uit de knip. Wij kijken hier dus anders tegenaan dan de fractie van de PvdA. Met deze kritische blik zal de SGP-fractie elk nog te realiseren project bekijken. Dit is voor ons dus een belangrijk uitgangspunt. Wij zullen wel bepaalde zekerheden van u verlangen.

Nu de overeenkomst. Het had beter gekund en ook slechter gekund. Het kon beter omdat de eventuele restrisico's, die hoog kunnen zijn, alleen voor rekening van de provincie komen en niet, zoals het hoort, voor rekening van alle partijen. Het plaatje lijkt nu wel redelijk sluitend, maar toch heeft de SGP de nodige vragen. De € 10.000.000 verdien capaciteit moet eerst maar eens gerealiseerd worden voordat wij gaan juichen. De deze week aangenomen motie in de gemeenteraad van Zeist houdt daarbij ook de mogelijkheid voor sociale woningbouw nog een beetje open. Daarnaast zitten veel woningbouwprojecten in letterlijke zin dicht op elkaar. Concurrentie is dus een wezenlijk risico. Als het gaat om de financiële risico's zullen wij het college dan ook zeer kritisch volgen. Ditzelfde geldt voor de steeds weer bijgestelde mastergrondexploitaties. Deze overeenkomst kon uiteindelijk echter ook slechter uitvallen. In 2004 is de grote weeffout gemaakt om geen afspraken te maken over de verdeling van

de financiële risico's. Begrijpelijk tegen de achtergrond van de al eerder besproken verwachtingen met betrekking tot de termijnen van de realisatie. Tegen die achtergrond is deze samenwerkingsovereenkomst een verbetering. Immers, alle partijen zijn er nu verantwoordelijk voor dat de gemaakte afspraken onverwijld worden nagekomen en gerealiseerd en de provincie kan ingrijpen wanneer dat niet gebeurt. Tegen de achtergrond van 2004 is deze overeenkomst dus ook zeker winst.

Eén belangrijk punt moet ik echter nog aan de orde stellen. Dat is voor de fractie van de SGP een harde en onbegrijpelijke noot. Om het woord noot maar eens in muziektermen op te vatten: voor ons is het een dissonant in het gehele verhaal. De Staten wordt gevraagd aan het college kenbaar te maken geen wensen en bedenkingen te hebben bij de genoemde plannen. Wij vinden dit een onbegrijpelijke vraag. Waarom zouden de Staten geen wensen en bedenkingen mogen houden bij een stuk, ook al stemt men in? Is dit niet in flagrante tegenstelling met de democratische vrijheid die een volksvertegenwoordiger per definitie heeft en moet hebben? Waarom moeten wij dit uitspreken en de gemeenteraden niet? Waarom is gewoon instemmen niet voldoende? Graag hoor ik hierop van de gedeputeerde een adequate reactie. Ik zie deze frase graag verwijderd van de rest van het beslispunt gekoppeld aan het woord instemmen. Wanneer dit niet duidelijk en tot tevredenheid stemmend wordt uitgelegd of wanneer deze frase niet verwijderd wordt, overwegen wij als fractie op dit punt tegen te stemmen. We hebben namelijk wel bedenkingen en wensen, samen te vatten in aarzelingen en het kritisch volgen. Waarom zouden wij die niet mogen blijven hebben? Graag een reactie van de gedeputeerde hierop. Behoudens deze kanttekening is dit voorstel de minst slechte variant. Wij zouden dus kunnen instemmen met de lijn van dit voorstel.

De VOORZITTER: Gefeliciteerd.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Als je dat allemaal zo hoort en je bent de laatste spreker, dan is dat soms goed en soms niet goed.

In eerste instantie haak ik even in op de motie van de PvdA. 50Plus heeft ook al opgemerkt tijdens de commissievergadering dat wij het toch wel zeer op prijs zouden stellen als een gedeelte van de woningen sociale woningen zou worden. Kort samengevat: wij zullen de motie van de PvdA in elk geval steunen.

GroenLinks ging voor 50Plus heel lang de goede kant op, maar toen ging het opeens over minder woningen, maar dan zo duur mogelijk. Het was een vraag, maar u hebt er wel over nagedacht, anders stelt u die vraag niet. Als het dan toch die kant op zal gaan, dan wil 50Plus in elk geval aan de gedeputeerde vragen of, als er alleen maar duurdere woningen gebouwd worden, als de motie het niet haalt en als het allemaal niet lukt, hij de vinger aan de pols wil blijven houden of er dan in elk geval levensloopbestendig wordt gebouwd. Het zullen dan inderdaad de rijkere zijn die deze woningen realiseren. De rijkere worden ook oud. De ouderen moeten tegenwoordig langer blijven wonen in hun eigen huis, zoals u weet, dus ook de rijkere. Graag dus levensloopbestendige woningen, want we hebben niet de illusie dat daar een busverbinding gaat komen. De woningen komen staan in een gebied waar helemaal niets is. Ze kunnen dan wel alle zorg inkopen en alles regelen. Wilt u dat dan in de gaten houden?

Een ander punt dat ik nog wil opmerken, is dat er inderdaad een onderzoek komt. Door insprekers in de commissievergadering is het verzoek gedaan om dat onderzoek door Wageningen te laten uitvoeren, met als vragen: wat is de schade, et cetera, voor de natuur? De PvdD heeft dit ook al opgemerkt. In de commissievergadering is al gezegd dat dit onderzoek drie maanden duurt. Wat maken die drie maanden nog uit op de looptijd van dit traject? Wij verzoeken ook te wachten op de gegevens van het onderzoek of dit project verstrekkende gevolgen heeft voor de natuur.

De VOORZITTER: Dit was de bijdrage van de Staten in de eerste termijn. Het woord is aan de gedeputeerde, de heer Krol.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Op dit tijdstip begin ik meestal aan mijn goede preek die, zoals een aantal fracties weet, bestaat uit drie punten. In mijn geval bestaat die vaak nog uit meer punten, maar ik zal de geachte nachtrust van de nieuwe Statenleden echter niet te veel op de

proef stellen, dus die laat ik achterwege, onder de voorwaarde dat ik van de heer Van Leeuwen dan in tweede termijn niet de kritiek krijg dat ik de preek over de wensen en bedenkingen achterwege heb gelaten. Ik ga daarop straks even in.

Hart van de Heuvelrug is een project, kort samengevat, waarin wij tien jaar geleden met elkaar geloofden dat het goed was dat wij natuur aanlegden, met aan de ene kant dat wij daarvoor voorfinancierden en dat wij dat ook nog moesten terugverdienen. Daarover kunnen fracties in deze Staten heel verschillend denken. Er zijn fracties die zeggen: "Hoezo, terugverdienen? Natuur aanleggen is een kerntaak van de provincie. We hoeven dat niet terug te verdienen." Ook zijn er fracties die zeggen: "Ga nu toch eindelijk eens terugverdienen zoals je tien jaar geleden met elkaar hebt afgesproken." In 2003/2004 is afgesproken dat wij dat zouden doen. In groot optimisme – een aantal van u heeft dat ook al gezegd – geloofden wij dat dat wel ongeveer goed zou komen. "Laten wij nu maar beginnen met het groen, het slopen van de bedrijfsgebouwen en het aanleggen van de ecoducten, want de rest van de wereld komt goed." Tot 2008. U weet dat het toen even niet goed was. Vorig jaar hebben wij een stevige correctie op het programma gemaakt. Dat noemen wij het afsprakenkader. In dat afsprakenkader hebben wij alleen maar gezegd: "De wereld is dramatisch veranderd. Hoe moeten we het programma voor de vliegbasis enerzijds en het Hart van de Heuvelrug anderzijds met elkaar verbinden en verknopen om ervoor te zorgen dat wat wij misschien nog kunnen verdienen op die vliegbasis bijdraagt aan de tekorten voor Hart van de Heuvelrug?" U heeft mij – niet u persoonlijk soms, maar wel de Staten van Utrecht – bij de vaststelling van het afsprakenkader gezegd: "Zorg er nu voor dat wat wij hier globaal hebben afgesproken, ook in een overeenkomst wordt vastgelegd met de beide partners, de gemeenten Soest en Zeist." Ik ben blij te constateren dat ons dat gelukt is. Ik ben ook blij te constateren dat de gemeenteraad van Zeist twee dagen geleden en de gemeenteraad van Soest vanavond op een iets ordentelijker tijdstip in ruime meerderheid hebben ingestemd met die nieuwe afspraken.

Het biedt ons namelijk twee dingen. We kennen elkaars verantwoordelijkheden. We weten wat de financiële risico's zijn. We weten wat er in de komende jaren moet gebeuren om het programma 'in control' te houden, zoals onze controllers dat zo graag noemen. Dat is nodig, daarover hoeft geen misverstand te bestaan. Het is nodig in dit programma en bij wat er in de komende jaren gebeurt, dat wij er stevig op blijven zitten. Daarom is de meest fundamentele afspraak misschien nog wel dat wij niet meer, zoals dat in het verleden gebeurde, als partners zeiden: "We hebben er nog eens over nagedacht. We doen het toch maar even iets anders. Oeps, dat kost weliswaar geld, maar dat geeft niet, want dat regelt de provincie wel." Nee, de afspraak is nu: wie eenzijdig nieuwe afspraken maakt, moet daarvoor ook de rekening betalen. Dat lijkt mij een heel ordentelijke afspraak. Dus Soest en dus Zeist kunnen als zij dat willen elke dag andere dingen doen op de Vliegbasis Soesterberg of in de rest van het project Hart van de Heuvelrug als zij dat willen. We hebben niet gezegd dat het niet mag. Het staat ook niet in de overeenkomst dat het niet mag. Er staat alleen dat als zij dat doen en er geen optimaal programma meer wordt gerealiseerd, maar men gaat bijvoorbeeld een minder optimaal programma realiseren, omdat men dat bijvoorbeeld om sociale redenen wenselijk vindt, dan mag dat uiteraard. Dan zult u echter zelf en met uw gemeenteraad bereid moeten zijn om daarvoor de financiële consequenties te dragen. Zo hoort het naar mijn opvatting ook te zijn. De gemeenteraden van Soest en Zeist beslissen op hun eigen grondgebied over het sociale programma dat zij, ook op de vliegbasis, maar ook in de rest van het Hart van de Heuvelrug, wensen te draaien. We hebben het veel over de vliegbasis, maar het gaat uiteindelijk natuurlijk om het hele programma. Op sommige plekken zijn daar wat goedkope woningen bij en op andere plekken is dat niet het geval.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag melden dat het nu 1 mei is. Dat vind ik wel aardig. Dit echter even terzijde.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer De Kruijf, dat is voor u wel iets belangrijker dan voor mij. Voor mij is het een gewone werkdag.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Dat kan ik mij nauwelijks voorstellen. Maar dit ook even terzijde. U benadrukt zo heel erg dat als gemeenten iets willen, zij dat mogen voor eigen rekening. U bent het echter toch met mij eens dat exact hetzelfde geldt voor de provincie?

De heer KROL (gedeputeerde): Ja. Voor de provincie geldt exact hetzelfde. Het is een wederzijdse overeenkomst die betekent dat op het moment dat de provincie unilateraal zou besluiten om te zeggen dat er sociale woningbouw in het programma moet, de provincie Utrecht bereid moet zijn de rekening daarvoor te dragen. Dat aanloopje neem ik even als ik een aantal moties daarover beoordeel.

Ik ga nu over tot de beantwoording van de respectievelijke vragen om ruim binnen de spreektijd te blijven. Ik had u even gedreigd om die volledig vol te maken, maar dat is misschien wat onaardig. Even nog naar het laatste punt. Het is dus een programma waarin in de komende jaren nog veel geld rondgaat en waarin nog veel risico's zitten en waaraan nog hard zal worden gewerkt. De kaders hebben wij nu goed met elkaar afgesproken. Het past ons dan ook vooral te kijken naar de vraag of dat afsprakenkader en de afspraken die wij daarbij gemaakt hebben en de afspraken die wij vanavond voor ons hebben liggen met elkaar kloppen. Daarom is het soms lastig om in te gaan op hoe het bestemmingsplan er uitziet. Het bestemmingsplan van de vliegbasis is onherroepelijk. Er is een bestemmingsplan gemaakt door Zeist en door Soest. Er is geprotesteerd bij de Raad van State. De Raad van State heeft daarover een oordeel uitgesproken. Het bestemmingsplan is klaar. Binnen dat kader kan er gewoon gerealiseerd worden. Daar gaan wij niet over. Daar gaat niemand meer over. Die realisatie kan gewoon plaatsvinden. Nogmaals, als je het anders wenst te doen, dan kan dat. Doe je dat echter eenzijdig, dan moet je daarvoor ook de rekening betalen.

De VVD-fractie sprak over de 380 hectare vliegbasis. Het is goed om dat ook nog te noemen. Mevrouw Ens, dank voor de complimenten die u heeft uitgesproken. Ik zeg daar wel bij dat wij in de afgelopen jaren met heel veel mensen, ook een aantal mensen die vanavond deze lange zit met mij meemaken, heel erg hard gewerkt hebben om dit voor elkaar te krijgen. Het is namelijk veel gemakkelijker om te zeilen met mooi weer en met de wind uit de goede hoek; in de afgelopen jaren was dat natuurlijk niet het geval. Ook in die samenwerking was dat moeilijk. Ik heb diep respect voor zowel de wethouder van de gemeente Zeist als voor die van de gemeente Soest, als voor mijn ondersteuning, zowel van het programma als vanuit de provincie, die in de afgelopen jaren echt nachten hebben gewerkt om dit op deze manier bij mij voor te leggen. Ik ben alleen maar degene die dan uiteindelijk ja of nee zegt. Daarvoor krijg je de 'credits' of je krijgt ervoor op je kop, maar er past wel enige bescheidenheid in mijn rol en bij de complimenten die daarbij gegeven zijn.

Het getal van 380 hectare van de vliegbasis werd genoemd. Overigens is de vliegbasis veel groter, want 120 hectare is in rijkshanden gebleven, 60 hectare voor het museum en 60 hectare voor Camp New Amsterdam. Van die 380 hectare wordt ongeveer 19 hectare bebouwd. Ik heb dit ook al in de commissievergadering gezegd: er ontstaat een natuur- en recreatiegebied van 360 hectare. Dat komt er gewoon bij. Daaraan hebben wij allemaal meebetaald, het gaat om belastinggeld. Daarvoor hebben wij allemaal ons best gedaan. U kunt er nu al lopen. U kunt al naar het museum toe gaan. Het overgrote deel is echter gewoon natuur. We gaan daar niet grootschalig asfalteren. Het asfalt hebben wij weggehaald. We gaan daar niet een heel grote woonwijk van 2000 woningen realiseren. In 2007 was dat ooit bedacht. Er komen op dit moment maximaal zo'n 335 woningen. Er staan 550 woningen genoemd in de overeenkomst die wij met het Rijk gesloten hebben. Als wij daar boven komen, moeten we nabetalen. Als we eronder blijven, mogen we het lekker zelf weten. In de plannen en in de rekensommen, zoals die nu in de grondexploitatie (grex) staan, wordt rekening gehouden met ongeveer 335 woningen. Ik kom daarop straks in mijn reactie op GroenLinks nog terug.

D66 vraagt hoe wij Provinciale Staten gaan informeren. Vaak en veel wat mij betreft, maar in elk geval bij de tussenrapportages, twee keer. Er is de grex, een keer per jaar. We hebben onze eigen planning en control, waarbij wij in de begroting en de jaarrekening ook over deze plannen spreken. Verder informeren wij u ook als er randvoorwaarden voor een concreet project spelen. Ik noem even een voorbeeld. Op een gegeven moment moeten wij iets beslissen over de locatie Dorrestein. Dan kom ik daarop bij u terug. Zo zijn er meerdere momenten per jaar waarop wij zullen en moeten rapporteren over dit grote programma. Ik heb u met betrekking tot dit programma graag dichtbij.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde sprak de wens uit dat ik dichterbij moet komen. Dat doe ik dan maar even op dit vroege tijdstip. Betreft die rapportage dan alle pro-

jecten of de projecten van de provincie, dus waarbij de provincie trekker is, aangezien wij ook invloed kunnen uitoefenen op de projecten van Zeist en Soest?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Uiteraard betreft die alle projecten, sowieso in de grexen. In de grex van Hart van de Heuvelrug en in de grex van de vliegbasis zit alles. De vliegbasis doen wij, maar in het Hart van de Heuvelrug zitten ook projecten die door anderen getrokken worden. Die rapporteren wij allemaal om te zien wat er gebeurt, omdat zij ook allemaal effect hebben op het financiële eindplaatje. Het gaat om het hele pakket. Ik rapporteer graag ook over het hele project, als dat uw vraag is.

De tweede vraag, die ook wel door GroenLinks beaamd is, ook in de commissievergadering, is dat wij straks moeten aanbesteden. Wij verkopen de natuurgrond uiteindelijk aan een natuurorganisatie. We houden de grond waarop gebouwd moet worden over. Die moet op een gegeven moment in een reguliere aanbesteding. In die aanbesteding, zo zegt u, zou het interessant zijn om de groene bebouwingsvorm, de innovatieve vorm van bebouwen, rekening houdend met het groen, zo zeg ik even in de richting van GroenLinks, maar ook wel rekening houdend met andere duurzaamheidscriteria, zoals voor energieneutrale woningen op die locatie, goed in te passen. Doe dat op een manier die past bij deze tijd. Dat zou echt een uitdaging van de aanbesteding moeten zijn. Ik heb u dat in de commissievergadering toegezegd. Ik doe dat opnieuw. Die plek verdient een dergelijke aanbesteding. Dat lijkt mij helder.

De CDA-fractie heeft een aantal opmerkingen gemaakt, maar geen concrete rechtstreekse vragen gesteld. Dank ook voor de opmerkingen die mevrouw Dorrestijn ook op dat punt gemaakt heeft.

De PvdA. Ik richt mij met name op de moties. Het punt bij de PvdA zit natuurlijk niet op het Hart van de Heuvelrug en op de vliegbasis, maar er zit al jaren een verschil van opinie tussen ons over de vraag waar je de kwantitatieve en kwalitatieve vragen over de volkshuisvesting in deze provincie bespreekt en regelt. Wij hebben er in de afgelopen jaren voor mijn gevoel in meerderheid in deze Staten voor gekozen om te sturen met ons ruimtelijk instrument. We zeggen waar het wel kan en waar het niet kan. Wij sturen echter niet op de volkshuisvestingsaspecten. Ik vind het fantastisch dat ik kan uitspreken dat mensen op alle plekken kunnen wonen. Ik vind echter dat de gemeente de eerste overheid is bij de vraag waar dat precies moet gebeuren en hoe zij dat precies wenst te verdelen. Dat is niet voor de provinciale overheid. Wij regelen de plek, wij regelen de ruimte, wij regelen de contour. We zeggen ook als het fout is. We zeggen dat men niet over de contouren heen mag; dan zeggen wij nee. Wij zeggen echter niet: "Als u nu over de contouren gaat met een sociale woning, dan vinden wij het goed en als u over de contouren gaat met een dure woning, dan vinden wij het niet goed". Nee, het mag of het mag niet. Wij toetsen ruimtelijk.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat klinkt niet onredelijk. Zo bedoel ik het ook niet. Het staat mij echter bij dat in eerdere plannen in diezelfde woonwijk er een andere verdeling qua woningtypen was. Dat is aangepast op grond van de financiële nood. Dat is wel degelijk een invloed geweest van de provincie. Dat lijkt mij echt aan de orde. Mijn vraag is: als die financiële nood er niet is of niet meer is, omdat wij voor onze rekening nemen om de woningtypen wat meer te variëren, welk bezwaar is er dan bij Soest of bij Zeist om dat gewoon te doen?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als wij zouden zeggen: "Beste gemeenten Zeist en Soest, hier heeft u" – laten wij dat getal dan maar noemen – "€ 4.000.000. Dat hebben wij ervoor over om een meer gedifferentieerd programma te draaien", dan denk ik niet dat dit binnen de gemeenten Zeist en Soest tot grote bezwaren zou leiden. Technisch gezien kan het. Ik heb ook niet gezegd dat uw moties onmogelijk of onuitvoerbaar zijn. Ik vind het echter wel ongewenst, om in een programma dat alleen maar dekkend te maken is door nog te verdienen geld op de vliegbasis naar het programma Hart van de Heuvelrug te brengen en dan vervolgens te constateren dat er nog een resttekort overblijft – laten wij er maar in algemene termen over spreken –, waarvoor wij in dit huis, ook als het gaat over de opbrengst van de vliegbasis, in de komende jaren nog een aantal stevige voorzieningen moeten treffen, als wij alles uit die vliegbasis hebben geknepen, ook als het gaat om de recreatieve

voorzieningen en de mogelijke verbinding tussen het museum en het station Den Dolder, dat wij extra kostenelementen, opbrengstverlagende elementen in het programma voor de vliegbasis gaan inbrengen, terwijl wij al die andere dingen, die wij eigenlijk ook allemaal willen, op dit moment nog niet eens kunnen uitvoeren, omdat er simpelweg geen geld voor is. Dat is er allemaal uitgeknepen en dat is allemaal wegbezuinigd, onder het motto: geen franje totdat wij weer geld verdiend hebben. Het woord ongepast is te zwaar, maar het is in elk geval niet gewenst.

Ik ga er gelijk maar een stapje dieper in. De gemeenteraden van Zeist en van Soest hebben expliciet besluiten genomen over dit onderwerp. Niet omdat wij ze dat gevraagd hebben, met het mes op de keel, zo van: u moet. Nee, zij hebben zelf geconstateerd dat zij op deze locatie vliegbasis en overigens niet op alle andere projecten van Hart van de Heuvelrug – voor Kontakt der Continenten wordt echt een gedifferentieerd programma gedraaid; dat is ook Hart van de Heuvelrug; Apollo Noord, om het maar even zo te noemen – gaan bouwen waar de markt en de samenleving het meest behoefte aan hebben. Dat kunnen ook duurdere huurwoningen zijn. Ik denk niet dat het verdienmodel en de grex het onmogelijk maken om woningen te realiseren die bijvoorbeeld € 1.000 of € 1.200 huur per maand opleveren. Dat kan ook een interessante categorie zijn. De gemeenten hebben echter wel uitgesproken dat zij inderdaad geen sociale huurwoningen op hun bouwlocaties gaan bouwen. Dat is hun goed recht geweest dat zij die keuze gemaakt hebben. Ze hebben dat willens en wetens gedaan. In de afgelopen week hebben zowel Zeist als Soest, ook vanavond, daarover gedebatteerd. Uiteindelijk hebben zij gezegd dat zij alleen maar de nieuwe afspraken maken. Zij stellen het bestemmingsplan niet vast en zij stellen hun volkshuisvestingsnota op dit moment niet vast. Zij stellen de nieuwe overeenkomst vast. Die overeenkomst deugt. Er is geen aanleiding om de keuzes die wij in ons volkshuisvestingsprogramma gemaakt hebben op dit moment los te laten.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kwam naar voren bij de opmerking van de gedeputeerde dat des provincie niet in de volkshuisvestingsafwegingen van de gemeenten wil gaan zitten. Dat is niet aan de orde, het is puur een financiële overweging. Als je kijkt naar de motie die in Zeist is aangenomen, dan wordt daarin de wens uitgesproken om vooral ook te kijken of het mogelijk is om een deeltje sociaal te bouwen. U kunt de motie lezen. Het is heel duidelijk. Er is dus niet zozeer een volkshuisvestingsoverweging geweest om daarvan af te zien, het is puur een kwestie van centen geweest. Dat is ook een legitieme afweging. Dat is een andersoortige afweging dan die waarmee u aanvankelijk begon.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik het dan iets nuanceren. Zeist heeft een motie aangenomen waarvan het onderwerp op zijn minst in de stuurgroep besproken moet worden. Dat doen we elke keer, dus dat kan. Daarmee is de uitkomst niet gegarandeerd. Het is ook niet zo van: ook al kost het de gemeente Zeist geld, dan doen we het toch. Nee, er staat dat het genoemd en besproken moet worden. Dan gaan we dat ook doen. U kent mijn geschiedenis en van Soest weet ik het iets beter. Soest heeft een bewuste keuze gemaakt en heeft gezegd: "Gezien het programma dat er in Soesterberg Noord staat en gezien wat wij in dit gebied willen, willen wij op deze locatie een andere volkshuisvestingsdifferentiatie hebben. Dat was dus niet omdat iemand haar dat vroeg en de rekening daarvoor bij de betreffende gemeente terechtkomt. Zij heeft gezegd, al in de vorige collegeperiode en het is nu bevestigd: "We willen daar gewoon een meer marktconform programma draaien". Dan vind ik het niet gepast dat wij hier zouden zeggen: "Dat kunt u wel vinden, beste gemeenteraad van Soest, maar daar hebben wij even niets mee te maken. Wij vinden dat u dat toch anders moet doen." Nee, dat vind dit college niet. Uw motie vraagt het anders. Daarop zal ik straks verder inhoudelijk reageren.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In dit verband is mijn vraag of de toezegging die u net heeft gedaan om tot maximalisatie op groen en duurzaam te komen bij de aanbesteding, afhankelijk van marktontwikkeling natuurlijk, zou kunnen inhouden dat het benodigde bedrag als het ware kan worden gerealiseerd met minder woningen, waardoor de facto er dus meer oppervlakte van het natuurgebied beschikbaar blijft, anders dan nu in het onherroepelijke bestemmingsplan bebouwd zou kunnen worden.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is zeer wel mogelijk. We hebben natuurlijk een optimalisatie gerekend en we hebben gekeken naar de huidige stand van zaken. Dat zijn die

335 woningen die nu in de grex zitten. Het is natuurlijk niet ondenkbaar dat in de aanbesteding en in andere invullingen van het gebied het er ook minder zouden kunnen zijn. Als u vraagt of dat wel gewenst is – die vraag ligt volgens mij onder uw vraag –, dan is dat gezien de kwaliteit van het gebied het geval. Ik heb hierover een andere opvatting dan de heer De Kruijf. Ik vind dat je het optimum moet zoeken in de ruimtelijke kwaliteit van dit gebied en het feit dat wij een afspraak hebben om terug te verdienen. Als wij er 550 konden realiseren, dan zijn wij nu terechtgekomen in een realistisch plaatje met 335 woningen. Als je met een optimalisatie op groen, inpassing en duurzaam dat aantal nog lager zou kunnen krijgen, terwijl je tegelijkertijd dat voor elkaar zou kunnen krijgen, dan is dat een plus op het programma. Er moet namelijk gewoon geld verdiend worden, beste vrienden. Dat moet wel gebeuren. Daarmee is het antwoord op uw vraag: ja.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Dus uw toezegging die u eerder deed, kan dus ook inhouden dat de € 28.000.000 die nodig is voor de grondexploitatie uit de aanbesteding rolt, terwijl een deel van het gebied niet bebouwd wordt en geen privéterrein wordt, maar als het ware wordt toegevoegd aan het deel dat als natuur wordt overgedragen. Dan praat ik over een heel gunstig scenario.

De heer KROL (gedeputeerde): Dat zou kunnen, als het ons lukt om die € 28.000.000 terug te verdienen met een kleiner areaal en met bijvoorbeeld minder woningen, dan is dat prachtig. U weet wie uiteindelijk de plus krijgt. Het zou nog wel iets aangenamer zijn als wij over een paar jaar zouden mogen constateren dat het ons gelukt is om geen € 28.000.000, maar iets meer terug te verdienen op deze locatie. Het geeft ons namelijk twee mogelijkheden: het afdekken van de risico's die verder in het traject er nog wel degelijk zitten, alsmede om een aantal elementen die wij belangrijk vinden en die u ook belangrijk vindt voor het beheer, de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van dit gebied, misschien ook nog te realiseren. Dat zal nog wel even heel spannend zijn of je die twee dingen bij elkaar zou kunnen brengen. Ik snap uw vraag echter. Het optimaliseren op sociaal gebied heeft een negatief effect, want dan zul je veel meer moeten realiseren ten aanzien van de natuureffecten. Als je optimaliseert op kwaliteit en op de vraag van de markt, dan zou de impact op de natuur wel eens veel kleiner kunnen zijn. Dat ondersteunt uw redenering zoals u die in eerste termijn heeft neergelegd.

Ik ga even terug naar de twee moties van de PvdA. Hoewel ik de inbreng van de PvdA op dit punt van de volkshuisvesting in deze provincie altijd consistent vind, heb ik geprobeerd duidelijk te maken dat de consequenties van de moties M12 en M13 zijn dat wij enerzijds in strijd handelen met de afspraken die wij zelf gemaakt hebben om niet te interveniëren in volkshuisvestingsafspraken die door gemeenten zelf worden gemaakt. Ik vind het op zich echter sympathiek dat u daarin consistent en helder bent. Ten tweede moeten wij de financiële consequenties daarvan voor onze rekening nemen. Ik stel u dat niet voor.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als dat laatste aspect, het financiële aspect, minder zou spelen, dan zou een deel van het bezwaar wegvallen. Begrijp ik dat goed?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, ongetwijfeld, maar dan zou mijn principiële punt wel overeind blijven dat de provincie niet stuurt op volkshuisvesting, maar op ruimtelijke ordening en ruimtelijke kwaliteit. Dat blijft overeind.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Dan kom ik even terug op de motie in Zeist, waarin gevraagd wordt om het in te brengen in de stuurgroep. Dat is exact de formulering die wij hebben gekozen. In Zeist wordt er blijkbaar anders over gedacht. Wij interveniëren niet in wat er in Zeist gebeurt. Wij hebben het zelf uitgesproken.

De heer KROL (gedeputeerde): Dat vind ik echter nog wel een verschil. Als de gemeenteraad van Zeist zelf zegt dat de raad er nog wel eens over wil nadenken welk type woningen men daar wil bouwen en of zij het er nog eens met de partners over moet hebben. Dat is in mijn redeneringslijn meer juist dan wanneer wij dat over Soest en Zeist zouden zeggen. Dat is een principieel verschil. De Staten van Utrecht past naar mijn mening een terughoudender opvatting over het volkshuisvestingsprogramma van de gemeenten Zeist en Soest dan dat het de gemeenten Zeist en Soest zelf past. Het is hun be-

voegdheid en hun aangelegen kwestie om daarover een opvatting te hebben. Het past ons minder om dat te doen. Overigens is de motie in Zeist wel aangenomen en is de motie in Soest niet aangenomen. De wethouder van Zeist zal in de stuurgroep doen wat de motie vraagt, namelijk om dit vraagstuk in te brengen. Dat inbrengen gaat door de gemeente Zeist – zo hoort het ook – in elk geval nog gebeuren.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Dat is precies hetgeen wij vragen, namelijk om het in te brengen in de stuurgroep.

De heer KROL (gedeputeerde): Dat wordt dus al gedaan. Dan is die motie dus overbodig. Als dat uw redenering is, is het een overbodige motie.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Nee, mijn opmerking betrof uw opmerking – om het maar even ingewikkeld te maken – dat wij vooral niet zouden moeten interveniëren in wat gemeenten willen. Ik zeg dus dat wij dat niet doen. Wij brengen het in in de stuurgroep. We praten er gewoon over.

De heer KROL (gedeputeerde): Nee, maar als mijn opvatting klopt dat dit een kwestie is die op gemeentelijk niveau bediscussieerd en besloten moet worden, dan past het de gemeente om dit vraagstuk op stuurgroepniveau te agenderen. Dan past het ons niet om dat nog een keer te vragen, want dan is het dubbelop gevraagd. Het punt wordt dan namelijk al geagendeerd. Dan zou het zuiverder zijn als wij zeggen dat wij dit aan de gemeenten overlaten om hierover een opvatting te hebben. Dan hoeft deze motie dus niet ingediend en besproken te worden. Het wordt namelijk toch al besproken.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dan zou de formulering moeten zijn: "steun te geven aan de inbreng van de gemeente Zeist in de stuurgroep", enzovoort.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De gemeente Zeist gaat zelf over haar volkshuisvestingsprogramma. Nu zij toch al besloten heeft dit punt te bespreken in de stuurgroep, is de motie M12 in de ogen van deze gedeputeerde overbodig. Het spijt me.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een keer opgebeld naar Portaal in Soesterberg. Ik heb toen gevraagd: "Hoe lang duurt het voordat ik een goedkope huurwoning zou kunnen krijgen in Soesterberg?" Toen zei die mevrouw: "Staat u nog niet ingeschreven?" Ik zei: "Nee, nog niet". Toen zei ze: "Dan moet u dat onmiddellijk gaan doen. U hebt namelijk een groot probleem, want er is een tekort aan sociale huurwoningen in Soesterberg." Ik vind dat de provincie heel goed met alle kantoorpanden ingrijpt in de provincie en in wat gemeenten belangrijk vinden. Dan zegt de provincie: "Nee, wij gaan daarop een groot beleid voeren om het algemeen belang te dienen." Voor sociale woningbouw vind ik het niet meer van deze tijd om te zeggen dat dit niet is wat de mensen willen, dat het niet is wat de markt wil en dat sociale woningbouw er alleen maar bij kan als wij een beetje geld over hebben. Ik vind dat de provincie hierin ook haar verantwoordelijkheid moet nemen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarvoor geldt dezelfde redenering als die ik richting de PvdA heb uitgesproken. Ik vind dat dat niet zo is. Ook in de afspraken van het coalitieakkoord van de afgelopen vier jaar vond men niet dat wij het op die manier zouden moeten doen. We moeten maar weer afwachten hoe de nieuwe afspraken op dit punt luiden. Als je in Soest een woning wilt, dan moet je je inderdaad inschrijven. Dan wordt er vervolgens een systeem gehanteerd waarbij de inschrijvingsduur niet telt. Je krijgt soms na een week een woning, soms na een jaar en soms na een paar jaar. Het bekende Delfts model – zo heette het nog toen ik daar bestuurde – betekent dat je je alleen maar hoeft in te schrijven en dat je uit de hoge hoed komt als je aan de criteria voldoet. Dat betekent dat sommige mensen heel snel een huis hebben en andere mensen er relatief lang op moeten wachten. Dat betekent overigens niet dat er geen probleem is met de sociale woningbouw. Dat is er in Soest, in Zeist, in de hele provincie, op allerlei plekken. Dat ontken ik niet. Je moet je echter afvragen of het voor wat wij, ook u, in de commissievergaderingen nog zo'n bijzonder gebied vonden en waarvan een aantal van u zelfs zei dat je daar helemaal niets moet doen, het nu het meest logisch is om een heel intensief programma van sociale woningbouw, met veel woningen dicht op elkaar, op kleine kavels, te maken op zo'n plek, of dat je dat doet op de binnenstedelijke locaties, die je goedkoper hebt

weten te verwerven en die geen negatief effect op de natuur en de EHS hebben. Dan is het mijn keuze en die van het college om dat op de plekken te doen die daarvoor veel beter geschikt zijn. Ik zie dat de gemeenten Soest als Zeist op die locaties ook echt hun stinkende best doen om ook daar een sociaal programma te realiseren. Zij hebben zelf gezegd dat op die plek van de vliegbasis echt een ander type programma moet worden gerealiseerd. Dat is een eigen keuze; een verstandige keuze.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mijn idee is om het te mixen. Natuurlijk moet je de grote huizen en de grote tuinen heel duur verkopen; die huizen moeten er ook komen. Er moet echter ook een aantal kleinere woningen komen, sociale woningen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat dogma deel ik niet. Ik snap dat u dat inbrengt, ik respecteer ook dat u dat inbrengt, maar dat dogma deel ik niet. In Soesterberg worden op allerlei plekken ook dat soort woningen gebouwd. Misschien nooit genoeg naar de vraag die op dat punt bestaat. Ze hoeven echter niet per se te worden gebouwd op wat u en uw collega-statenleden in de commissievergadering een Vermeer noemden.

Ik ga naar de PVV. Ik ben een beetje verbijsterd. Ik heb achter de tafel gezegd: "Wat zou er in het voorstel zitten waarop ik niet goed gelet heb?" Mevrouw Broere zei aan het einde van haar betoog dat de PVV, ondanks alle grote zorgen die haar fractie over het programma heeft, toch voor gaat stemmen. Toen zei ik tegen mijn collega's: "Er moet iets niet goed gegaan zijn in dit programma." Dat is eigenlijk onaardig van mij. U was namelijk altijd de meest zware criticaster van dit programma. Nu zegt u dat het wel in alle omstandigheden een betere afspraak is. Daardoor was ik een beetje van mijn apropos gebracht. Ik zeg wel dat ik de rentetoerekening waarover u spreekt wel snap, maar als u rente toerekent op een programma met een tekort, dan wordt het tekort groter en wij dragen het tekort. Misschien kunt u daarover in uw tweede termijn nog iets zeggen. Die stok achter de deur zit nu al voldoende in de afspraken verwerkt. Als u zegt dat er een stok achter de deur moet, dan kan ik u zeggen dat er echt al een grote stok achter de deur zit. We moeten nu echt zonder dralen met de rode opgave beginnen. Alle natuur is gedaan. Vanaf de komende jaren, of wij het nu leuk vinden of niet, is het een rood programma. Er moet gebouwd worden, er moet verdiend worden, er moeten opbrengsten gerealiseerd worden, of wij dat nu leuk vinden of niet. Die opbrengst moet nu gewoon gerealiseerd worden. Dat hebben wij met elkaar afgesproken en daarvoor gaan wij in de komende jaren vechten. Die stok zit er voor mijn gevoel goed in.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb toch begrepen dat in elk geval er in eerste instantie nog aandacht voor is om alle groene projecten af te maken. Misschien bent u ook een beetje kleurenblind, maar wij gaan alleen maar voor stemmen omdat wij ook willen dat het van start gaat, het liefst met een kleine rente, zoals normaal is, ook al doe je aan schatkistparkeren.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voor de goede orde: de groene projecten zo goed als klaar. Het moet nu dus echt gaan over de rode projecten. Dat ben ik met u eens. Ik heb een antwoord gegeven op uw voorstel over de rente. Daarover denkt u anders. Daarmee loopt het project verder van ons weg en wordt het ingewikkelder om het te realiseren. Die rente ziet er dan wel leuk uit, maar dan hebben wij het geld zelf uitgegeven en gaan wij rente aan onszelf rekenen. Die zetten we aan de treasury kant neer. Dan komt er rente binnen en vervolgens loopt het tekort op het programma, waarvoor wij dan weer verantwoordelijk zijn, weer op. Het is wel creatief, maar het levert ons uiteindelijk geen voordeel op.

Op de volkshuisvestingsvragen van de SP-fractie heb ik al voldoende geantwoord. Ten aanzien van de risico's ga ik mijn antwoord nog eens herhalen, vanwege mijn optimistische natuur, zoals die wel eens genoemd wordt. Er zitten nog grote risico's in het programma, met name op het punt of wij op die vliegbasis het geld gaan verdienen dat wij denken te verdienen. Dat weet niemand zeker. Daarvoor moeten wij keihard werken. Daarvoor moet in de komende jaren maximale aandacht bestaan. Ik zal nooit in deze statenzaal zeggen dat daarbij geen risico's gelopen worden. Die zijn er wel. Onze accountants zien die risico's ook. Daarom reserveren wij en moeten wij heel erg ons best doen om het voor elkaar te krijgen.

De heer Bekkers zei dat er verstandig moet worden omgegaan met de plek. Hij vroeg met name om groen en duurzaam aan te besteden. Daarop heb ik volgens mij al een toezegging gedaan. U heeft ook nog gevraagd naar andere plekken. Laat ik het in algemene zin zeggen: op verzoek van een aantal insprekers, maar ook op een aantal verzoeken van u, hebben wij een rekenexercitievoorbeld ter inzage gelegd. Daarin staat: stel nu dat je op bijvoorbeeld Kamp van Zeist – die locatie kan ik rustig noemen – die woningbouwopgave van de vliegbasis zou willen doen, wat gebeurt er dan? Dan is het dus op de vliegbasis –X voor wat betreft datgene wat je op de vliegbasis zou kunnen verdienen. Dan moet je aankopen van het Rijk het Kamp van Zeist. Dat kost dan Y. Dan moet je daarop vervolgens nog zo veel woningen realiseren om de opbrengst van het bedrag dat wij zouden kunnen verdienen terug te halen. Dat halen we er niet uit. Andere plekken, waarin wij die opbrengst zouden kunnen realiseren, zijn op dit moment dus niet te voorzien. Dat is best lastig, want ik weet precies hoe het werkt. We hadden altijd gedacht daar veel huizen te bouwen. Inmiddels doen wij dat een paar jaar niet. We kijken daar rond en iedereen denkt: "Het is hier best wel mooi, waarom zouden wij het nog doen?" Dat is een heel logische reflex. We hebben het terrein echter gekocht met de afspraak om er huizen te bouwen, we hebben een bestemmingsplan gemaakt met de afspraak om er huizen te bouwen. Ja, wij zullen dat zo zorgvuldig doen dat de kwaliteiten die het gebied zeker heeft daaronder niet lijden.

De ChristenUnie noemde de grote risico's. De heer Van Kranenburg heeft ook een aantal andere behartenswaardige dingen gezegd. Er zitten zeker risico's in het programma. Dat heb ik aangegeven.

De PvdD vraagt om te wachten op het onderzoek, alvorens wordt getekend. In de commissievergadering heb ik geprobeerd om het uit te leggen. We tekenen onze nieuwe afspraken. Die regelen het onderlinge verkeer. Die regelen hoe wij samen met de financiën omgaan. Ze regelen echter niet datgene waarover u de meeste zorgen hebt, namelijk dat daar huizen gebouwd worden. Dat hebben wij namelijk al geregeld en dat is juridisch gezien onomkeerbaar. Het niet tekenen van deze overeenkomst helpt dus niet voor wat u het meest vervelend vindt, namelijk dat er huizen gebouwd worden. Daar is niets meer aan te doen. Het wachten op het onderzoek helpt dus niet voor het vraagstuk waarover u zich het meeste zorgen maakt.

Dan reageer ik op de amendering. Ik heb hier het amendement A4, "Rood naar groen doen, groen naar rood nooit" met de nieuwe tekst. In mijn preek die ik niet gehouden heb, maar die ik normaal gesproken wel houd bij dit programma, zeg ik altijd dat dit programma op twee pijlers rust. Pijler 1 is dat wij terugverdienen wat wij aan groen hebben uitgegeven. Dat is de financiële afspraak. Pijler 2 is dat groen aan het einde van dit programma wint. Dat is de rood-groenbalans. Daaraan moeten wij elkaar houden. Dat werkt ook. We zien dat groen in het programma wint van rood als het programma klaar is. Er is meer natuur gerealiseerd dan wat er aan woningbouw gerealiseerd wordt. Er is meer asfalt weggehaald en er zijn meer bedrijventerreinen opgeruimd, er zijn chemische fabrieken weggehaald, zoals het Kodak-terrein, dan dat wij nieuwe hebben aangelegd. Rood heeft niet gewonnen; groen heeft gewonnen. Het verzoek in uw amendement is dus nu al het geval. Er mag nooit meer iets van rood naar groen? Nee, de essentie is dat wij op een aantal plekken die nu nog groen zijn wel iets gaan realiseren, maar wij doen dat binnen de afspraken over financiën en de rood-groenbalans. In dat kader ontraad ik het amendement.

De SGP noemde de grex. Wij maken elk jaar een nieuwe grondexploitatie. Die sturen we ook aan u, zodat u ook de gelegenheid hebt te kijken wat wij aan het doen zijn, mijnheer Van Leeuwen, en ook omdat wij dan soms nieuwe inzichten hebben. Soms verandert de wereld en dan is het ook goed om te zien wat er verandert.

De tweede opmerking van de SGP gaat over de wensen en bedenkingen. Dat is wel een goed punt. Dit is een zogenaamde privaatrechtelijke overeenkomst. Als je naar de essentie van de Provinciewet kijkt, dan kan het college zelf die overeenkomst aangaan met partners. Dat vinden wij bij zo'n programma natuurlijk niet geschikt. Daarom is de formulering zoals die is. De Staten kunnen instemmen of instemmen met bedenkingen. Zij kunnen hun wensen en bedenkingen kenbaar maken aan het college, alvorens het college mag tekenen. Dat is de juridische formulering die eronder ligt. Het geeft u dus de volle vrijheid om over elk punt te zeggen wat u goed en niet goed vindt. Dat hebben alle fracties van-

avond uitgebreid gedaan. Dat moeten het college en de gedeputeerden meenemen om uiteindelijk wel of niet deze overeenkomst te kunnen tekenen. Daar komt de term "u mag uw wensen en bedenkingen kenbaar maken" vandaan. Als democratisch orgaan mag u altijd uw wensen, bedenkingen, opmerkingen, kanttekeningen, moties en amendementen kenbaar maken. Daar heeft u volledig gelijk in. Het is een formulering die uit onze juridische koker komt, omdat dit een overeenkomst betreft. Dan is de verhouding zo dat GS tekent en dat PS hun opvattingen daarover aan GS bekendmaken.

Tot slot 50Plus. Mevrouw Hoek noemde de wens om vooral levensloopbestendig te bouwen. Daarvoor geldt een beetje hetzelfde. De gemeenten zijn heel verstandig. Als je tegenwoordig woningen bouwt, dan doe je dat niet alleen door rekening te houden met de markt, maar ook door er rekening mee te houden dat mensen er tegenwoordig veel langer in moeten wonen. Ik ga ervan uit dat de woningen op die manier gerealiseerd worden.

De VOORZITTER: Ik heb het gevoel dat wij zouden kunnen overgaan tot stemming.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou graag nog een opmerking maken. De onwil van deze gedeputeerde om ook op heel mooie plekken betaalbare woningen te bouwen is overduidelijk. Daarover gaan wij nu niet verder in discussie. Hij gebruikt daarvoor echter twee argumenten die ik wel wil becommentariëren. Ten eerste: het geeft geen pas om ons te bemoeien met de volkshuisvestingsoverwegingen van de gemeenten. Als je kijkt naar de motie die unaniem is aangenomen in Zeist, dan is dat argument maar beperkt valide. Dan blijft nog het argument dat het financiële consequenties heeft die hij onverantwoord vindt. Daar kun je op verschillende manieren tegenaan kijken. Daar heb ik wel begrip voor. Daarom dien ik een laatste motie in, waarbij dat argument volgens mij van tafel is en waarin wij ons volledig aansluiten bij datgene wat in Zeist is gebeurd, passend binnen de financiële mogelijkheden en niet daarbuiten gaand, maar toch kijkend naar mogelijkheden om de mogelijkheid van de bouw van betaalbare sociale woningbouw in te brengen in de stuurgroep.

Motie M15 (PvdA): realiseren goedkope woningen in project Vliegbasis Soesterberg.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 30 april 2015, ter bespreking van het staten-voorstel grondexploitatie haalbaarheidsberekening Vliegbasis Soesterberg;

constaterende:

- *dat in de plannen voor Vliegbasis Soesterberg op dit moment volstaan wordt met een bouwprogramma van middeldure en dure woningen;*
- *dat in de regio Utrecht de wachtlijsten voor goedkope woningen oplopen door een gebrek aan dat type woningen;*
- *dat de grondexploitaties van de projecten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg een positief beeld schetsen en tonen dat de woningmarkt in Utrecht zich aan het herstellen is;*
- *dat dit herstel van de Utrechtse woningmarkt bevestigd wordt in het rapport 'Economie Utrecht komt op stoom' van het ING Economisch bureau van april 2015;*

overwegende:

- *dat er op dit moment geen financiële en inhoudelijke redenen zijn om bij meevallende opbrengsten en kosten van het project Vliegbasis Soesterberg (bij een verder aantrekkende woningmarkt) ook niet het aantal goedkope woningen te doen toenemen;*
- *dat de provincie Utrecht voorstander is van sterke, veelzijdige woonwijken met een gevarieerde woningsamenstelling ;*
- *dat het moeilijk uit te leggen zal zijn aan woningzoekenden dat bij een aantrekkende huizenmarkt geen sprake is van de bouw van extra goedkope woningen in het project Vliegbasis Soesterberg;*

verzoeken het college:

in te brengen in de stuurgroep: het realiseren van ten minste 10% goedkope woningen binnen het project Vliegbasis Soesterberg, als de opbrengsten en kosten van dit project de komende jaren meevallen en dit dus financieel mogelijk maken.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M15 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag betreft iets wat ik tijdens de interruptie als vanzelfsprekend aannam, maar waarvoor geldt dat het misschien wel verstandig is dit expliciet te maken. Dank aan de gedeputeerde voor de toezegging om in te zetten op optimalisatie van het resultaat voor de natuurwaarden. De fractie van GroenLinks zou het op prijs stellen als op het moment dat zich de situatie voordoet dat er gesproken kan worden over een deel dat naar de recreatieve voorzieningen gaat en over een deel dat naar de risicoafdekking gaat en over de vraag of er een deel kan worden vrijgespeeld voor de natuur, dit met PS wordt gedeeld, zodat wij met elkaar in gesprek kunnen gaan over wat dan een verstandige keuze is. Het lijkt mij dat dat in de cyclus rond het Hart van de Heuvelrug vanzelf plaatsvindt, maar dat het beter is dat wij dit expliciet maken, zodat wij niet eens voor een voldongen feit worden gesteld.

Bij de vraag van de heer De Kruijf van daarnet constateer ik dat voor GroenLinks de spanning tussen groen en sociaal in de naam is beklonken, maar dat op de Dag van de Arbeid op de Parel van Soesterberg, zoals gedeputeerde Krol, vandaag al zei, het groen wint.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De griffie zegt tegen mij: "Kun je niet wat langer praten, want wij moeten nieuwe stemmingslijsten laten printen." Overigens met dank aan de PvdA die een motie heeft ingediend. Dat mag in deze democratie altijd. Ik ga echter toch niet voldoen aan dat verzoek, mijnheer Graafhuis, want dan krijg ik in deze nieuwe Staten de naam dat ik te vaak, te veel en te graag praat. Dat was in de oude Staten al een beetje een issue en dat ga ik nu dus proberen te voorkomen.

GroenLinks stelde een vraag. Op enig moment moeten wij tot een aanbesteding komen. De randvoorwaarden, de effecten en de uitkomst van die aanbesteding moeten en zullen uiteraard met Provinciale Staten worden besproken. Het is een majeur project. De provincie is de risicodrager voor de plus en min ten aanzien van de bedragen. U gaat over het budget. Het project loopt al tien jaar. Het is ondenkbaar dat welke portefeuillehouder dan ook in de komende jaren dat niet uitgebreid met u zal bespreken. Die harde toezegging geldt ook voor mijn opvolgers.

De VOORZITTER: Daarmee beëindigen wij de discussie over dit onderwerp. Over een minuut worden de nieuwe stemmingslijsten rondgedeeld. De motie komt er ook nog aan. Ik schors daarom voor enkele minuten.

Schorsing van 00.42 uur tot 00.54 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Stemverklaringen.

De VOORZITTER: Ik ga de fracties langs en ik vraag of u behoefte heeft aan een stemverklaring.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het CDA wil graag een stemverklaring afleggen bij motie M10 over de HDSR. Het CDA onderschrijft de redenering van de gedeputeerde dat in dit geval het horizontale toezicht leidend is. Zoals we tijdens het debat in de commissie BEM al hebben aangegeven, kunnen wij ons voorstellen dat wij in de toekomst nog een keer kijken naar de vorm waarin wij dit soort toezicht gieten.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben eens temverklaring bij motie M11. Ja, de resultaatverplichting is er. Er worden resultaten geleverd. Daarop wordt afgerekend en daarop wordt verantwoord. De motie is overbodig. Wij steunen die motie daarom niet. Ten aanzien van de moties M12, M13 en M15 kiest GroenLinks op de Dag van de Arbeid voor maximalisatie van groen op Vliegbasis Soesterberg.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij de moties M12, M13 en M15. Zij hebben inhoudelijk wel onze sympathie, maar op deze onderwerpen wil de ChristenUnie niet treden in de gemeentelijke autonomie van Soest en Zeist. Wij zullen daarom tegenstemmen.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat om motie M10 van de PVV. De PvdD is het eens met het standpunt van de PVV en de ChristenUnie dat een onafhankelijk extern onderzoek omtrent de handelingen van het waterschapsbestuur van HDSR gewenst is. Wij sluiten ons aan bij de opmerking van de SP over de gerede twijfel. De PvdD zal de motie ondersteunen.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Mijn stemverklaring gaat niet over de moties, maar over het besluit van het Hart van de Heuvelrug. Het antwoord van de gedeputeerde betreffende 'geen wensen of bedenkingen' hield voor mij in dat wij niet beperkt worden om op welk moment dan ook onze mening duidelijk te maken. Dat heeft ons over de streep getrokken.

Stemming.

De VOORZITTER: We gaan stemmen. Ik noem alle fracties weer op bij alle voorstellen. Wij hebben de leden in interne en externe gremia al bij acclamatie benoemd. Over motie M9 hebben wij gestemd bij de betreffende interpellatie. De motie is verworpen.

Provinciale Staten verwerpen motie M10. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PVV, SP, ChristenUnie en PvdD.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Wijziging Algemene Subsidieverordening naar aanleiding van transitie BRU, PS2015BEM03.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Vaststelling Provinciaal Uitvoeringsprogramma externe Veiligheid 2015 – 2018, PS2015MME02.

Provinciale Staten verwerpen amendement A3. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van SP, PvdD en 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Subsidieverordening Natuur- en landschapsbeheer provincie Utrecht 2016, PS2015RGW05, met de aantekening dat de fractie van de PvdD geacht wordt te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten verwerpen motie M11. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen amendement A4. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van SP, PvdD en 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Samenwerkingsovereenkomsten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg, PS2015RGW04, met de aantekening dat de fracties van de SP en PvdD geacht worden te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten verwerpen motie M12. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M13. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M14. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M15. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP en 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Grond-exploitatie Haalbaarheidsberekening Vliegbasis Soesterberg, PS2015RGW03, met de aantekening dat de fracties van de SP en PvdD geacht worden te hebben tegengestemd.

Sluiting.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik dank u hartelijk voor uw uithoudingsvermogen. Ik dank u allen voor de beraadslagingen. Ik sluit de vergadering.

Einde van de vergadering om 01.05 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 22 juni 2015.

De voorzitter,

De griffier,